

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

I N F O R M A C I J A
O BANKOVNOM SUSTAVU
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
30. 6. 2016.

Sarajevo, kolovoz 2016.

Agencija za bankarstvo Federacije BiH, kao regulatorna institucija koja obavlja superviziju (nadzor) banaka, sačinila je Informaciju o bankovnom sustavu Federacije BiH (stanje 30. 6. 2016.) na temelju izvješća banaka, te ostalih informacija i podataka koje su banke dostavile. Obuhvaćeni su i rezultati i podaci do kojih se došlo kontrolama na licu mjesta (on site) i analizama u Agenciji (off site financijske analize).

I. U V O D **1**

II . POSLOVNE PERFORMANSE BANAKA U FEDERACIJI BIH **2**

1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA	
1.1. Status, broj i poslovna mreža	2
1.2. Struktura vlasništva	3
1.3. Kadrovi	6
2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	
2.1. Bilanca stanja	8
2.1.1. Obveze	12
2.1.2. Kapital – snaga i adekvatnost	17
2.1.3. Aktiva i kvaliteta aktive	22
2.2. Profitabilnost	33
2.3. Ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope	37
2.4. Likvidnost	41
2.5. Devizni rizik	49

III. ZAKLJUČCI I PREPORUKE **52**

P R I L O Z I **55**

I. UVOD

Poslovanje bankarskog sektora se već dulje razdoblje odvija u nepovoljnom okruženju i u uvjetima stagnacije gospodarskog rasta i razvoja u zemljama EU zone. Nedovoljan ekonomski rast, teško stanje u realnom sektoru i brojni unutrašnji problemi uzrokovani političkim stanjem u zemlji, ograničeni pristup novim stabilnim izvorima financiranja, negativno su se odrazili na stanje i perspektive bankarskog sektora. Prvu polovicu 2016. godine karakterizira, kao i prethodnih nekoliko godina, blagi rast bilančne sume, depozita i kredita, dok je kapital porastao iz osnove ostvarene dobiti tekućeg razdoblja. To ukazuje na već duže vremena prisutnu stagnaciju bankarskog sektora, što je i razumljivo, imajući u vidu okruženje u kojem posluju banke u F BiH, odnosno u BiH. Likvidnost, profitabilnost i kapitaliziranost sektora mogu se ocijeniti zadovoljavajućim, te se može zaključiti da je bankarski sektor i dalje ostao stabilan i siguran.

Na dan 30. 6. 2016. u Federaciji BiH bankarsku dozvolu imalo je 17 banaka, kao i na kraju 2015. godine, a broj zaposlenih u bankama F BiH iznosio je 6.682.

Bilančna suma bankarskog sektora na kraju prve polovice 2016. godine iznosila je 17,5 milijardi KM, što je za više za 1,9% ili 322 milijuna KM nego na kraju 2015. godine. Kod dvije ključne stavke u strukturi aktive: kredita i novčanih sredstava, zabilježena je neznatna promjena, odnosno povećanje udjela kredita sa 67,7% na 68,5%, dok je udjel novčanih sredstava smanjen sa 28,3% na 26,2%.

Novčana sredstva su u prvoj polovici 2016. godine smanjena za 5,6% ili 270 milijuna KM i sa 30. 6. 2016. iznosila su 4,6 milijardi KM. Pad novčanih sredstava rezultat je blagog kreditnog rasta, rasta plasmana drugim bankama i ulaganja u vrijednosne papire, a s druge strane, plaćanja dospjelih kreditnih obveza.

Kreditni, kao najveća stavka aktive banaka, u prvoj polovici 2016. godine zabilježili su blagi rast od 3,1% ili 361 milijun KM, tako da su sa 30. 6. 2016. iznosili 12 milijardi KM. Krediti stanovništvu su ostvarili neznatan rast od 2% ili 141 milijun KM, dok je udjel zadržan na skoro istoj razini od 48,9% i sa 30. 6. 2016. iznosili su 5,8 milijardi KM. Krediti dani privatnim poduzećima iznose 5,6 milijardi KM, s nešto većom stopom rasta od 5% ili 264 milijuna KM i povećanim udjelom sa 45,9% na 46,7%. Ukupni nekvalitetni krediti sa 30. 6. 2016. iznose 1,4 milijarde KM i u odnosu na kraj 2015. godine smanjeni su za 4% ili 63 milijuna KM. Udjel nekvalitetnih kredita, kao ključni pokazatelj kvalitete kredita, smanjeno je sa 12,9% na 12%. Od ukupnih nekvalitetnih kredita na pravne osobe se odnosi 65%, a na stanovništvo 35%. Od ukupnih kredita plasiranih pravnim osobama na nekvalitetne kredite se odnosi 15,3% ili 940 milijuna KM, što je za 1,4 postotna boda manje nego na kraju 2015. godine, a za sektor stanovništva isti iznose 8,5% ili 499 milijuna KM, što je za 0,5 postotnih bodova manje u odnosu na kraj 2015. godine.

Ulaganja u vrijednosne papire bilježe rast od 11% ili 116 milijuna KM (u 2015. godini rast je iznosio 31% ili 249 milijuna KM), što se najvećim dijelom odnosi na vrijednosne papire emitenta Vlada F BiH. Portfelj vrijednosnih papira na kraju prve polovice 2016. godine iznosio je 1,2 milijarde KM, što je udjel u aktivi od 6,7%.

U strukturi izvora financiranja banaka depoziti su s iznosom od 13,3 milijarde KM i udjelom od 76,2% i dalje dominantan izvor financiranja banaka u Federaciji BiH, s ostvarenim rastom od 1,7% ili 221 milijun KM u prvoj polovici 2016. godine. Dugogodišnji trend rasta štednih depozita, kao najznačajnijeg segmenta depozitnog i financijskog potencijala banaka, nastavljen je i u prvih šest mjeseci 2016. godine, sa stopom od 3,6% ili 261 milijun KM i sa 30. 6. 2016. iznosili su 7,5 milijardi KM.

Dugogodišnji trend pada kreditnih obveza nastavljen je i u prvoj polovici 2016. godine, sa stopom od

4,6% ili 41 milijun KM, na razinu od 863 milijuna KM i udjelom od 4,9% u strukturi pasive banaka. U posljednjih sedam godina, zbog utjecaja financijske i ekonomske krize, banke su se znatno manje zaduživale u inozemstvu, a plaćanjem dospjelih obveza ovi izvori su smanjeni za više od 60% (na kraju 2008. godine iznosili su 2,18 milijardi KM). U istom razdoblju izvori financiranja banaka u F BiH (uzeti krediti, depoziti i subordinirani dugovi) od strane svojih grupacija (banaka majki i ostalih članica grupacije i/ili drugih dioničara), smanjeni su za 70% ili 2,4 milijarde KM i sa 30. 6. 2016. iznose jednu milijardu KM ili 5,7% pasive. Evidentno je da je financijska podrška matičnih grupacija značajno reducirana, tako da će se kreditni rast i u narednom razdoblju u F BiH više bazirati na rastu domaćih izvora financiranja.

U prvoj polovici 2016. godine ukupan kapital povećan je za 3% ili 77 milijuna KM i sa 30. 6. 2016. iznosio je 2,6 milijardi KM.

Regulatorni kapital na dan 30. 6. 2016. iznosio je 2,3 milijarde KM, povećan je za 6% ili 131 milijun KM u odnosu na kraj 2015. godine, bez promjena u strukturi.

Stopa adekvatnosti kapitala bankovnog sustava, kao jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala banaka, sa 30. 6. 2016. iznosila je 15,7% i dalje je znatno više od zakonskog minimuma (12%) i predstavlja zadovoljavajuću kapitaliziranost ukupnog sustava za postojeću razinu izloženosti rizicima i jaku osnovu i temelj za očuvanje njegove sigurnosti i stabilnosti. Stopa financijske poluge na razini bankovnog sustava na dan 30. 6. 2016. iznosila je 9,6%.

Prema podacima iz računa dobiti i gubitka, na razini bankovnog sustava u Federaciji BiH u prvoj polovici 2016. godine ostvaren je pozitivan financijski rezultat-dobit u iznosu od 139 milijuna KM. Pozitivan financijski rezultat od 147 milijuna KM ostvarilo je 15 banaka, a gubitak u poslovanju u iznosu od osam milijuna KM iskazan je kod dvije banke.

II. POSLOVNE PERFORMANSE BANAKA U FEDERACIJI BIH

1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA

1.1. Status, broj i poslovna mreža

Na dan 30. 6. 2016. u Federaciji BiH bankarsku dozvolu imalo je 17 banaka. Broj banaka je isti kao i 31. 12. 2015. Posebnim zakonom regulirano je osnivanje i rad Razvojne banke Federacije BiH Sarajevo, koja je pravni sljednik Investicijske banke Federacije BiH d.d. Sarajevo, od 1. 7. 2008.

U prvoj polovici 2016. godine nije bilo bitnijeg širenja mreže organizacijskih dijelova banaka, što je posljedica financijske krize i smanjenog opsega poslovnih aktivnosti banaka.

Banke su vršile reorganizaciju svoje mreže organizacijskih dijelova tako što su u većoj mjeri mijenjale organizacijske oblike, organizacijske pripadnosti ili adrese u sjedištu postojećih organizacijskih dijelova, ali i spajanje i ukidanje nekih organizacijskih dijelova, a sve u cilju racionalizacije poslovanja i smanjenja troškova poslovanja. Ovakvih promjena kod banaka iz Federacije BiH bilo je ukupno 63 (59 na teritoriju Federacije BiH, a četiri u Republici Srpskoj): osnovano je 11 novih organizacijskih dijelova, 10 organizacijskih dijelova je ukinuto, a kod 42 su bile promjene.

S navedenim promjenama, banke iz Federacije BiH su sa 30. 6. 2016. imale ukupno 559 organizacijskih dijelova, što je za 0,4% više nego sa 31. 12. 2015.

Broj organizacijskih dijelova banaka iz Republike Srpske u Federaciji BiH (23) je za 13 manji, s obzirom da je jednoj banci u Republici Srpskoj ukinuta bankarska dozvola tako da su njeni organizacijski dijelovi i u Federaciji BiH prestali s radom.

Sa 30. 6. 2016. sedam banaka iz Federacije BiH imale su 50 organizacijskih dijelova u Republici Srpskoj, a devet banaka je imalo 11 organizacijskih dijelova u Brčko Distriktu. Tri banke iz Republike Srpske imale su 23 organizacijska dijela u Federaciji BiH.

Dozvolu za obavljanje međubankarskih transakcija u unutarnjem platnom prometu 30. 6. 2016. imale su sve banke, a osigurane depozite imalo je 16 banaka.

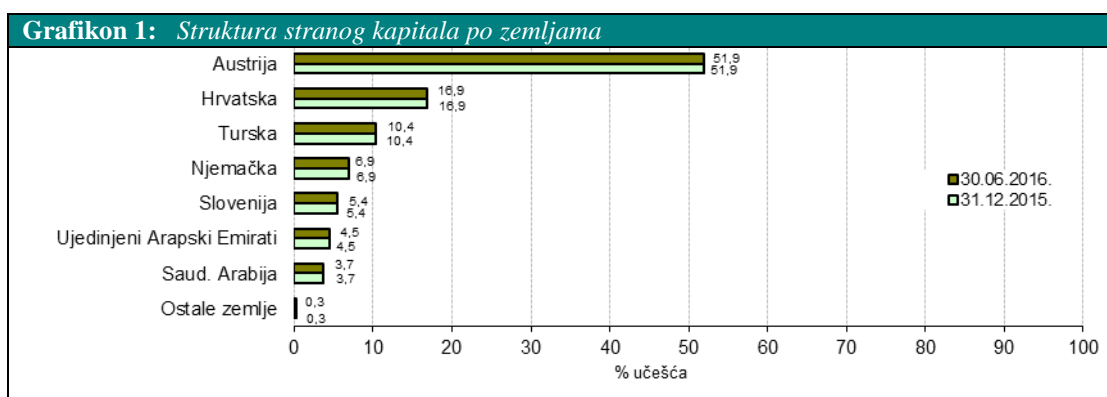
1.2. Struktura vlasništva

Struktura vlasništva nad bankama¹ sa 30. 6. 2016. godine, ocijenjena na temelju raspoloživih informacija i uvida u samim bankama, je sljedeća:

- U privatnom i pretežno privatnom vlasništvu 16 banaka,
- U državnom i pretežno državnom vlasništvu² 1 banka.

Od 16 banaka u pretežno privatnom vlasništvu, šest banaka je u većinskom vlasništvu domaćih pravnih i fizičkih osoba (rezidenata), dok je 10 banaka u većinskom stranom vlasništvu.

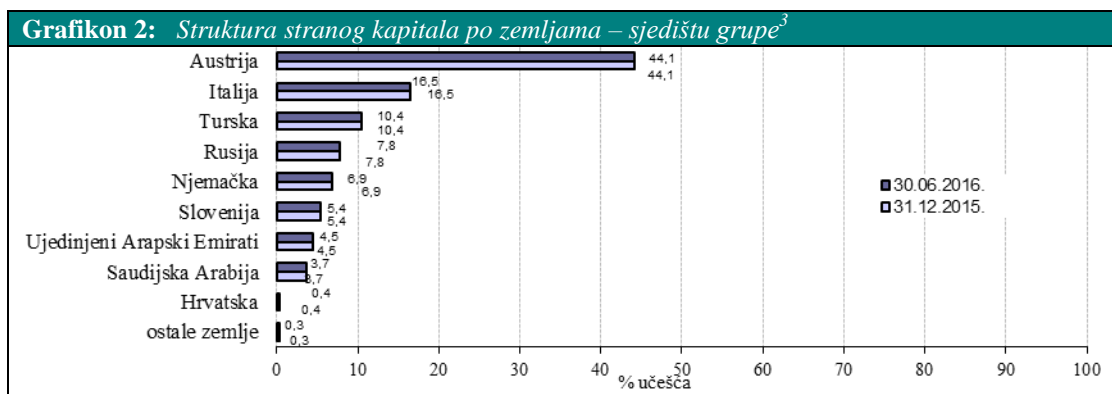
Ako se analizira samo strani kapital, po kriteriju zemlje porijekla dioničara, sa 30. 6. 2016. stanje je isto kao na kraju 2015. godine: najveći udjel stranog kapitala od 51,9% i dalje imaju dioničari iz Austrije, slijedi udjel dioničara iz Hrvatske od 16,9%, te Turske od 10,4%. Ostale zemlje imale su pojedinačni udjel manji od 7%.

Međutim, ako se uzmu u obzir kapitalne veze, struktura stranog kapitala može se promatrati i po kriteriju zemlje sjedišta majke-matice, odnosno grupe u čijem su većinskom vlasništvu (izravno ili neizravno preko članica iz grupe) banke u Federaciji BiH. Prema ovom kriteriju stanje je također nepromijenjeno u odnosu na kraj 2015. godine: udjel bankarskih grupa i banaka iz Austrije iznosi 44,1%, slijede talijanske banke s udjelom, od 16,5%, udjel kapitala iz Turske iznosi 10,4%, te Rusije 7,8%. Ostale zemlje su imale pojedinačni udjel manji od 7%.

¹ Kriterij podjele banaka je vlasništvo na dioničkom kapitalu banaka.

² Državno vlasništvo se odnosi na domaći državni kapital BiH.

Struktura vlasništva može se promatrati i s aspekta finansijskih pokazatelja, odnosno prema vrijednosti ukupnog kapitala.

-u 000 KM-

Tablica 1: Struktura vlasništva prema ukupnom kapitalu

BANKE	31.12.2014.		31.12.2015. ⁴		30.6.2016.		INDEKS	
1	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/3)	7	8	
Državne banke	51.929	2%	52.319	2%	52.402	2%	101	100
Privatne banke	2.367.574	98%	2.517.669	98%	2.594.377	98%	108	103
U K U P N O	2.419.503	100%	2.569.988	100%	2.646.779	100%	108	103

U prvoj polovici 2016. godini ukupan kapital povećan je za 3% ili 77 milijuna KM. Najveći pozitivan utjecaj na kapital imao je tekući finansijski rezultat-dobit od 139 milijuna KM, a negativan smanjenje po osnovi prijenosa na obveze za dividendu (iz dobiti za 2015. godinu, kod dvije banke) u iznosu od 62 milijuna KM.

Promatrano kroz udjel državnog, privatnog i stranog kapitala u dioničkom kapitalu banaka dobije se detaljnija slika o strukturi vlasništva kapitala banaka u Federaciji BiH.

- u 000 KM-

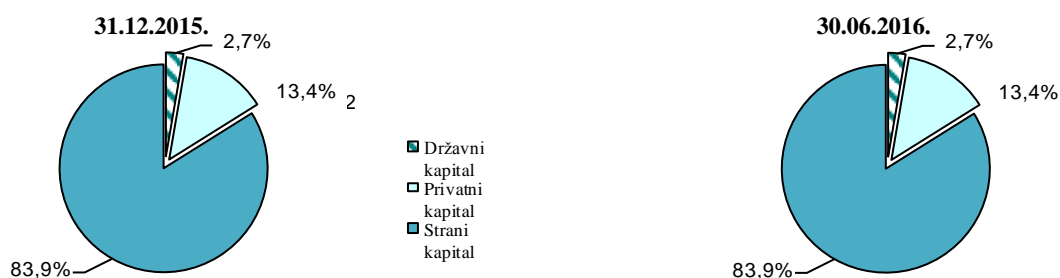
Tablica 2: Struktura vlasništva prema udjelu državnog, privatnog i stranog kapitala

DIONIČKI KAPITAL	31.12.2014.		31.12.2015.		30.6.2016.		INDEKS	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Državni kapital	32.364	2,6	31.647	2,7	31.647	2,7	98	100
Privatni kapital (rezidenti)	162.354	13,2	156.574	13,4	156.949	13,4	96	100
Strani kapital (nerezidenti)	1.038.832	84,2	979.271	83,9	978.896	83,9	94	100
U K U P N O	1.233.550	100,0	1.167.492	100,0	1.167.492	100,0	95	100

Grafikon 3: Struktura vlasništva (dionički kapital)

³ Pored zemalja sjedišta matice-grupacije čije su članice banke iz F BiH, uključene su i zemlje iz kojih su svi ostali strani dioničari banaka iz F BiH.

⁴ Svi podaci u Informaciji, koji se odnose na 31.12.2015., su iz revidiranih finansijskih izvještaja banaka.

Dionički kapital banaka u F BiH sa 30. 6. 2016. je isti kao i 31. 12. 2015. i iznosi 1,2 milijarde KM.

Analiza vlasničke strukture banaka s aspekta dioničkog kapitala detaljnije pokazuje promjene i trendove u bankovnom sustavu F BiH, i to u promjeni strukture vlasništva.

Udio državnog u ukupnom dioničkom kapitalu sa 30. 6. 2016. iznosi 2,7% i isti je kao i 31. 12. 2015., promatrano i u relativnim i u apsolutnim pokazateljima.

Udjel privatnog kapitala (rezidenata) u ukupnom dioničkom kapitalu od 13,4% također je nepromijenjen, promatrano u relativnim pokazateljima. U apsolutnim pokazateljima, udjel je veći za 0,4 milijuna KM neto, nakon trgovanja s nerezidentima u pet banaka.

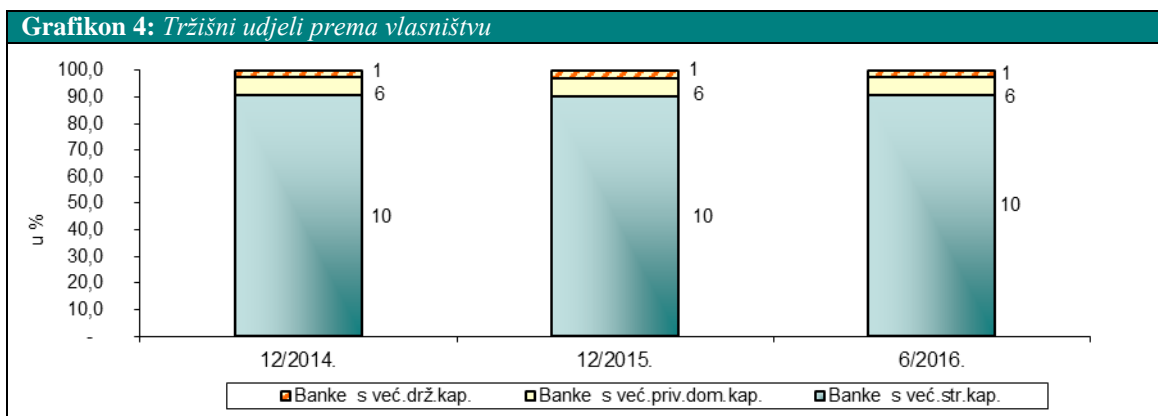
Udjel privatnog kapitala (nerezidenata) u ukupnom dioničkom kapitalu, promatrano u relativnim pokazateljima, ostao je isti (83,9%), dok je u apsolutnim pokazateljima, udjel smanjen za 0,4 milijuna KM neto, nakon trgovanja s rezidentima u pet banaka.

Tržišni udjel banaka prema kriteriju vlasništva već duže razdoblje je skoro nepromijenjen, odnosno s neznatnim promjenama. Sa 30. 6. 2016. udjel banaka u većinskom stranom vlasništvu iznosio je visokih 90,9%, banaka s većinskim domaćim privatnim kapitalom 6,7%, a jedne banke s većinskim državnim kapitalom 2,4%.

- u % -

Tablica 3: Tržišni udjeli banaka prema vrsti vlasništva (većinskom kapitalu)

BANKE	31.12.2014.			31.12.2015.			30.6.2016.		
	Broj banaka	Udjel u ukup. kapit.	Udjel u ukup. aktivi	Broj banaka	Udjel u ukup. kapit.	Udjel u ukup. aktivi	Broj banaka	Udjel u ukup. kapit.	Udjel u ukup. aktivi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Banke s većinskim državnim kapitalom	1	2,1	2,3	1	2,0	2,8	1	2,0	2,4
Banke s većinskim privatnim domaćim kap.	6	7,8	7,1	6	7,0	6,8	6	6,9	6,7
Banke s većinskim stranim kapitalom	10	90,1	90,6	10	91,0	90,4	10	91,1	90,9
U K U P N O	17	100,0	100,0	17	100,0	100,0	17	100,0	100,0

1.3. Kadrovi

U bankama u F BiH na dan 30. 6. 2016. broj zaposlenih iznosio je 6.682, od toga u bankama s većinskim državnim kapitalom 3%, a u privatnim 97%.

Tablica 4: Zaposleni u bankama FBiH

BANKE	BROJ ZAPOSLENIH				INDEKS			
	31.12.2014.		31.12.2015.		30.6.2016.			
1	2	3	4	5	6			
Državne banke	202	3%	181	3%	188	3%	90	104
Privatne banke	6.758	97%	6.502	97%	6.494	97%	96	100
UKUPNO	6.960	100%	6.683	100%	6.682	100%	96	100
Broj banaka	17		17		17		100	100

Tablica 5: Kvalifikacijska struktura zaposlenih

STEPEN STRUČNE SPREME	BROJ ZAPOSLENIH				INDEKS			
	31.12.2014.		31.12.2015.		30.6.2016.			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Visoka stručna sprema	3.775	54,2%	3.757	56,2%	3.799	56,9%	99	101
Viša stručna sprema	587	8,5%	551	8,3%	549	8,2%	94	100
Srednja stručna sprema	2.571	36,9%	2.360	35,3%	2.319	34,7%	92	98
Ostali	27	0,4%	15	0,2%	15	0,2%	55	100
UKUPNO	6.960	100,0%	6.683	100,0%	6.682	100,0%	96	100

Na kraju prve polovice 2016. godine broj zaposlenih je ostao skoro isti kao i na kraju 2015. godine.

Neznatne promjene u kvalifikacijskoj strukturi (daljnji rast udjela zaposlenih s visokom spremom na 56,9%) su rezultat blagog smanjenja broja zaposlenih sa srednjom stručnom spremom.

Jedan od pokazatelja koji utječe na ocjenu performansi pojedinačne banke i bankovnog sustava je efikasnost zaposlenih, iskazan kao omjer aktive i broja zaposlenih, odnosno iznos aktive po zaposlenom. Veći omjer je pokazatelj bolje efikasnosti poslovanja i banke i ukupnog sustava.

Tablica 6: Aktiva po zaposlenom

BANKE	31.12.2014.			31.12.2015.			30.6.2016.		
	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.
Državne	202	379.330	1.878	181	476.866	2.635	188	415.766	2.212
Privatne	6.758	15.771.200	2.334	6.502	16.684.859	2.566	6.494	17.068.078	2.628
UKUPNO	6.960	16.150.530	2.320	6.683	17.161.725	2.568	6.682	17.483.844	2.617

Na kraju promatranog razdoblja, na razini bankovnog sustava na svakog zaposlenog je dolazilo, kao i

na kraju 2015. godine, 2,6 milijuna KM aktive.

Tablica 7: Aktiva po zaposlenom po grupama			
Aktiva (000 KM)	31.12.2014.	31.12.2015.	30.6.2016.
	Broj banaka	Broj banaka	Broj banaka
do 1.000	1	0	0
1.000 do 2.000	7	7	8
2.000 do 3.000	7	8	7
Preko 3.000	2	2	2
UKUPNO	17	17	17

Analitički pokazatelji za pojedinačne banke kreću se u rasponu od 1,1 milijun KM do četiri milijuna KM aktive po zaposlenom. Šest banaka ima ovaj pokazatelj bolji od istog za bankarski sektor, a kod tri najveće banke u sustavu prelazi iznos od 2,8 milijuna KM.

2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA BANAKA

Kontrola banaka putem izvješća obavlja se korištenjem izvješća propisanih od strane FBA i izvješća drugih institucija, koji čine bazu podataka utemeljenu na tri izvora:

- 1) Informacije o bilanci stanja za sve banke koji se dostavlja mjesečno, s dodatnim prilogima tromjesečno, koji sadrže detaljnije informacije o novčanim sredstvima, kreditima, depozitima i izvanbilančnim stavkama, te osnovne statističke podatke,
- 2) Informacije o solventnosti banaka, podaci o kapitalu i adekvatnosti kapitala, klasifikaciji aktive, koncentracijama određenih vrsta rizika, poziciji likvidnosti, izloženosti deviznom riziku, kamatnim stopama na kredite i depozite, a na temelju izvještaja propisanih od strane FBA,
- 3) Informacije o rezultatima poslovanja banaka (račun dobiti i gubitka po shemi FBA) i izvješća o novčanim tokovima, koji se dostavljaju FBA tromjesečno.

Osim navedenih standardiziranih izvješća, bazu podataka čine i informacije dobivene na temelju dodatnih izvještajnih zahtjeva postavljenih od strane FBA, u cilju što kvalitetnijeg praćenja i analize poslovanja banaka, zatim izvješća o reviziji financijskih izvješća banaka urađeni od strane vanjskog neovisnog revizora, kao i svi ostali podaci relevantni za ocjenu performansi svake pojedinačne banke i bankovnog sustava u cjelini.

Sukladno odredbama Zakona o početnoj bilanci stanja banaka, banke s većinskim državnim kapitalom obvezne su izvještavati FBA na bazi „pune“ bilance stanja raščlanjenog na: pasivnu, neutralnu i aktivnu podbilancu. U cilju dobivanja realnih pokazatelja poslovanja banaka u Federaciji BiH u nastavku će se analiza bankovnog sustava temeljiti na pokazateljima iz aktivne podbilance banaka s većinskim državnim kapitalom⁵.

2.1. Bilanca stanja

Bilančna suma bankarskog sektora na kraju prve polovice 2016. godine iznosila je 17,5 milijardi KM, što je više za 1,9% ili 322 milijuna KM nego na kraju 2015. godine. Nakon stagnacije u prvom kvartalu, pozitivna kretanja zabilježena su u drugom kvartalu, odnosno blagi rast bilančne sume i ključnih bilančnih kategorija: depozita, ukupnog kapitala i kredita, što je trend prisutan već dulje razdoblje, jer je još uvijek evidentan utjecaj financijske i ekonomske krize, odnosno utjecaj stanja u okruženju u kojem posluju banke u Federaciji BiH, odnosno u BiH.

⁵ Državne banke u “punoj bilanci” iskazuju pasivne i neutralne stavke, koje će po izvršenju programa privatizacije preuzeti država. Sa 30.6.2016. kod jedne državne banke ove stavke su iznosile 717 milijuna KM.

- 000 KM-

Tablica 8: Bilanca stanja								
O P I S	31.12.2014.		31.12.2015.		30.6.2016.		INDEKS	
	IZNOS	Udjel %	IZNOS	Udjel %	IZNOS	Udjel %		
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
A K T I V A (I M O V I N A) :								
Novčana sredstva	4.560.234	28,2	4.857.483	28,3	4.587.887	26,2	107	94
Vrijednosni papiri ⁶	801.289	5,0	1.050.206	6,1	1.166.222	6,7	131	111
Plasmani drugim bankama	50.836	0,3	78.420	0,5	161.919	0,9	154	206
Kredit	11.170.277	69,2	11.610.744	67,7	11.971.301	68,5	104	103
Ispravka vrijed.	1.160.481	7,2	1.181.736	6,9	1.160.348	6,6	102	98
Kredit - neto (kredit minus isp.vrijed.)	10.009.796	62,0	10.429.008	60,8	10.810.953	61,9	104	104
Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	525.860	3,2	516.894	3,0	529.424	3,0	98	102
Ostala aktiva	202.515	1,3	229.714	1,3	227.439	1,3	113	99
UKUPNA AKTIVA	16.150.530	100,0	17.161.725	100,0	17.483.844	100,0	106	102
P A S I V A :								
OBVEZE								
Depoziti	12.130.746	75,1	13.098.983	76,3	13.320.017	76,2	108	102
Uzete pozajmice od drugih banaka	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0
Obveze po uzetim kreditima	1.026.503	6,4	904.050	5,3	862.807	4,9	88	95
Ostale obveze	573.778	3,5	588.704	3,4	654.241	3,8	103	111
KAPITAL								
Kapital	2.419.503	15,0	2.569.988	15,0	2.646.779	15,1	106	103
UKUPNO PASIVA (OBVEZE I KAPITAL)	16.150.530	100,0	17.161.725	100,0	17.483.844	100,0	106	102

- 000 KM-

Tablica 9: Aktiva banaka prema vlasničkoj strukturi											
BANKE	31.12.2014.			31.12.2015.			30.6.2016.			INDEKS	
	Broj banaka	Aktiva (000 KM)		Broj banaka	Aktiva (000 KM)		Broj banaka	Aktiva (000 KM)			
1	2	3	4	5	6	7	8 (5/3)	9 (7/5)	10	11	
Državne	1	379.330	2%	1	476.866	2,8%	1	415.766	2,4%	126	87
Privatne	16	15.771.200	98%	16	16.684.859	97,2%	16	17.068.078	97,6%	106	102
UKUPNO	17	16.150.530	100%	17	17.161.725	100%	17	17.483.844	100%	106	102

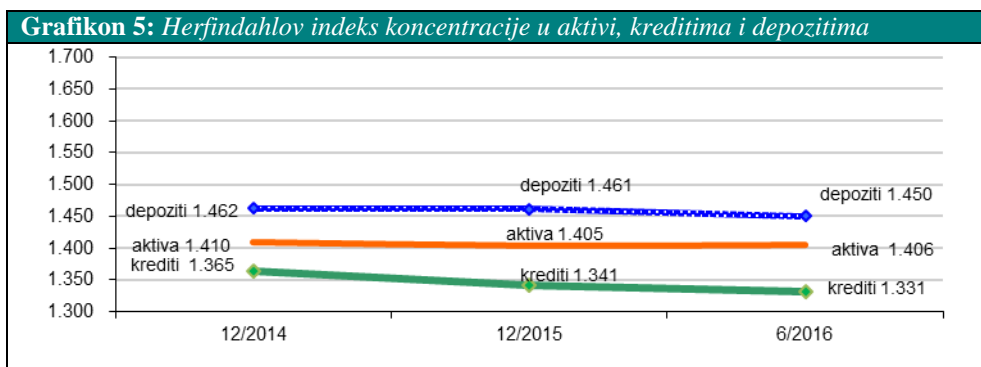
Neznatan rast bilančne sume na razini sustava rezultat je niske do umjerene stope rasta kod većine banaka (11 banaka), dok su preostale banke zabilježile pad aktive.

Pokazatelj koncentracija u tri najznačajnija segmenta bankarskog poslovanja: u aktivi, kreditima i depozitima je vrijednost Herfindahlova indeksa⁷.

⁶ Vrijednosni papiri za trgovanje, raspoloživi za prodaju i v.p. koji se drže do dospijeća.

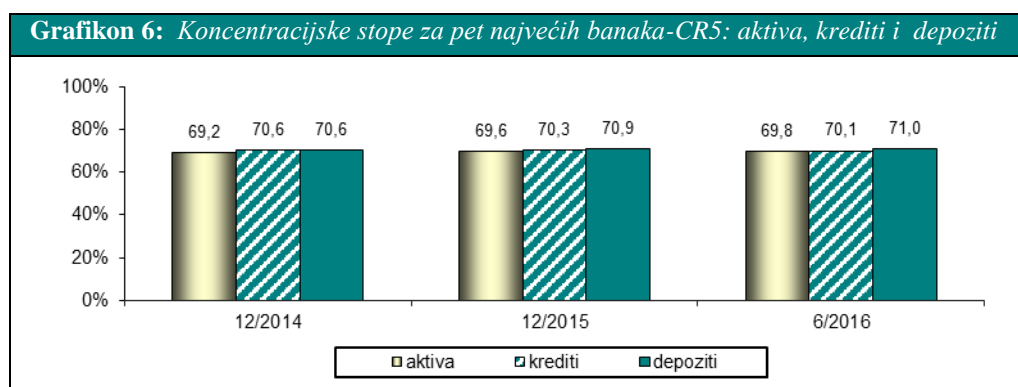
⁷ Naziva se još i Hirschmann-Herfindahlov indeks ili HHI, a izračunava se po formuli $HI = \sum_{j=1}^n (S_j)^2$,

a predstavlja zbroj kvadrata postotnih udjela konkretne veličine (npr. aktive, depozita, kredita) svih tržišnih sudionika u sustavu. Treba napomenuti da indeks ne raste linearno, te da vrijednost od npr. 3000 ne znači da je koncentracija u sustavu 30%. U hipotetičnom slučaju postojanja samo jedne banke u sustavu, HHI bi bio maksimalnih 10000.

U prvih šest mjeseci 2016. godine Herfindahlov indeks koncentracije u sve tri relevantne kategorije (aktivi, kreditima i depozitima) je neznatno promijenjen, tako da je sa 30. 6. 2016. za aktivu iznosio 1.406 (+1), kredite 1.331 (-10) i depozite 1.450 (-11) jedinica, što pokazuje umjerenu koncentraciju⁸.

Drugi pokazatelj koncentracije u bankovnom sustavu je omjer tržišne koncentracije, odnosno koncentracijska stopa⁹ (dalje CR), koja pokazuje ukupan udjel najvećih institucija u sustavu u odabranim relevantnim kategorijama: u aktivi, kreditima i depozitima. CR5 je, kao i Herfindahlov indeks koncentracije, neznatno promijenjen i za tržišni udjel iznosio je 69,8%, za kredite 70,1% i depozite 71,0%. Već dulje razdoblje vrijednost CR5 ima neznatne, odnosno blage promjene u sve tri kategorije, ali i dalje je evidentna dominacija pet najvećih banaka u sustavu koje „drže“ cca 70% tržišta, kredita i depozita.

Bankarski sektor može se analizirati i po kriteriju pripadnosti grupama, formiranih prema veličini aktive¹⁰. Promjene u udjelu u odnosu na kraj 2015. godine su neznatne, što je rezultat manjih promjena aktive kod većine banaka.

U sustavu dominiraju dvije najveće banke (I. grupa s aktivom preko dvije milijarde KM) s udjelom od 47,2%, slijedi udjel II. grupe (tri banke s aktivom između jedne i dvije milijarde KM) od 22,6%, a nešto manji udjel od 18,8% ima III. grupa (četiri banke s aktivom između 500 milijuna KM i jedne milijarde KM). Udjel IV. najbrojnije grupe (sedam banaka s aktivom između 100 i 500 milijuna KM) iznosi 10,9 %, dok jedna banka u posljednjoj V. grupi (s aktivom manjom od 100 milijuna KM) ima udjel od neznatnih 0,5%.

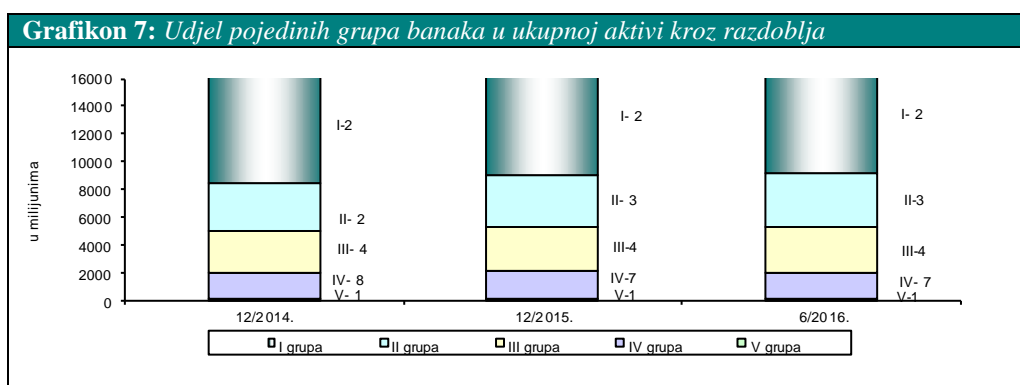
⁸ Ako je vrijednost HHI manja od 1000, smatra se da na tržištu nije prisutna koncentracija, za vrijednost indeksa između 1000 i 1800 jedinica na tržištu je prisutna umjerena koncentracija, a ako je vrijednost HHI iznad 1800, to je pokazatelj postojanja visoke koncentracije.

⁹ Engl.: concentration ratio (CR), označava se prema broju institucija koje se uključuju u izračun.

¹⁰ Banke su podijeljene u pet grupa ovisno o veličini aktive.

U sljedećoj tablici daje se pregled iznosa i udjela pojedinih grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz razdoblja (iznosi su u milijunima KM).

Tablica 10: Udjel pojedinih grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz razdoblja									
IZNOS AKTIVE	31.12.2014.			31.12.2015.			30.6.2016.		
	Iznos	Udjel %	Broj banaka	Iznos	Udjel %	Broj banaka	Iznos	Udjel %	Broj banaka
I. Preko 2.000	7.685	47,6	2	8.121	47,3	2	8.257	47,2	2
II. 1000 do 2000	3.488	21,6	3	3.822	22,3	3	3.954	22,6	3
III. 500 do 1000	3.077	19,0	4	3.172	18,5	4	3.291	18,8	4
IV. 100 do 500	1.823	11,3	7	1.963	11,4	7	1.895	10,9	7
V. Ispod 100	78	0,5	1	84	0,5	1	87	0,5	1
UKUPNO	16.151	100,0	17	17.162	100,0	17	17.484	100,0	17

U prvoj polovici 2016. godine, kao i prethodnih godina, bilančna suma ima blagi trend rasta od 1,9% ili 322 milijuna KM i sa 30. 06. 2016. godine iznosila je 17,5 milijardi KM. Depoziti su također ostvarili neznatan rast od 1,7% ili 221 milijun KM, odnosno iznosili su 13,3 milijarde KM, dok je ukupni kapital, nakon rasta od 3% ili 77 milijuna KM, iznosio 2,6 milijardi KM. Nastavljen je trend smanjenja kreditnih obveza, sa stopom od 4,6% ili 41 milijun KM, odnosno na razinu od 863 milijuna KM.

Pad novčanih sredstava od 5,6% ili 270 milijuna KM, koja su na kraju promatranog razdoblja iznosila 4,6 milijardi KM, rezultat je blagog kreditnog rasta, rasta ulaganja u vrijednosne papire i plasmana drugim bankama, te, s druge strane, plaćanja dospjelih kreditnih obveza.

Višak likvidnosti, zbog stagnacije kreditnih plasmana, dio banaka je kratkoročno plasirao u domaće i strane banke, što donosi dodatni kamatni prihod. Plasmani drugim bankama porasli su za 106% ili 83 milijuna KM i sa 30. 6. 2016. iznosili su 162 milijuna KM.

U promatranom razdoblju 2016. godine ostvaren je kreditni rast od 3,1% ili 361 milijun KM i sa 30. 6. 2016. krediti su iznosili 12 milijardi KM.

Rast ulaganja u vrijednosne papire nastavljen je i u prvoj polovici 2016. godine, sa stopom od 11% ili 116 milijuna KM (u 2015. godini rast je iznosio 31,1% ili 249 milijuna KM), što se najvećim dijelom odnosi na vrijednosne papire emitenta Vlada F BiH. Portfelj vrijednosnih papira na kraju promatranog razdoblja iznosio je 1,2 milijarde KM, što je udjel u aktivi od 6,7%.

Portfelj vrijednosnih papira raspoloživ za prodaju (mali dio se odnosi na portfelj za trgovanje) imao je rast od 15,5% ili 137 milijuna KM, iznosio je jednu milijardu KM, dok su vrijednosni papiri koji se drže do dospijeca smanjeni za 12,4% ili 21 milijun KM, odnosno na 146 milijuna KM. U oba

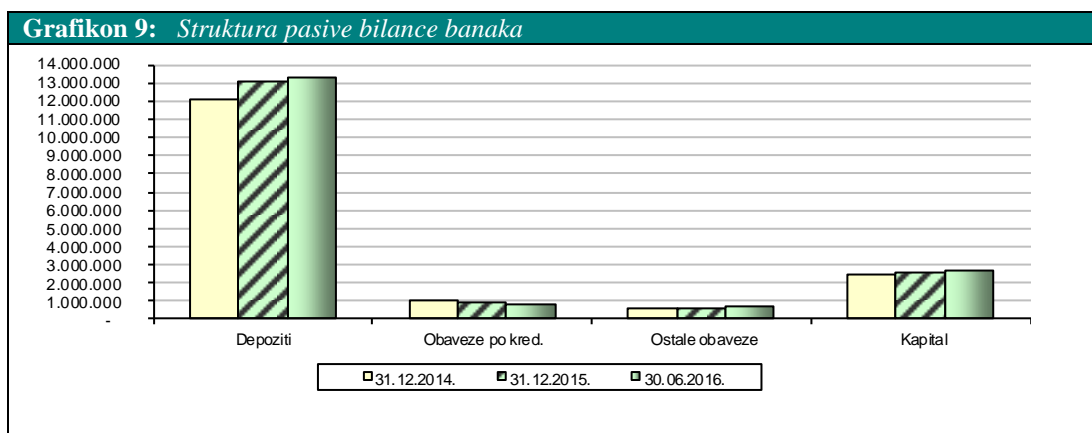
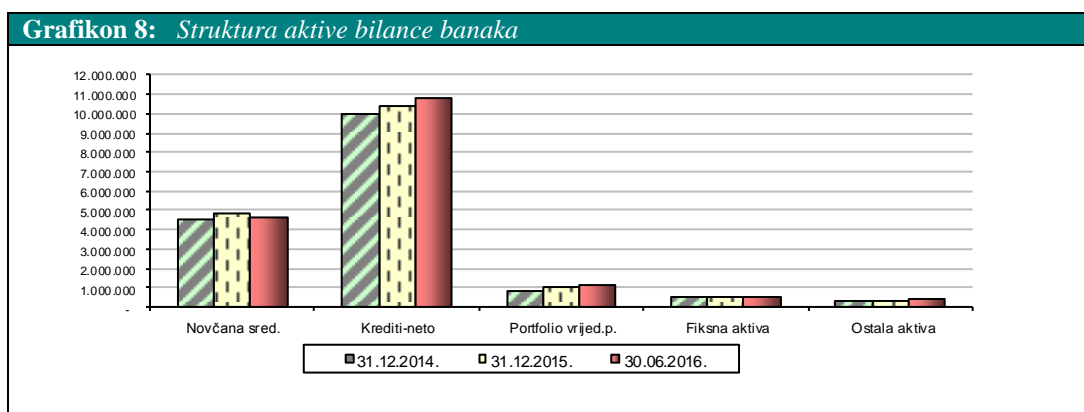
portfelja nalaze se i vrijednosni papiri koje je emitirala Vlada F BiH¹¹ ukupne vrijednosti 675 milijuna KM, te vrijednosni papiri emitenta Vlada Republike Srpske u iznosu od 103 milijuna KM. Također, u portfelju za trgovanje nalaze se i dionice čiji su emitenti domaća poduzeća ukupno u iznosu od tri milijuna KM. Preostali dio portfelja vrijednosnih papira u iznosu od 385 milijuna KM odnosi se najvećim dijelom na obveznice država iz EU, a manjim dijelom na korporativne obveznice, prvenstveno banaka iz EU. Rast ulaganja u vrijednosne papire u prvoj polovici 2016. godine posljedica je, prije svega, rasta izloženosti prema Vladi F BiH po osnovi kupovine trezorskih zapisa.

Stanje trezorskih zapisa emitenta Vlade F BiH sa 30. 6. 2016. iznosi 190 milijuna KM (31. 12. 2015. godine 100 milijuna KM), odnosno njihova knjigovodstvena vrijednost je 189,9 milijuna KM.

Pored trezorskih zapisa, u portfeljima vrijednosnih papira banaka nalaze se i tržišne obveznice emitenta Vlade F BiH. Stanje nominalne vrijednosti obveznica sa 30. 6. 2016. iznosi 459 milijuna KM (31. 12. 2015. godine 419 milijuna KM). Veći dio trezorskih zapisa i tržišnih obveznica, knjigovodstvene vrijednosti 628 milijuna KM klasificiran je u portfelj raspoloživ za prodaju, a ostatak u iznosu od 21 milijuna KM u portfelj koji se drži do dospelosti.

Ako se ukupan portfelj vrijednosnih papira (1,2 milijarde KM) analizira prema izloženosti po zemljama, najveći je udjel od 66,9% BiH (na kraju 2015. godine 63,6%), kao rezultat rasta od 17% ili 113 milijuna KM, odnosno na razinu od 781 milijun KM na kraju prve polovice 2016. godine, zatim slijede Rumunjska s udjelom od 8,6%, Austrija 7,2%, Belgija 2,9 itd.

U sljedećim grafikonima dana je struktura najznačajnijih pozicija bilance banaka.

¹¹ Sve vrste vrijednosnih papira emitenta Vlada F BiH.

U strukturi pasive bilance banaka depoziti, s iznosom od 13,3 milijarde KM i udjelom od 76,2%, i dalje su dominantan izvor financiranja banaka u Federaciji BiH. Dugogodišnji trend pada kreditnih obveza nastavljen je i u prvih šest mjeseci 2016. godine, što je rezultiralo padom udjela na 4,9% (-0,4 postotna boda). Rast kapitala nastavljen je i u prvoj polovici 2016. godine, sa 30. 6. 2016. kapital je iznosio 2,6 milijardi KM, sa skoro istim udjelom od 15,1%.

Kod dvije ključne stavke u strukturi aktive: kredita i novčanih sredstava, zabilježene su manje promjene, odnosno povećanje udjela kredita sa 67,7% na 68,5%, dok je udjel novčanih sredstava smanjen sa 28,3% na 26,2%.

- u 000 KM-

Tablica 11: Novčana sredstva banaka								
NOVČANA SREDSTVA	31.12.2014.		31.12.2015.		30.6.2016.		INDEKS	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Gotov novac	456.750	10,0	581.152	12,0	550.944	12,0	127	95
RR kod CB BiH	2.854.559	62,6	3.181.721	65,5	3.055.137	66,6	111	96
Računi kod depoz.inst.u BiH	22.759	0,5	2.100	0,0	4.461	0,1	9	212
Računi kod depoz.inst.u inoz.	1.225.850	26,9	1.092.273	22,5	977.197	21,3	89	89
Novč. sred. u procesu naplate	316	0,0	237	0,0	148	0,0	75	62
UKUPNO	4.560.234	100,0	4.857.483	100,0	4.587.887	100,0	107	94

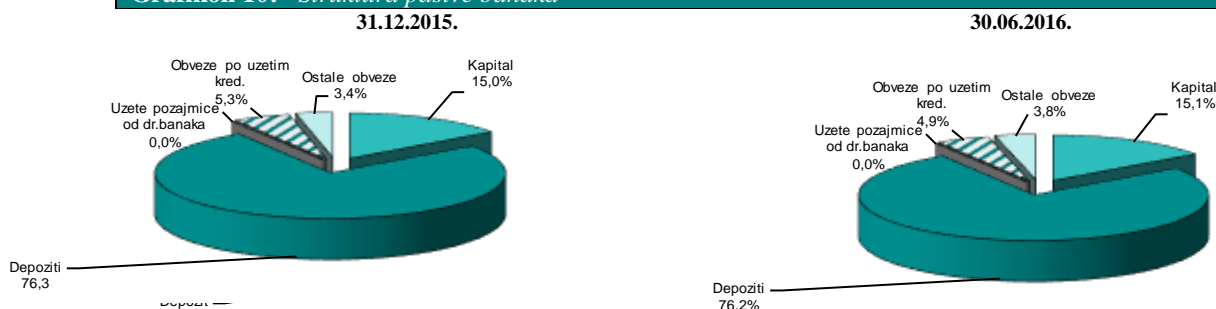
Novčana sredstva banaka na računu rezervi kod CB BiH u prvoj polovici 2016. godine smanjena su za 4% ili 127 milijuna KM i sa 30. 6. 2016. iznosila su 3,1 milijardu KM ili 66,6% ukupnih novčanih sredstava (na kraju 2015. godine 65,5%). Kontinuirani pad sredstva banaka na računima kod depozitnih institucija u inozemstvu nastavljen je i u 2016. godini, ova sredstva su smanjena za 11% ili 115 milijuna KM i iznosila su jednu milijardu KM ili 21,3% ukupnih novčanih sredstava (na kraju 2015. godine 22,5%). Banke su u trezoru i blagajnama, nakon pada od 5% ili 30 milijuna KM, sa 30. 6. 2016. imale gotovog novca u iznosu od 551 milijun KM, što je 12% ukupnih novčanih sredstava.

Navedena kretanja imala su utjecaj na promjenu valutne strukture novčanih sredstava: udjel domaće valute u promatranom razdoblju povećan je sa 73,1% na 74,9%, a za istu promjenu je smanjen udjel sredstava u stranoj valuti.

2. 1. 1. Obveze

Struktura pasive (obveze i kapital) u bilanci stanja banaka sa 30. 6. 2016. daje se u sljedećem grafikonu:

Grafikon 10: Struktura pasive banaka

U prvoj polovici 2016. godine udjel depozita (76,2%), kao najznačajnijeg izvora financiranja banaka, je ostao skoro isti (-0,1 postotni bod), dok je kontinuirani trend smanjenja udjela kreditnih obveza, drugog po visini izvora, nastavljen i u 2016. godini (za 0,4 postotna boda, odnosno na 4,9%).

Depoziti su 30. 6. 2016. iznosili 13,3 milijarde KM, te su i dalje najveći izvor financiranja banaka u Federaciji BiH.

Drugi po visini izvor su kreditna sredstva u iznosu od 0,9 milijardi KM i udjelom od 4,9%, a koje su banke dobile najvećim dijelom zaduživanjem kod stranih finansijskih institucija. U posljednjih nekoliko godina, zbog utjecaja finansijske i ekonomske krize, kao i smanjenja kreditne aktivnosti, banke su se znatno manje zaduživale u inozemstvu, a plaćanjem dospjelih obveza ovi izvori su smanjeni za cca 60% (na kraju 2008. godine iznosili su 2,18 milijardi KM), a u prvih šest mjeseci smanjeni su za 4,6% ili 41 milijun KM (u 2015. godini pad je iznosio 11,9% ili 122 milijuna KM). Ako se kreditnim obvezama dodaju i subordinirani krediti u iznosu od 112 milijuna KM, koje su banke povukle u cilju jačanja kapitalne osnove i adekvatnosti kapitala, ukupna kreditna sredstva u izvorima imaju udjel od 5,6%.

Banke su sa 30. 6. 2016. imale najveće obveze prema sljedećim kreditorima (šest od ukupno 25), na koje se odnosi 82% ukupnih kreditnih obveza: TC ZIRAAT BANKASI A.S. (Turska), European Investment Bank (EIB), Svjetska banka - World Bank, UniCredit Bank Austria AG, European Bank for Reconstruction and Development (EBRD) i European fund for Southeast Europe (EFSE).

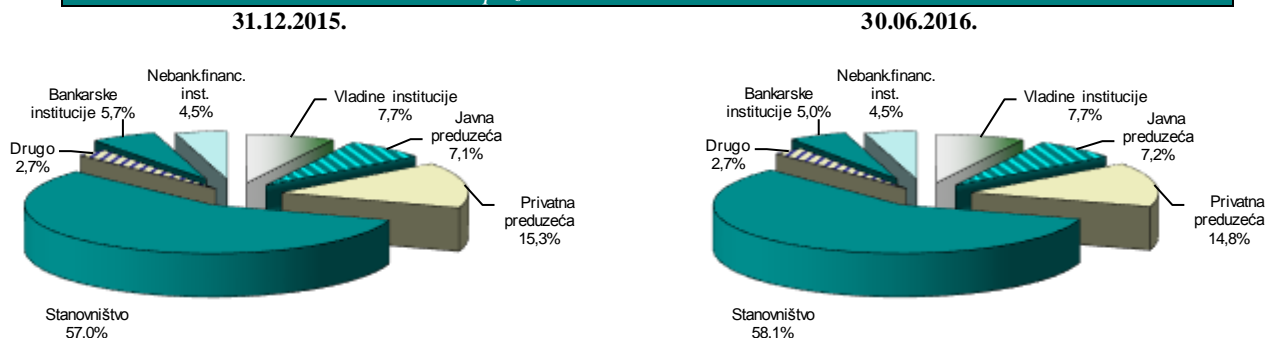
Kapital je na kraju prve polovice 2016. godine iznosio 2,6 milijardi KM, s ostvarenim rastom od 3% ili 77 milijuna KM u odnosu na kraj 2015. godine, kao rezultat povećanja iz osnove finansijskog rezultata (dobit) u prvih šest mjeseci 2016. godine (139 milijuna KM) i smanjenja zbog prijenosa na obveze za dividendu iz dobiti ostvarene u 2015. godini (dvije banke, 62 milijuna KM).

Prema dostavljenim podacima banaka, od ukupnog iznosa depozita na kraju promatranog razdoblja samo se 5,8% odnosi na depozite prikupljene u organizacijskim dijelovima banaka iz Federacije BiH u Republici Srpskoj i Brčko Distriktu.

- u 000 KM-

SEKTORI	31.12.2014.		31.12.2015.		30.6.2016.		INDEKS	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Vladine institucije	795.985	6,6	1.002.438	7,7	1.023.695	7,7	126	102
Javna poduzeća	883.463	7,3	927.692	7,1	961.131	7,2	105	104
Privatna poduzeća i druš.	1.821.094	15,0	2.008.364	15,3	1.973.080	14,8	110	98
Bankarske institucije	886.007	7,3	752.217	5,7	659.708	5,0	85	88
Nebankarske financ.instit.	517.110	4,2	583.387	4,5	605.807	4,5	113	104
Građani	6.863.296	56,6	7.465.252	57,0	7.741.422	58,1	109	104
Ostalo	363.791	3,0	359.633	2,7	355.174	2,7	99	99
UKUPNO	12.130.746	100,0	13.098.983	100,0	13.320.017	100,0	108	100

Grafikon 11: Sektorska struktura depozita

Blagi rast depozita od 1,7% ili 221 milijun KM, odnosno na razinu od 13,3 milijarde KM u prvoj polovici 2016. godine, rezultirao je manjim promjenama u sektorskoj strukturi, i to najviše zbog rasta depozita stanovništva, s jedne strane, te pada depozita bankarskih institucija i privatnih poduzeća, s druge strane.

Kontinuirani rast depozita stanovništva nastavljen je i u 2016. godini, sa stopom od 4% ili 276 milijuna KM i sa 30. 6. 2016. iznosili su 7,7 milijardi KM, dok je udjel povećan sa 57% na 58,1%, tako da su depoziti ovog sektora i dalje najveći izvor financiranja banaka. Analitički podaci po bankama pokazuju da je udjel u rasponu od 16% do 85%, kod 15 od 17 banaka udjel depozita ovog sektora je najveći, a u devet banaka je veći od 50%.

Drugi po visini i udjel sektorski izvor su depoziti privatnih poduzeća. U promatranom razdoblju ostvaren je blagi pad od 2% ili 35 milijuna KM, što je rezultiralo i padom udjela sa 15,3% na 14,8%, te su na kraju prve polovice 2016. godine iznosili dvije milijarde KM.

Depoziti vladinih institucija, nakon pada od 6% ili 57 milijuna KM u prvom kvartalu 2016. godine, bilježe rast od 8% u drugom kvartalu, tako da je za šest mjeseci 2016. godine kumulativno ostvaren neznatan rast od 2% ili 21 milijun KM, s nepromijenjenim udjelom od 7,7%, i iznosom od jedne milijarde KM.

Depoziti javnih poduzeća, nakon rasta od 4% ili 33 milijuna KM, sa 30. 6. 2016. iznosili su 961 milijun KM, što je udjel od 7,2 % (+ 0,1 procentni poen).

Treba istaknuti da je trend dugogodišnjeg pada depozita bankarskih institucija, pod utjecajem krize, smanjenog opsega kreditiranja i viška likvidnosti, nastavljen i u 2016. godini. Depoziti ovog sektora smanjeni su od kraja 2009. godine do 31. 12. 2015. za cca 65% ili 1,4 milijarde KM. Negativna kretanja u razini sredstava ovoga sektora u prethodnim godinama najvećim dijelom su rezultat smanjenja zaduženosti, odnosno povrata sredstava grupacijama u čijem su vlasništvu banke u F BiH.

U prvoj polovici 2016. godine depoziti navedenog sektora smanjeni su za 12% ili 93 milijuna KM, a udjel sa 5,7% na 5%, što je rezultat povlačenja depozita koje su neke banke dobile od bankarskih grupacija krajem 2015. godine, a isti su povučeni odmah početkom 2016. godine. Iz navedenih podataka može se zaključiti da je zaduživanje banaka iz F BiH u inozemstvu značajno smanjeno, posebno depozitna sredstva matičnih grupacija, s napomenom da se ročnost značajno promijenila u korist kratkoročnih depozita, koji su u funkciji održavanja ročne usklađenosti u okviru propisanih ograničenja i/ili poboljšanja određenih pokazatelja (strukturnih bilančnih, rasta određenih kategorija, npr. aktive, depozita, zatim pokazatelja likvidnosti i sl.). Na prethodno navedeno upućuje i podatak da 108 milijuna KM ili 21% oročenih depozita iz grupacije ima dospijeće do kraja 2016. godine, dok u 2017. godini dospijeva 103 milijuna KM ili 20%, a u 2018. godini 166 milijuna KM ili 33%. S obzirom da je isti trend smanjenja prisutan i kod kreditnih obveza, već duže razdoblje jedan broj banaka ima problem održavanja ročne usklađenosti, što je uzrokovano nepovoljnom ročnošću domaćih depozitnih sredstava, zbog čega moraju kontinuirano raditi na osiguranju kvalitetnijih izvora po ročnosti, kako bi se intenzivirao rast kreditnih plasmana.

Treba istaknuti da se 78% ili 517 milijuna KM depozita bankarskih institucija odnosi na depozite banaka iz grupacije (uglavnom dioničara). Financijska podrška grupacije prisutna je u devet banaka u F BiH, s napomenom da je ipak koncentrirana u tri velike banke (78%). Na ovaj način u ranijem razdoblju banke u većinskom stranom vlasništvu imale su financijsku podršku i osiguran priljev novih sredstava za financiranje od strane grupe čije su članice. Ako se ovim sredstvima dodaju i kreditne obveze i subordinirani dugovi, financijska podrška banaka iz grupacije je veća (kod 11 banaka), sa 30. 6. 2016. iznosi 868 milijuna KM ili 5% ukupne pasive bankarskog sektora, što je manje nego na kraju 2015. godine (932 milijuna KM ili 5,4% pasive). U ukupnim depozitima sredstva iz grupacije imaju udjel od 3,9% (na kraju 2015. godine 4,5%), a u ukupnim kreditnim obvezama 29,2% su kreditne

obveze prema grupaciji (udjel je veći za tri postotna boda). U prvoj polovici 2016. godine ova sredstva su smanjena za 8,9% ili 63 milijuna KM, najvećim dijelom po osnovi redovnih dospjeća (depoziti su smanjeni za 13,1% ili 78 milijuna KM, kreditne obveze su veće za 6,2% ili 15 milijuna KM, dok su subordinirani krediti ostali na istoj razini od 100 milijuna KM).

S obzirom da su zbog ekonomske krize kreditne aktivnosti banaka znatno smanjene, što je rezultiralo visokom likvidnošću, te dobrom kapitaliziranošću većine banaka u F BiH koje su u vlasništvu stranih bankarskih grupacija, već nekoliko godina prisutan je trend smanjenja izloženosti prema grupaciji, kako u depozitnim izvorima, tako i u kreditnim, najvećim dijelom po osnovi redovnih plaćanja dospjelih obveza. Evidentno je da je financijska podrška matičnih grupacija značajno reducirana, tako da će se kreditni rast u narednom razdoblju u F BiH morati više financirati iz rasta domaćih izvora. Posebno treba istaknuti kako su depozitna sredstva koje neke banke dobiju od matičnih grupacija, u posljednje dvije godine najvećim dijelom kratkoročnog dospjeća (najčešće jedan do dva mjeseca) i uglavnom su u funkciji održavanja ročne usklađenosti u okviru propisanih limita, te zato ne predstavljaju kvalitetan izvor za dugoročno financiranje.

Depoziti ostalih sektora, s niskim udjelom u ukupnim depozitima, imali su neznatne promjene.

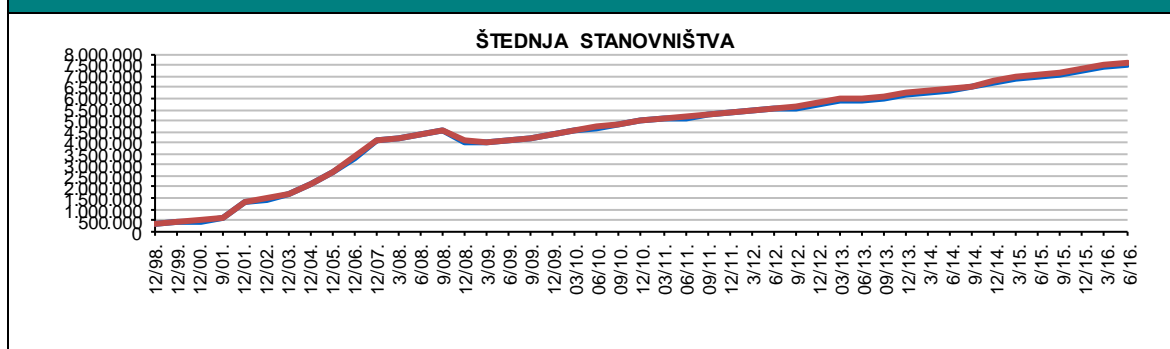
Valutna struktura depozita sa 30. 6. 2016. blago je promijenjena: depoziti u domaćoj valuti, nakon blagog rasta od 3,9% ili 269 milijuna KM, povećali su udjel na 54,3% (+1,2 postotna boda) i iznosili su 7,2 milijarde KM, a depoziti u stranoj valuti (s dominantnim udjelom EURO), nakon pada od 0,8% ili 48 milijuna KM, iznosili su 6,1 milijardu KM, što je udjel od 45,7%.

Struktura depozita prema porijeklu deponenata na kraju prve polovice 2016. godine je također neznatno promijenjena: sredstva rezidenata u iznosu od 12,4 milijarde KM imala su udjel 93,1% (+1,1 postotni bod), a depoziti nerezidenata iznosili su 0,9 milijardi KM, što je 6,9% ukupnih depozita. Rast udjela depozita rezidenata, s jedne strane, rezultat je njihovog nominalnog rasta od 2,9% ili 345 milijun KM, a s druge strane, pada depozita nerezidenata za 11,8% ili 124 milijuna KM. Depoziti nerezidenata u posljednjih nekoliko godina imaju kontinuirani pad, što je rezultat povlačenja, odnosno povrata depozita „majke“ ili članica grupacije, na koje se najvećim dijelom i odnose sredstva nerezidenata.

Dugogodišnji trend rasta štednih depozita, kao najznačajnijeg segmenta depozitnog i financijskog potencijala banaka, nastavljen je i u prvih šest mjeseci 2016. godine, sa stopom od 3,6% ili 261 milijun KM.

Tablica 13: Nova štednja stanovništva po razdobljima					
BANKE	I Z N O S (u 000 K M)			I N D E K S	
	31.12.2014.	31.12.2015.	30.6.2016.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Državne	73.072	78.771	86.057	108	109
Privatne	6.618.891	7.156.178	7.410.053	108	104
UKUPNO	6.691.963	7.234.949	7.496.110	108	104

Grafikon 12: Nova štednja stanovništva po razdobljima

U dvije najveće banke nalazi se 56% štednje, dok osam banaka ima pojedinačni udjel manji od 2%, što iznosi 8,9% ukupne štednje u sustavu.

Od ukupnog iznosa štednje 42% se odnosi na štedne depozite u domaćoj valuti, a 58% u stranoj.

Tablica 14: Ročna struktura štednih depozita stanovništva po razdobljima

BANKE	I Z N O S (u 000 K M)				INDEKS			
	31.12.2014.		31.12.2015.		30.6.2016.	3/2	4/3	
1	2	3	4	5	6			
Kratkoročni štedni depoziti	3.129.098	46,8%	3.537.982	48,9%	3.774.291	50,4%	113	107
Dugoročni štedni depoziti	3.562.865	53,2%	3.696.967	51,1%	3.721.819	49,6%	104	101
UKUPNO	6.691.963	100,0%	7.234.949	100,0%	7.496.110	100,0%	108	104

Ročna struktura štednih depozita u odnosu na kraj 2015. godine blago je promijenjena rastom kratkoročnih depozita za 7% ili 236 milijuna KM i dugoročnih za 1% ili 25 milijuna KM, što je rezultiralo padom udjela dugoročnih depozita sa 51,1% na 49,6%.

Dugogodišnji kontinuirani rast i pozitivni trendovi u segmentu štednje u bankama u F BiH, rezultat su, s jedne strane, jačanja sigurnosti i stabilnosti ukupnog bankovnog sustava za što je od ključnog značaja postojanje funkcionalne, efektivne i efikasne bankarske supervizije koju provodi FBA, a s druge strane, postojanje sustava osiguranja depozita, čiji je osnovni cilj povećanje stabilnosti bankarskog, odnosno financijskog sektora i zaštita štediša. U cilju očuvanja i jačanja povjerenja građana u sigurnost i stabilnost bankovnog sustava u BiH, nakon izbijanja financijske krize došlo je do povećanja iznosa osiguranog depozita, a posljednjom odlukom Upravnog odbora Agencije za osiguranje depozita BiH iz dvanaestog mjeseca 2013. godine limit osiguranog depozita povećan je sa 35.000 KM na 50.000 KM, sa primjenom počevši od 1.1.2014. Sve poduzete aktivnosti usmjerene su na smanjenje utjecaja globalne ekonomske krize na bankovni i ukupni ekonomski sustav F BiH i BiH.

Sa 30. 6. 2016. ukupno 16 banaka iz Federacije BiH je uključeno u program osiguranja depozita (imaju licenciju Agencije za osiguranje depozita u BiH). Jedna banka ne može aplicirati za prijem, jer ne ispunjava kriterije koje je propisala Agencija za osiguranje depozita BH.

2.1.2. Kapital - snaga i adekvatnost

Kapital¹³ banaka u F BiH na dan 30. 6. 2016. iznosio je 2,3 milijarde KM.

¹³ Regulatorni kapital definiran čl. 7, 8. i 9. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka i kapitalnoj zaštiti („Službene novine Federacije BiH”, broj: 46/14).

Treba istaknuti kako je FBA, u cilju usklađivanja s međunarodnim standardima regulatornog kapitala, sredinom 2014. godine donijela novu Odluku o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka i kapitalnoj zaštiti (dalje: Odluka), što predstavlja inovirani koncept kapitala, u kojem su ranije propisani i primjenjivani minimalni standardi u upravljanju kapitalom dopunjeni dodatnim mjerama za jačanje i očuvanje kapitala. Nove i izmijenjene odredbe imale su utjecaj na formu i sadržaj regulatornih izvješća u segmentu kapitala, s obvezom primjene od 30. 9. 2014.

-u 000 KM-

Tablica 15: Regulatorni kapital						
O P I S	31.12.2014.	31.12.2015.	30.6.2016.	INDEKS		
1	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/3)	
1.a. Temeljni kapital prije umanjnja	1.991.385	2.010.634	2.148.653	101	107	
1.1. Dionički kapital-obične i trajne nekum.dion.	1.230.459	1.164.402	1.164.402	95	100	
1.2. Iznos emisioh ažia	136.485	132.667	132.667	97	100	
1.3. Rezerve i zadržana dobit	624.441	713.565	851.584	114	119	
1.b. Odbitne stavke	219.589	183.755	190.294	84	104	
1.1. Nepokriveni gubici iz ranijih godina	122.705	28.371	130.209	23	459	
1.2. Gubitak iz tekuće godine	50.868	102.108	7.942	201	8	
1.3. Trezorske dionice	81	102	102	126	100	
1.4. Iznos nematerijalne imovine	41.873	49.837	48.186	119	97	
1.5. Odložena porezna sredstva	2.780	1.641	1.495	59	91	
1.6. Negativne revalorizacijske rezerve	1.282	1.696	2.360	132	139	
1. Temeljni kapital (1a-1b)	1.771.796	81% 1.826.879	85% 1.958.359	85%	103	107
2. Dopunski kapital	412.922	19% 330.784	15% 336.774	15%	80	102
2.1. Dion.kapital-trajne prior.kumul.dion.	3.091	3.090	3.090	100	100	
2.2. Opće rezerve za kreditne gubitke	229.895	208.619	215.164	91	103	
2.3. Pozitivne revalorizacijske rezerve	23.703	9.735	10.178	41	105	
2.4. Iznos revidirane tekuće dobiti	N/a	N/a	N/a	N/a	N/a	
2.5. Iznos subordiniranih dugova	154.814	107.918	106.920	70	99	
2.5. Hibridne stavke i ostali instrumenti	1.419	1.422	1.422	100	100	
3. Kapital (1 + 2)	2.184.718	100% 2.157.663	100% 2.295.133	100%	99	106
4. Odbitne stavke od kapitala	203.077	206.321	210.491	102	102	
4.1. Ulozi banke u kap.dr.pravnih osoba koji prelazi 5% tem.kap.	1.678	1.007	2.711	60	269	
4.2. Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gub.po regulat.zahtjevu	199.890	204.559	207.023	102	101	
4.3. Ostale odbitne stavke	1.509	755	757	50	100	
5. Neto kapital (3- 4)	1.981.641	1.951.342	2.084.642	98	107	

U prvoj polovici 2016. godine kapital¹⁴ je povećan za 6% ili 137 milijuna KM u odnosu na kraj 2015. godine, bez promjena u strukturi (temeljni 85% i dopunski kapital 15%). Temeljni kapital je povećan za 7% ili 131 milijun KM, a dopunski za 2% ili šest milijuna KM.

Rast temeljnog kapitala je najvećim dijelom po osnovi uključivanja (prijenosa iz dopuskog u temeljni kapital) ostvarene dobiti za 2015. godinu. Nakon provođenja zakonske procedure donošenja i usvajanja odluka od strane skupštine banaka, ostvarena dobit (15 banaka) u iznosu od 220 milijuna KM, raspoređena je na sljedeći način: 63% ili 138 milijuna KM u temeljni kapital (zadržanu dobit i rezerve), dvije banke su donijele odluku o isplati dividende (ukupno 62 milijuna KM), dok je jedna banka dio ostvarene dobiti od 20 milijuna KM rasporedila u zadržanu dobit, ali ista nije stavka temeljnog kapitala.

Odbitne stavke (koje umanjuju temeljni kapital) su također blago povećane za 4%, kao rezultat povećanja tekućeg gubitka i negativnih revalorizacijskih rezervi.

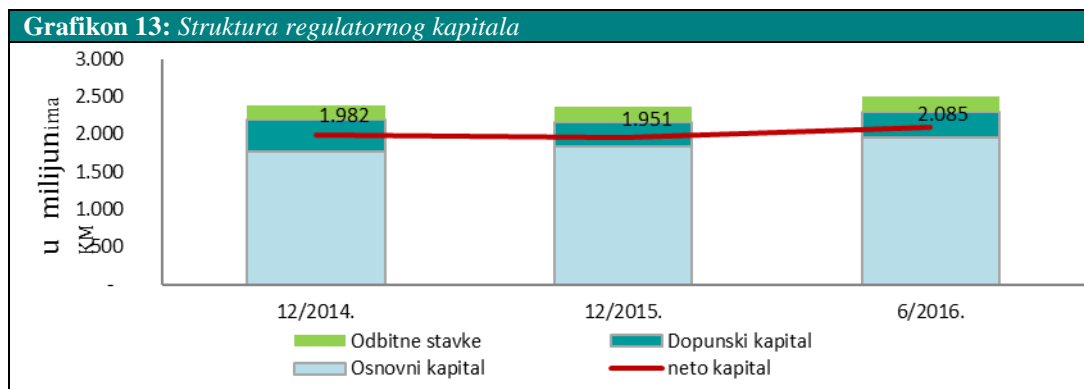
Dopunski kapital je povećan za neznatnih 2% ili šest milijuna KM, najviše zbog povećanja općih rezervi za kreditne gubitke (ORKG).

Izmjenom regulative od kraja 2011. godine u odbitne stavke od kapitala uključena je nova obračunska stavka: nedostajuće rezerve za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu (razlika između potrebnih

¹⁴ Izvor podataka je kvartalno Izvješće o stanju kapitala banaka (Obrazac 1-Tablica A).

regulatornih rezervi za kreditne gubitke po bilančnim i izvanbilančnim stavkama i rezervi za kreditne gubitke formiranih iz dobiti), koja je sa 30. 6. 2016. iznosila 207 milijuna KM, što je za 1% više u odnosu na 2015. godinu (u 2015. godini ova stavka je povećana za 2% ili pet milijuna KM) .

U narednom grafikonu je dana struktura regulatornog kapitala.

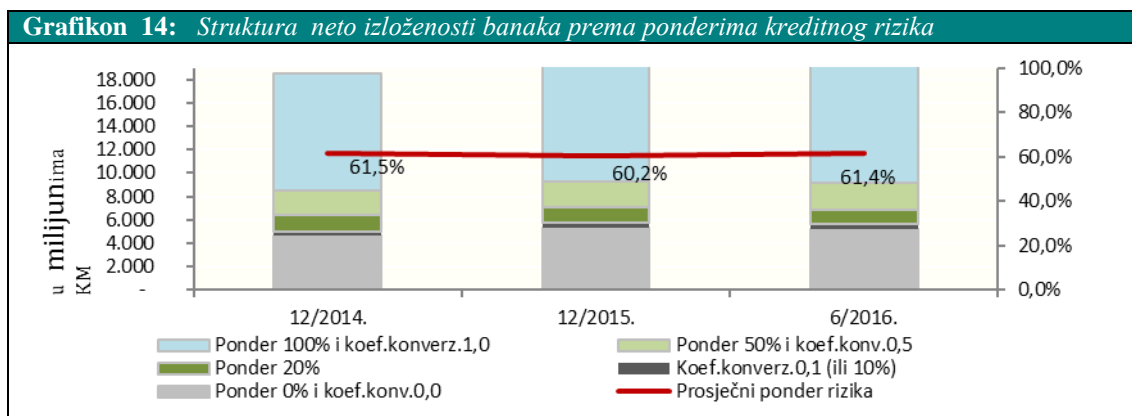
Neto kapital je, kao rezultat navedenih promjena, povećan za 7% ili 133 milijuna KM i sa 30. 6. 2016. iznosio je 2,1 milijardu.

Adekvatnost kapitaliziranosti pojedinačnih banaka, odnosno ukupnog sustava, zavisi, s jedne strane, od razine neto kapitala, a s druge, od ukupnog rizika aktive (rizik aktive bilance i izvanbilance i ponderiranog operativnog rizika).

U narednoj tablici daje se struktura neto izloženosti banaka prema ponderima kreditnog rizika, odnosno koeficijenta konverzije za izvanbilančne stavke.

-u 000 KM-

Tablica 16: Struktura neto izloženosti banaka prema ponderima kreditnog rizika					
O P I S	31.12.2014.	31.12.2015.	30.6.2016.	INDEKS	
1	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/3)
UKUPNA IZLOŽENOST (1+2):	18.518.813	19.799.548	20.023.169	107	101
1 Aktiva bilance stanja	15.627.474	16.635.188	16.955.848	106	102
2. Izvanbilančne pozicije	2.891.339	3.164.360	3.067.321	109	97
RASPORED PO PONDERIMA RIZIKA I KOEFICIJENTIMA KONVERZIJE					
Ponder 0%	4.598.235	5.255.223	5.218.073	114	99
Ponder 20%	1.361.199	1.279.029	1.197.648	94	94
Ponder 50%	54.096	52.241	90.208	97	173
Ponder 100%	9.613.944	10.048.695	10.449.919	105	104
Koef.konverzije 0,0	52.453	51.199	44.480	98	87
Koef.konverzije 0,1	356.611	456.896	395.153	128	86
Koef.konverzije 0,5	2.073.404	2.227.852	2.204.134	107	99
Koef.konverzije 1,0	408.871	428.413	423.554	105	99
RIZIK AKTIVE BILANCE I IZVANBILANCE	11.394.469	11.918.650	12.299.690	105	103
Prosječni ponder rizika	61,5%	60,2%	61,4%	98	102

Ukupna neto izloženost banaka (prije primjene pondera) u prvoj polovici 2016. godine je neznatno povećana (1%). Rizik aktive bilance i izvanbilance (nakon primjene pondera) sa 30. 6. 2016. iznosio je 12,3 milijarde KM, sa stopom rasta od 3%, na što je najviše utjecao rast stavki koje se ponderiraju sa 100% (najvećim dijelom odnosi na rast kreditnog portfelja). Kao rezultat navedenog, prosječni ponder rizika je povećan sa 60,2% na 61,4%.

Isti smjer kretanja imao je ponderirani operativni rizik (POR), koji je blago povećan (2%) i na kraju prve polovice 2016. godine iznosio je jednu milijardu KM. Sve to je rezultiralo povećanjem iznosa ukupnog rizika aktive za 3% ili 406 milijuna KM, odnosno na razinu od 13,3 milijarde KM.

Sa 30. 6. 2016. udjel rizika aktive bilance i izvanbilance (izloženost kreditnom riziku) iznosilo je 92%, a po osnovi operativnog rizika 8%.

Stopa kapitaliziranosti banaka, izražena kao odnos kapitala i aktive, sa 30. 6. 2016. iznosila je 12,3%, što je za 0,4 postotna boda više nego na kraju 2015. godine.

Jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala¹⁵ banaka jeste koeficijent adekvatnosti kapitala, izračunat kao odnos neto kapitala i ukupnog rizika aktive. Ovaj koeficijent je na razini bankarskog sektora sa 30. 6. 2016. iznosio 15,7%, što je za 0,6 postotnih bodova više u odnosu na kraj 2015. godine, kao rezultat umjerenog rasta neto kapitala od 7%, i pored negativnog utjecaja primjene određenih odredbi nove Odluke počevši sa 31. 12. 2015.

Također, pokazatelj snage i kvalitete kapitala je odnos temeljnog kapitala (Tier I) i ukupnog rizika aktive, koji je sa 30. 6. 2016. na razini bankarskog sektora iznosio 14,7%. Bitna odredba nove Odluke je i obveza banaka da dio temeljnog kapitala koji je iznad 8% (primjena od 31. 12. 2015.) iznosa ukupnog rizika aktive, namijene za pokriće rizika koji se odnose na preventivnu zaštitu od potencijalnih gubitaka u vrijeme krize, odnosno stresnih situacija, kroz zaštitni sloj za očuvanje kapitala, koji je ovom Odlukom propisan u iznosu od 2,5% od iznosa ukupnog rizika aktive. Uvedena su i druga dva zaštitna sloja - protuciklični zaštitni sloj i zaštitni sloj za sistemski rizik, koje bi FBA u slučaju potrebe utvrdila posebnom odlukom.

Banke su također, prema novoj Odluci, dužne osigurati i održavati stopu financijske poluge kao dodatnu sigurnosnu i jednostavnu kapitalnu zaštitu, najmanje u iznosu od 6%, počevši sa stanjem na dan 31. 12. 2015. Stopa financijske poluge na razini bankarskog sektora na dan 30. 6. 2016. iznosila je 9,6%.

Iako je poslovanje bankarskog sektora posljednjih nekoliko godina pod jakim utjecajem ekonomske krize, adekvatnost kapitala bankarskog sektora održana je kontinuirano iznad 16% do 2015. godine, kada je, zbog navedenih razloga, smanjena i sa 30. 6. 2016. iznosi 15,7%, što je još uvijek

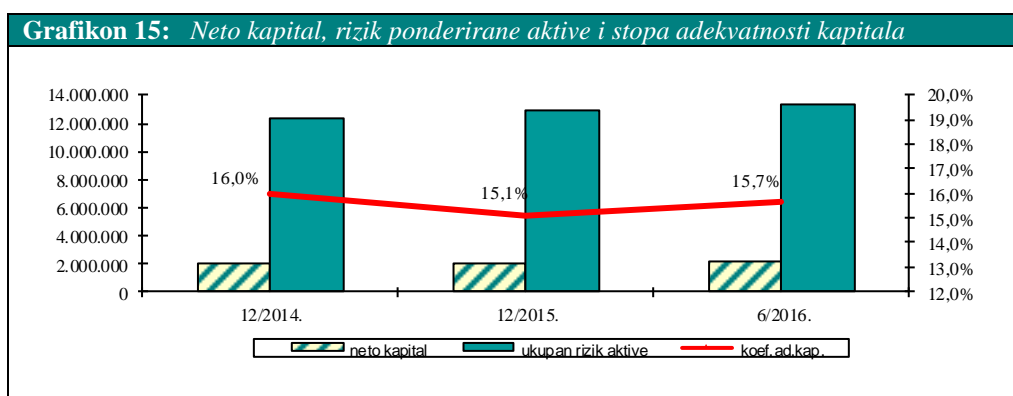
¹⁵ Zakonom propisana minimalna stopa adekvatnosti kapitala iznosi 12%.

zadovoljavajuća kapitaliziranost na razini sustava. Razlog tome je, s jedne strane, skroman kreditni rast i pad ukupnog rizika aktive u prethodnim godinama (do 2013. godine, a nakon toga bilježi se postepeni rast), a s druge strane, banke su zadržale najveći dio ostvarene dobiti u prethodnim godinama u kapitalu, također nekoliko banaka je dodatnim kapitalnim injekcijama poboljšalo razinu kapitaliziranosti. Međutim, problemi vezani za nekvalitetne plasmane i dio koji nije pokriven rezervama za kreditne gubitke (neto nekvalitetna aktiva) može u narednom razdoblju značajno utjecati na slabljenje kapitalne osnove kod nekih banaka. To se vidi iz sljedećih podataka: na kraju 2008. godine neto nekvalitetna aktiva je iznosila 197 milijuna KM, a koeficijent (u odnosu na temeljni kapital) 13,2%, na kraju 2013. godine iznosila je 474 milijuna KM, što je 25,5% o temeljnog kapitala, dok je u 2014. godini neto nekvalitetna aktiva smanjena na iznos od 431 milijun KM, a koeficijent na 24,3% (to je rezultat smanjenja po osnovi prodaje dijela loših kredita u jednoj banci, ali i rasta rezervi za kreditne gubitke, odnosno veće pokrivenosti loših plasmana). U 2015. godini neto nekvalitetna aktiva je imala dalji trend smanjenja (najviše po osnovi značajnog otpisa kod jedne banke) i iznosila je 399 milijuna KM, a koeficijent 21,9%. U prvoj polovici 2016. godine neto nekvalitetna aktiva se i dalje smanjuje i iznosi 355 milijuna KM, a koeficijent 18,1%, što je i dalje visoka razina i pokazatelj. Također, prema postojećoj regulativi banke ne izračunavaju kapitalni zahtjev za tržišne rizike, zbog čega je stopa adekvatnosti kapitala veća.

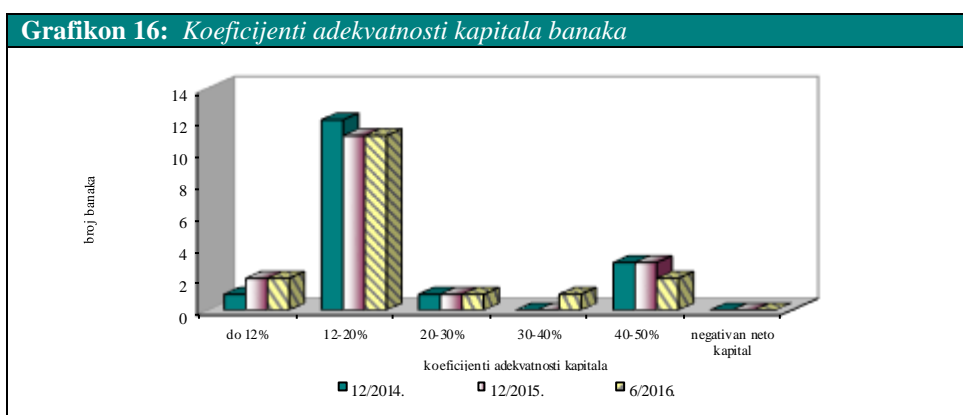
-000 KM-

Tablica 17: Neto kapital, ukupni ponderirani rizici i stopa adekvatnosti kapitala

OPIS	31.12.2014.	31.12.2015.	30.6.2016.	INDEKS	
1	2	3	4	5(3/2)	6(4/3)
1. NETO KAPITAL	1.981.641	1.951.342	2.084.642	98	107
2. RIZIK AKTIVE BILANCE I IZVANBILANCE	11.394.469	11.918.650	12.299.690	105	103
3. POR (PONDERIRANI OPERATIVNI RIZIK)	982.250	976.734	1.001.018	99	102
4. UKUPAN RIZIK AKTIVE (2+3)	12.376.719	12.895.384	13.300.708	104	103
5. STOPA NETO KAPITALA (ADEKVATNOSTI KAPITALA) (1/ 4)	16,0%	15,1%	15,7%	94	104

Stopa adekvatnosti kapitala bankovnog sustava sa 30. 6. 2016. od 15,7% je i dalje znatno viša od zakonskog minimuma (12%) i predstavlja zadovoljavajuću kapitaliziranost ukupnog sustava za postojeću razinu izloženosti rizicima i jaku osnovu i temelj za očuvanje njegove sigurnosti i stabilnosti.

Od ukupno 17 banaka u F BiH sa 30. 6. 2016., 15 banaka je imalo koeficijent adekvatnosti kapitala veći od zakonom propisanog minimuma od 12%, a kod dvije banke bio je ispod zakonskog minimuma, s napomenom da su obje banke u procesu statusne promjene (pripajanje drugim bankama, za jednu banku proces je završen sa 31. 7. 2016.). Prema analitičkim podacima osam banaka je imalo stopu adekvatnosti kapitala nižu nego na kraju 2015. godine, dok je kod devet banaka bolja.

U nastavku se daje pregled stopa adekvatnosti kapitala u odnosu na zakonski minimum od 12%:

- 2 banke imaju stopu ispod 12%,
- 4 banke imaju stopu između 12,0% i 13,8%,
- 7 banaka ima stopu između 14,0% i 16,5%,
- 1 banka ima stopu 20,5%,
- 3 banke imaju adekvatnost između 34,1% i 42,5%.

FBA je, obavljajući nadzor poslovanja i finansijskog stanja banaka u FBiH, u skladu sa zakonskim ovlastima, a u cilju jačanja sigurnosti i banaka pojedinačno i sustava u cjelini, nalagala bankama poduzimanje odgovarajućih aktivnosti na jačanju kapitalne osnove i osiguranju kapitala adekvatnog visini i profilu postojeće i potencijalne izloženosti rizicima koji su imanentni bankarskom poslovanju, prije svega kreditnom riziku, kao najznačajnijem riziku kojem su banke izložene u poslovanju.

Kao i do sada, prioritetan zadatak većine banaka u sustavu je dalje jačanje kapitalne osnove, a u fokusu su velike banke u sustavu, posebno zbog promjena u poslovnom i operativnom okruženju u kojem banke u Federaciji BiH posluju, djelovanja i utjecaja svjetske finansijske i ekonomske krize i na našu zemlju i negativnih efekata koje ova kriza ima na bankarski sektor i ukupnu ekonomiju BiH. Također, u fokusu su i problematične banke čije je ukupno poslovanje pod pojačanim nadzorom i u kojima je nužno jačanje kapitalne osnove, kao osnovnog preduvjeta za sanaciju ovih banaka i izlaska iz zone nesigurnog i nesolidnog poslovanja. Pod posebnim je nadzorom i kapital banaka koje imaju negativne trendove u kvaliteti aktive, što se negativno odražava na kapital i predstavlja realnu opasnost za dalje slabljenje kapitalne osnove. U uvjetima djelovanja ekonomske krize i rasta kreditnog rizika uzrokovanog padom kvalitete kreditnog portfelja kroz rast nenaplativih potraživanja, ovaj zahtjev ima prioritetan značaj i zato je segment kapitala pod kontinuiranim pojačanim supervizorskim nadzorom, kako ne bi došlo do ugrožavanja stabilnosti banaka i erozije kapitalne osnove na razinu koja bi ugrozila ne samo poslovanje banaka, nego i utjecala na stabilnost ukupnog bankovnog sustava.

2.1.3. Aktiva i kvaliteta aktive

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka utvrđeni su kriteriji za procjenu izloženosti banaka kreditnom riziku ocjenom kvalitete njihove aktive i adekvatnosti rezervi za kreditne i druge gubitke prema rizičnosti plasmana i sredstava-stavki bilance i izvanbilančnih stavki.

Stupanjem na snagu Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji Bosne i Hercegovine, počevši od 31. 12. 2011. banke sačinjavaju i prezentiraju financijske izvještaje u skladu s Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS) i Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja (MSFI), pri čemu se za priznavanje i mjerenje financijske imovine i obveza primjenjuje MRS 39 - Financijski instrumenti, priznavanje i mjerenje i MRS 37- Rezerviranja, potencijalne obveze i potencijalna sredstva. Prilikom procjene izloženosti banaka kreditnom riziku, banke su dužne i dalje obračunavati rezerve za kreditne gubitke (RKG) sukladno kriterijima iz Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, uvažavajući već formirane ispravke vrijednosti bilančne aktive i rezerviranja za gubitke po izvanbilančnim stavkama koje se evidentiraju u knjigama banaka, kao i RKG formirane iz dobiti (na računima kapitala).

-u 000 KM-

Tablica 18: Aktiva (bilanca i izvanbilanca), RKG po regulatoru i ispravke vrijednosti po MRS-u					
O P I S	31.12.2014.	31.12.2015.	30.6.2016.	INDEKS	
				5(3/2)	6(4/3)
1	2	3	4		
1. Rizična aktiva ¹⁶	14.119.056	14.850.813	15.296.598	105	103
2. Obračunate regulatorne rezerve za kreditne gubitke	1.551.075	1.507.523	1.501.783	97	100
3. Ispravka vrijednosti i rezerve za vanbilančne stavke	1.253.270	1.269.548	1.257.228	101	99
4. Potrebne regulatorne rezerve iz dobiti za procijenjene gubitke	447.920	408.247	421.278	91	103
5. Formirane regulatorne rezerve iz dobiti za procijenjene gubitke	315.734	315.734	315.734	100	100
6. Nedostajući iznos regulat. rezervi iz dobiti za procijenjene gub.	199.889	204.558	207.023	102	101
7. Nerizične stavke	6.217.740	6.797.824	6.564.983	109	97
8. UKUPNA AKTIVA (1+7)	20.336.796	21.648.637	21.861.581	106	101

Ukupna aktiva s izvanbilančnim stavkama (aktiva)¹⁷ banaka u F BiH sa 30. 6. 2016. iznosila je 21,9 milijardi KM i veća je za 1% ili 213 milijuna KM u odnosu na kraj 2015. godine. Rizična aktiva iznosi 15,3 milijarde KM i veća je za 3% ili 446 milijuna KM.

Nerizične stavke iznose 6,6 milijardi KM ili 30% ukupne aktive s izvanbilancom i manje su za 3% ili 233 milijuna KM u odnosu na kraj 2015. godine.

Ukupne obračunate RKG po regulatornom zahtjevu su na istoj razini od 1,5 milijardi KM, a formirane ispravke vrijednosti bilančne aktive i rezerviranja za gubitke su smanjene za 1% ili 12 milijuna KM i iznose 1,3 milijarde KM. Potrebne regulatorne rezerve¹⁸ iznose 421 milijun KM i veće su za 3% ili 13 milijuna KM. Na istoj razini, kao i na kraju 2015. godine, su formirane regulatorne rezerve iz dobiti koje iznose 316 milijuna KM. Nedostajuće regulatorne rezerve¹⁹ sa 30. 6. 2016. iznose 207 milijuna KM, s neznatnim rastom od 1% ili dva milijuna KM u odnosu na kraj 2015. godine.

¹⁶ Isključen iznos plasmana i potencijalnih obveza od 227 milijuna KM osiguranih novčanim depozitom.

¹⁷ Aktiva definirana člankom 2. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka („Službene novine F BiH“, broj 85/11 -pročišćeni tekst i 33/12-ispravka, 15/13).

¹⁸ Potrebne regulatorne rezerve predstavljaju pozitivnu razliku između obračunatih RKG i ispravaka vrijednosti (obračunate RKG su veće od ispravke vrijednosti).

¹⁹ Nedostajući iznos regulatornih rezervi predstavlja pozitivnu razliku između potrebnih i formiranih RKG.

Tablica 19: Ukupna aktiva, bruto bilančna aktiva, rizične i nerizične stavke aktive

O P I S	31.12.2014.		31.12.2015.		30.6.2016.		INDEKS	
	Iznos	Strukt. %	Iznos	Strukt.%	Iznos	Strukt.%	8 (4/2)	9 (6/4)
1.	2	3	4	5	6	7		
Kredit	9.725.304 ²⁰	84,1	10.186.613	84,1	10.551.362	83,9	105	104
Kamate	74.573	0,6	71.680	0,6	70.788	0,6	96	99
Dospjela potraživanja	1.184.588	10,2	1.161.853	9,6	1.155.416	9,2	98	99
Potraživanja po plać. garancijama	26.218	0,3	24.648	0,2	24.458	0,2	94	99
Ostali plasmani	194.440	1,7	139.457	1,1	178.700	1,4	72	128
Ostala aktiva	361.666	3,1	526.871	4,4	593.608	4,7	147	113
1.RIZIČNA BILANČNA AKTIVA	11.566.789	100,0	12.111.122	100,0	12.574.332	100,0	105	104
2. NERIZIČNA BILANČNA AKTIVA	5.806.579		6.289.910		6.128.255		108	97
3.BRUTO BILANČNA AKTIVA (1+2)	17.373.368		18.401.032		18.702.587		106	102
4.RIZIČNA IZVANBILANCA	2.552.267		2.739.691		2.722.266		107	99
5.NERIZIČNA IZVANBILANCA	411.161		507.914		436.728		124	86
6.UKUPNE IZVANBILANČNE STAVKE (4+5)	2.963.428		3.247.605		3.158.994		110	97
7.RIZIČNA AKTIVA S IZVANBILANCOM (1+4)	14.119.056		14.850.813		15.296.598		105	103
8. NERIZIČNE STAVKE (2+5)	6.217.740		6.797.824		6.564.983		109	97
9. AKTIVA S IZVANBILANCOM (3+6)	20.336.796		21.648.637		21.861.581		106	101

Bruto bilančna aktiva²¹ iznosi 18,7 milijardi KM i veća je za 2% ili 301 milijun KM u odnosu na kraj 2015. godine. Rizična bilančna aktiva iznosi 12,6 milijardi KM, što je 67% bruto bilančne aktive, s ostvarenim rastom od 4% ili 463 milijuna KM u prvoj polovici 2016. godine. Nerizična bilančna aktiva iznosi šest milijardi KM i manja je za 3% ili 162 milijuna KM u odnosu na kraj prošle godine.

Izvanbilančne rizične stavke iznose 2,7 milijardi KM, s padom od 1% ili 17 milijuna KM, a nerizične stavke 437 milijuna KM, s padom od 14% ili 71 milijun KM u odnosu na kraj 2015. godine.

Utjecaj ekonomske krize na ukupnu ekonomiju i gospodarstvo u BiH je i dalje izražen, što se odražava na ključnu djelatnost banaka, odnosno segment kreditiranja. U prvoj polovici 2016. godine ostvaren je rast kredita od 3% ili 361 milijun KM (u 2015. godini rast iznosio 4% ili 440 milijuna KM). Sa 30. 6. 2016. krediti su iznosili 12 milijardi KM, što je udjel od 68,5% (+0,8 postotnih bodova).

U prvoj polovici 2016. godine plasirano je ukupno 4,3 milijarde KM novih kredita, što je za 11% ili 437 milijuna KM više u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Od ukupno plasiranih kredita na gospodarstvo se odnosi 70%, a na stanovništvo 26,7% (na kraju 2015. godine: gospodarstvo 68%, stanovništvo 27%). Ročna struktura novoodobrenih kredita: dugoročni 46%, kratkoročni 54% (na kraju 2015. godine: dugoročni 47%, kratkoročni 53%).

Tri najveće banke u F BiH s iznosom kredita od 6,5 milijardi KM imaju udjel od 54% u ukupnim kreditima na razini sustava.

Trend i promjena udjela pojedinih sektora u ukupnoj strukturi kredita dani su u sljedećoj tablici.

²⁰ Isključen iznos kredita od 191 milijun KM pokriven novčanim depozitom (uključen u nerizičnu bilančnu aktivu).

²¹ Izvor podataka: Izvješće o klasifikaciji aktive bilance i izvanbilančnih stavki banaka.

Tablica 20: *Sektorska struktura kredita*

SEKTORI	31.12.2014.		31.12.2015.		30.6.2016.		INDEKS	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Vladine institucije	190.401	1,7	250.805	2,2	250.869	2,1	132	100
Javna poduzeća	253.057	2,3	269.507	2,3	214.260	1,8	106	79
Privatna poduzeća i društ.	5.216.068	46,7	5.328.591	45,9	5.592.266	46,7	102	105
Bankarske institucije	10.449	0,1	5.701	0,0	4.061	0,0	55	71
Nebankarske financijske instit.	43.424	0,3	41.542	0,4	51.825	0,4	96	125
Građani	5.448.307	48,8	5.705.684	49,1	5.847.162	48,9	105	102
Ostalo	8.571	0,1	8.914	0,1	10.858	0,1	104	122
UKUPNO	11.170.277	100,0	11.610.744	100,0	11.971.301	100,0	104	103

U sektorskoj strukturi kredita dominantna su dva sektora: stanovništvo i privatna poduzeća, dok je kreditiranje ostalih sektora neznatno. U prvoj polovici 2016. godine zabilježena su pozitivna kretanja u segmentu sektorskog kreditiranja, posebno u drugom kvartalu, odnosno veće kreditiranje privatnih poduzeća nego stanovništva. Za razliku od 2015. godine, kada je ostvaren skroman rast kredita plasiranih privatnim poduzećima od 2% ili 112 milijuna KM, u prvoj polovici 2016. godine stopa rasta iznosila je 5% ili 264 milijuna KM, tako da su sa 30. 6. 2016. krediti ovog sektora dostigli iznos od 5,6 milijardi KM i udjel od 46,7% (+0,8 postotnih bodova). S druge strane, banke su u 2015. godini više kreditirale sektor stanovništva, koji je znatno manje rizičan, ostvaren je rast od 5% ili 257 milijuna KM. U prvih šest mjeseci 2016. godine nastavljen je rast kredita ovom sektoru, ali u znatno manjem opsegu, odnosno stopa je iznosila 2% ili 141 milijun KM, dok je udjel blago smanjen sa 49,1% na 48,9% i sa 30. 6. 2016. iznosili su 5,8 milijardi KM.

Prema dostavljenim podacima od banaka sa stanjem 30. 6. 2016., s aspekta strukture kredita stanovništvu po namjeni: udjel kredita za financiranje potrošnih dobara²² iznosi 79,4%, udjel stambenih kredita iznosi 18,3%, a s preostalih 2,3% kreditirani su mali zanati, mali biznis i poljoprivreda (na kraju 2015. godine: potrošna dobra 78,5%, stambeni 19%, mali zanati, mali biznis i poljoprivreda 2,5%).

Tri najveće banke u sustavu plasirale su stanovništvu 61,6%, a privatnim poduzećima 45,4% ukupnih kredita danih ovim sektorima (na kraju 2015. godine: stanovništvo 62%, privatna poduzeća 45,6%).

Valutna struktura kredita: najveći udjel od 59% ili 7,1 milijardu KM imaju krediti odobreni s valutnom klauzulom (EUR: 6,9 milijardi KM ili 98%, CHF: 165 milijuna KM ili 2,3%), krediti u domaćoj valuti 40% ili 4,7 milijardi KM, a najmanji udjel od samo 1% ili 170 milijuna KM imaju krediti u stranoj valuti (od toga se skoro sve odnosi na EUR: 165 milijuna KM ili 97%). Ukupan iznos kredita s valutnom klauzulom u CHF valuti od 165 milijuna KM ima udjel od 1,4% u ukupnom kreditnom portfelju i skoro cijeli iznos se odnosi na jednu banku u sustavu (na kraju 2015. godine 1,7%).

Budući da su plasmani, odnosno krediti najrizičniji dio aktive banaka, njihova kvaliteta predstavlja jednu od najznačajnijih determinanti stabilnosti i uspješnosti poslovanja banaka. Ocjena kvalitete aktive je ustvari ocjena izloženosti kreditnom riziku plasmana banke, odnosno identificiranje potencijalnih kreditnih gubitaka.

Kvaliteta aktive i izvanbilančnih rizičnih stavki, opći kreditni rizik, potencijalni kreditni gubici po kategorijama klasifikacije dani su u sljedećoj tablici.

²² Uključeno kartično poslovanje.

Tablica 21: Klasifikacija aktive, opći kreditni rizik (OKR) i potencijalni kreditni gubici (PKG)

Kategorija klasifikacije	31.12.2014.			31.12.2015.			30.6.2016.			INDEKS	
	Klasif. aktiva	Udjel %	OKR PKG	Klasif. aktiva	Udjel %	OKR PKG	Klasif. aktiva	Udjel %	OKR PKG		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11(5/2)	12(8/5)
A	11.494.730	81,4	229.895	12.316.066	82,9	246.321	12.840.479	83,9	256.811	107	104
B	955.518	6,8	83.031	950.153	6,4	76.023	930.106	6,1	73.497	99	98
C	272.134	1,9	64.168	301.862	2,0	75.796	243.330	1,6	62.964	111	81
D	523.939	3,7	301.942	426.025	2,9	252.682	437.271	2,9	263.099	81	103
E	872.735	6,2	872.039	856.707	5,8	856.701	845.412	5,5	845.412	98	99
Rizična ak. (A-E)	14.119.056	100,0	1.551.075	14.850.813	100,0	1.507.523	15.296.598	100,0	1.501.783	105	103
Klasificirana (B-E)	2.624.326	18,6	1.321.180	2.534.747	17,1	1.261.202	2.456.119	16,1	1.244.972	97	97
Nekvalitetna (C-E)	1.668.808	11,8	1.238.149	1.584.594	10,7	1.185.179	1.526.013	10,0	1.171.475	95	96
Nerizična akt.²³	6.217.740			6.797.824			6.564.983			109	97
UKUPNO (rizična i nerizična)	20.336.796			21.648.637			21.861.581			106	101

Prvi pokazatelj i upozoravajući signal da postoje potencijalni problemi u otplati kredita je rast dospjelih potraživanja i udjela u ukupnim kreditima. U prvoj polovici 2016. godine dospjela potraživanja su smanjena za 1% ili sedam milijuna KM (u 2015. godini pad 2% ili 24 milijuna KM). Sa 30. 6. 2016. dospjela potraživanja iznose 1,2 milijarde KM, a udjel je smanjen sa 10,2% na 9,9%.

Ako se analizira kvaliteta rizične aktive kroz kretanje i promjene ključnih pokazatelja, može se konstatirati da su u prvoj polovici 2016. godine ključni pokazatelji kvalitete aktive blago poboljšani u odnosu na kraj 2015. godine. Kod nekih banaka pokazatelji su imali blage oscilacije (poboljšanje ili pogoršanje), odnosno devet banaka ima pokazatelje udjela klasificirane u odnosu na rizičnu aktivu lošije od bankarskog sektora, a sedam banaka ima pokazatelje udjela nekvalitetne u odnosu na rizičnu aktivu lošije od bankarskog sektora.

Klasificirana aktiva je sa 30. 6. 2016. iznosila 2,5 milijardi KM, a nekvalitetna 1,5 milijardi KM.

Klasificirana aktiva (B-E) je smanjena za 3% ili 79 milijuna KM (u 2015. godini pad od 3% ili 90 milijuna KM). B kategorija je smanjena za 2% ili 20 milijuna KM u odnosu na kraj 2015. godine, a nekvalitetna aktiva (C-E) je smanjena za 4% ili 59 milijuna KM, najvećim dijelom po osnovi trajno otpisane aktive u iznosu od 34 milijuna KM (u 2015. godini nekvalitetna aktiva je smanjena za 5% ili 84 milijuna KM).

Koeficijent iskazan kroz udjel klasificirane u rizičnoj aktivni iznosi 16,1%, a smanjenje za jedan postotni bod u odnosu na kraj 2015. godine je rezultat, s jedne strane, navedenog smanjenja klasificirane aktive, a s druge strane, rasta rizične aktive od 3% ili 446 milijuna KM.

Najvažniji pokazatelj kvalitete aktive je odnos nekvalitetne i rizične aktive, iznosi 10%, što je niže za 0,7 postotnih bodova u odnosu na kraj 2015. godine. Međutim, to treba uzeti s dozom opreza i rezerve, imajući u vidu da udjel B kategorije iznosi 6,1%, te sumnju da dio plasmana koji su iskazani u ovoj kategoriji imaju lošiju kvalitetu i da trebaju biti kategorizirani kao nekvalitetna aktiva.

Sektorska analiza podataka temelji se na pokazateljima kvalitete kredita danih za dva najznačajnija sektora: pravnim osobama i stanovništvu. Dva navedena pokazatelja za ove sektore se značajno razlikuju i ukazuju na postojanje veće izloženosti kreditnom riziku, a time i potencijalnim kreditnim gubicima, kod kredita plasiranih pravnim osobama.

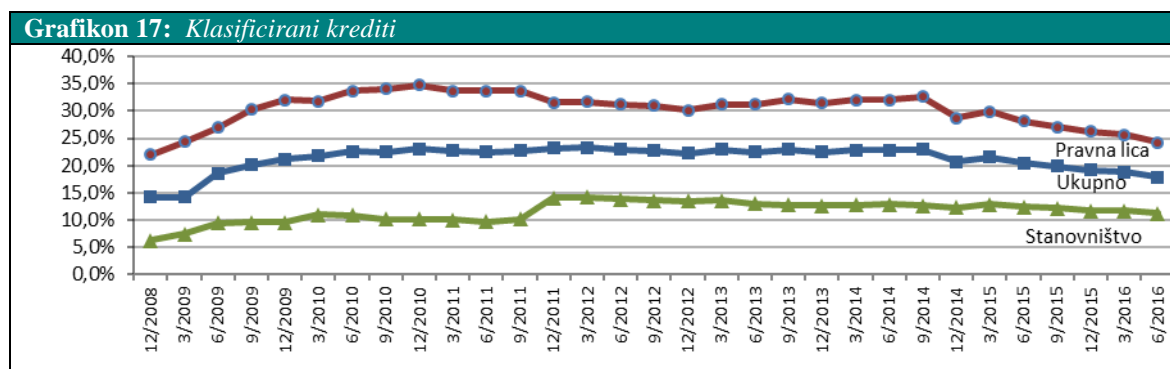
²³ Stavke aktive koje se, u skladu s člankom 2. stavak (2) Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, ne klasificiraju i stavke na koje se, u skladu sa čl.22. stavak (8) Odluke, ne obračunavaju rezerve za OKG od 2%.

Tablica 22: Klasifikacija kredita danih stanovništvu i pravnim osobama

Kategorija klasifikacije	31.12.2015.						30.6.2016.						INDEKS
	Stanovni štvo	Udjel %	Pravne osobe	Udjel %	UKUPNO Iznos	Udjel	Stanovni štvo	Udjel %	Pravne osobe	Udjel %	UKUPNO Iznos	Udjel	
1	2	3	4	5	6 (2+4)	7	8	9	10	11	12 (8+10)	13	14(12/6)
A	5.036.775	88,3	4.349.749	73,7	9.386.524	80,8	5.190.888	88,8	4.644.244	75,8	9.835.132	82,2	105
B	154.179	2,7	568.108	9,6	722.287	6,2	157.492	2,7	539.964	8,8	697.456	5,8	97
C	71.098	1,3	223.704	3,8	294.802	2,5	66.964	1,1	162.633	2,7	229.597	1,9	78
D	87.497	1,5	324.282	5,5	411.779	3,6	81.976	1,4	342.640	5,6	424.616	3,5	103
E	356.132	6,2	439.220	7,4	795.352	6,9	349.842	6,0	434.658	7,1	784.500	6,6	99
UKUPNO	5.705.681	100,0	5.905.063	100,0	11.610.744	100,0	5.847.162	100,0	6.124.139	100,0	11.971.301	100,0	103
Klas. kred. B-E	668.906	11,7	1.555.314	26,3	2.224.220	19,2	656.274	11,2	1.479.895	24,2	2.136.169	17,8	96
Nekv. kred C-E	514.727	9,0	987.206	16,7	1.501.933	12,9	498.782	8,5	939.931	15,3	1.438.713	12,0	96
		49,1		50,9		100,0		48,8		51,2		100,0	
Udjel po sektorima u klasificiranim kreditima, nekvalitetnim kreditima i B kategoriji:													
Klasifikacija B-E		30,1		69,9		100,0		30,7		69,3		100,0	
Nekvalitetni C-E		34,3		65,7		100,0		34,7		65,3		100,0	
Kategorija B		21,3		78,7		100,0		22,6		77,4		100,0	

Pokazatelji kvalitete kredita u prvoj polovici 2016. godine blago su poboljšani u odnosu na kraj prethodne godine, udjel klasificiranih kredita je smanjen na i dalje visokih 17,8% (-1,4 postotna boda), zbog pada istih za 4% ili 88 milijuna KM, i to pada kod pravnih osoba za 5% ili 75 milijuna KM i stanovništva za 2% ili 13 milijuna KM.

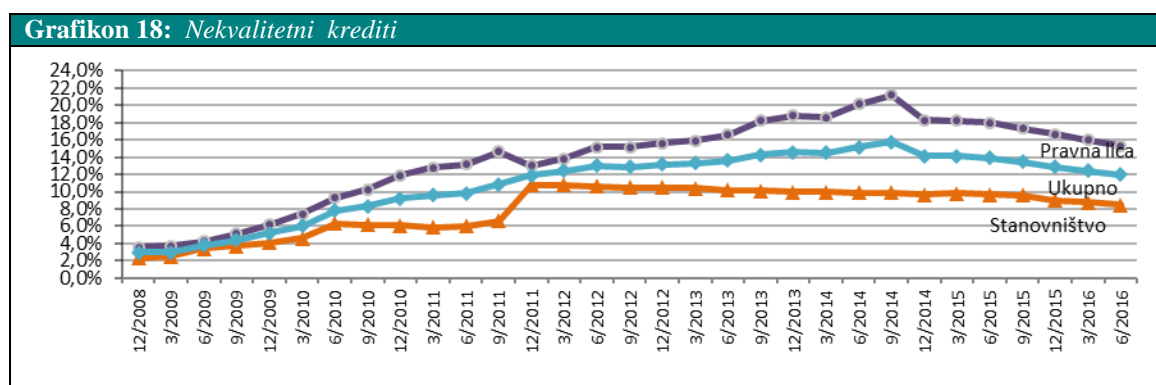
Udjel nekvalitetnih kredita, kao ključni pokazatelj kvalitete kredita, smanjen je sa 12,9% na 12,0%. Ukupni nekvalitetni krediti su smanjeni za 4% ili 63 milijuna KM u odnosu na kraj 2015. godine (od čega se 31 milijun KM odnosi na trajni otpis), kao rezultat smanjenja nekvalitetnih kredita pravnih osoba za 5% ili 47 milijuna KM i stanovništva za 3% ili 16 milijuna KM. Na poboljšanje ovog pokazatelja pozitivan utjecaj je imao i kreditni rast od 3% ili 361 milijun KM.

Od ukupnih kredita plasiranih pravnim osobama u iznosu od šest milijardi KM, sa 30. 6. 2016. u kategorije B do E klasificirano je i dalje zabrinjavajuće visokih 24,2% ili 1,5 milijardi KM, što je smanjenje za 2,1 postotni bod u odnosu na kraj 2015. godine (u 2015. godini udjel je smanjen za 2,4 postotna boda), dok je pokazatelj za sektor stanovništva znatno bolji. Od ukupno odobrenih kredita stanovništvu u iznosu od 5,8 milijardi KM, u navedene kategorije klasificirano je 656 milijuna KM ili 11,2%, što je smanjenje za 0,5 postotnih bodova u odnosu na kraj 2015. godine (u 2015. godini udjel je smanjen za 0,6 postotnih bodova).

Navedena kretanja su rezultat stanja u realnom sektoru i djelovanja ekonomske krize na gospodarstvo i ukupnu ekonomiju u BiH, zbog čega kreditni portfelj pravnih osoba ima znatno lošiju kvalitetu od

sektora stanovništva.

Najvažniji pokazatelj kvalitete kreditnog portfelja je udjel nekvalitetnih kredita. Od ukupnih nekvalitetnih kredita na pravne osobe se odnosi 65%, a na stanovništvo 35% (na kraju 2015. godine: pravne osobe 66%, stanovništvo 34%). U prvoj polovici 2016. godine udjel nekvalitetnih kredita i kod sektora stanovništva i kod pravnih osoba je smanjen. Od ukupnih kredita plasiranih pravnim osobama na nekvalitetne kredite se odnosi 15,3% ili 940 milijuna KM, što je za 1,4 postotna boda manje nego na kraju 2015. godine (u 2015. godini udjel je smanjen za 1,6 postotnih bodova). Za sektor stanovništva isti iznose 8,5% ili 499 milijuna KM, što je za 0,5 postotnih bodova manje (u 2015. godini udjel smanjen za 0,7 postotnih bodova).

Detaljnija i potpunija analiza temelji se na podacima o granskoj koncentraciji kredita unutar sektora pravnih osoba (po sektorima) i stanovništva (po namjeni).

Tablica 23: Granska koncentracija kredita										
OPIS	31.12.2015.				30.6.2016.				INDEKS	
	Ukupni krediti		Nekvalitetni krediti		Ukupni krediti		Nekvalitetni krediti			
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	10 (6/2)	11 (8/4)
1	2	3	4	5 (4/2)	6	7	8	9 (8/6)	10 (6/2)	11 (8/4)
1. Krediti pravnim osob. za:										
Poljoprivredu (AGR)	121.964	1,1	20.754	17,0	120.879	1,0	20.418	16,9	99	98
Proizvodnju (IND)	1.662.318	14,3	352.021	21,2	1.717.358	14,3	331.676	19,3	103	94
Građevinarstvo (CON)	437.853	3,8	116.850	26,7	400.506	3,3	77.613	19,4	91	66
Trgovinu (TRD)	2.298.963	19,8	303.715	13,2	2.398.892	20,0	291.119	12,1	104	96
Ugostiteljstvo (HTR)	196.355	1,7	24.929	12,7	223.777	1,9	23.162	10,4	114	93
Ostalo ²⁴	1.187.610	10,2	168.937	14,2	1.262.727	10,5	195.943	15,5	106	116
UKUPNO 1.	5.905.063	50,9	987.206	16,7	6.124.139	51,2	939.931	15,3	104	95
2. Krediti stanovništvu za:										
Opću potrošnju	4.503.904	38,8	301.755	6,7	4.643.287	38,8	303.132	6,5	103	100
Stambenu izgradnju	1.088.139	9,3	181.511	16,7	1.071.916	9,0	169.964	15,9	99	94
Obavljanje djelatnosti (obrtnici)	113.638	1,0	31.461	27,7	131.959	1,1	25.686	19,5	116	82
UKUPNO 2.	5.705.681	49,1	514.727	9,0	5.847.162	48,8	498.782	8,5	102	97
UKUPNO (1. +2.)	11.610.744	100,0	1.501.933	12,9	11.971.301	100,0	1.438.713	12,0	103	96

Najveći udjel u ukupnim kreditima, kod pravnih osoba imaju sektori trgovine 20% i proizvodnje 14,3%, a kod stanovništva najveći udjel imaju krediti za opću potrošnju 38,8% i stambeni krediti 9%, što je na približno istoj razini kao i na kraju 2015. godine.

²⁴ Uključeni sljedeći sektori: promet, skladištenje i komunikacije (TRC); financijsko posredovanje (FIN); poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge (RER); javna uprava i obrana, obvezno socijalno osiguranje (GOV) i ostalo.

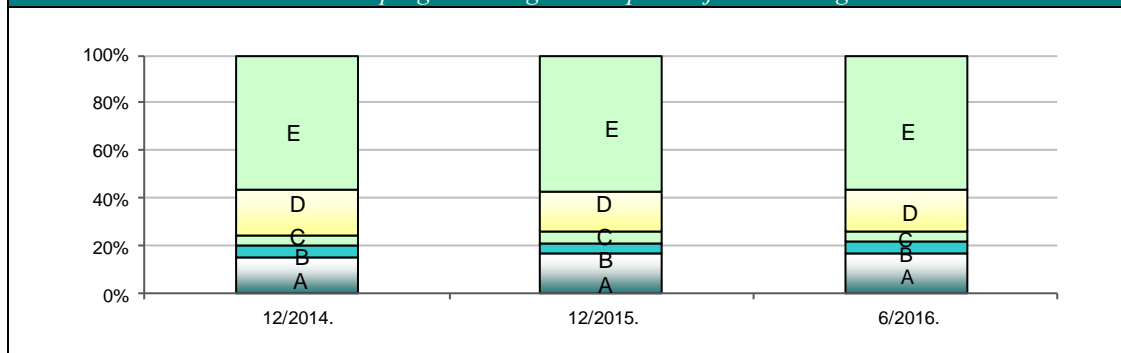
Već dulje razdoblje negativan i jak utjecaj ekonomske krize posebno je izražen u nekoliko ključnih sektora, što se vidi iz pokazatelja udjela nekvalitetnih kredita. Sektor građevinarstva, koji u ukupnim kreditima ima nizak udjel od svega 3,3%, i dalje ima najveći udjel nekvalitetnih kredita od 19,4%, sa trendom daljeg smanjenja: u prvoj polovici 2016. godine smanjen je za visokih 7,3 postotnih bodova (u 2015. godini smanjen je za 2,4 postotnih bodova). Također, kod sektora poljoprivrede, koji ima najmanji udjel od 1%, nekvalitetni krediti imaju visok udjel od 16,9% (12/15: 17%), koje je smanjen za 0,1 postotni bod u odnosu na kraj prethodne godine.

Ipak, fokus je na dva sektora s najvećim udjelom u ukupnim kreditima, a to su sektor trgovine (20%) i proizvodnje (14,3%). Razina kredita plasiranih sektoru proizvodnje od 1,7 milijardi KM je blago povećan za 3% ili 55 milijuna KM, dok su nekvalitetni krediti u prvoj polovici 2016. godine smanjeni za 6% ili 20 milijuna KM, odnosno na 332 milijuna KM, što je utjecalo na pad udjela sa 21,2% na 19,3% (u 2015. godini pad je iznosio 7% ili 25 milijuna KM, a udjel je smanjen za 2,4 postotna boda, odnosno na 21,2%). S druge strane, kreditiranje sektora trgovine u prvoj polovini 2016. godine povećano je za 4% ili 100 milijuna KM, odnosno na razinu od 2,4 milijarde KM. Nekvalitetni krediti kod ovog sektora smanjeni su za 4% ili 13 milijuna KM, sa 30. 6. 2016. iznosili su 291 milijun KM, a udjel je smanjen za 1,1 postotni bod, odnosno na 12,1% (u 2015. godini ostvaren je pad od 13% ili 46 milijuna KM, a udjel je smanjen sa 15,4% na 13,2%), što je znatno bolji pokazatelj nego kod sektora proizvodnje.

Kod stanovništva dominiraju krediti za opću potrošnju, koji imaju i najveći udjel od 38,8% u ukupnim kreditima. U prvoj polovici 2016. godine zabilježen je rast ovih kredita od 3% ili 139 milijuna KM, ali najveći relativni rast su imali obrtnici od 16% ili 18 milijuna KM, dok su stambeni krediti smanjeni za 1% ili 16 milijuna KM. Najlošiji pokazatelj udjela nekvalitetnih kredita od 19,5% (na kraju 2015. godine 27,7%) imaju krediti plasirani obrtnicima, s niskim udjelom od 1,1% u ukupnim kreditima. Relativno visok udjel nekvalitetnih kredita od 15,9% imaju stambeni krediti (na kraju 2015. godine 16,7%), dok krediti za opću potrošnju imaju najniži udjel nekvalitetnih kredita od 6,5% (na kraju 2015. godine 6,7%).

Razina općeg kreditnog rizika i procijenjenih potencijalnih kreditnih gubitaka po kategorijama klasifikacije, utvrđenih sukladno kriterijima i metodologiji propisanoj u odlukama FBA, njihov trend i struktura na razini bankarskog sektora dani su u sljedećoj tablici i grafikonu.

Tablica 24: Struktura i trend općeg kreditnog rizika i potencijalnih kreditnih gubitaka								
Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I STRUKTURA (u%)						INDEKS	
	31.12.2014.		31.12.2015.		30.6.2016.		8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
A	229.895	14,8	246.321	16,3	256.811	17,1	107	104
B	83.031	5,4	76.023	5,0	73.497	4,9	92	97
C	64.168	4,1	75.796	5,0	62.964	4,2	118	83
D	301.942	19,5	252.682	16,7	263.099	17,5	84	104
E	872.039	56,2	856.701	57,0	845.412	56,3	98	99
UKUPNO	1.551.075	100,0	1.507.523	100,0	1.501.783	100,0	97	100

Grafikon 19: *Struktura i trend općeg kreditnog rizika i potencijalnih kred. gubitaka*

Analizirajući razinu obračunatih RKG ukupno i po kategorijama klasifikacije, u odnosu na kraj 2015. godine, rezerve za opći kreditni rizik (za kategoriju A) i potencijalne kreditne gubitke su na istoj razini od 1,5 milijardi KM. Rezerve za opći kreditni rizik su veće za 4% ili 10 milijuna KM, a rezerve za potencijalne kreditne gubitke su manje za 1% ili 16 milijuna KM u odnosu na kraj 2015. godine. Rezerve za B kategoriju su manje za 3% ili tri milijuna KM i iznose 73 milijuna KM, a rezerve za nekvalitetnu aktivnu su smanjene za 1% ili 14 milijuna KM, odnosno na razinu od 1,2 milijarde KM, najviše po osnovi smanjenja rezervi za C kategoriju za 17% ili 13 milijuna KM i rezervi za E kategoriju za 1% ili 11 milijuna KM.

Jedan od najvažnijih pokazatelja kvalitete aktive je odnos potencijalnih kreditnih gubitaka (PKG) i rizične aktive s izvanbilancom, iznosi 8,1% i manji je za 0,4 postotna boda u odnosu na kraj 2015. godine.

Sa 30. 6. 2016. banke su prosječno za B kategoriju imale obračunate rezerve po stopi od 8%, za C kategoriju 26%, D kategoriju 60% i E 100% (na kraju 2015. godine: B 8%, C 25%, D 59% i E 100%).²⁵

U skladu sa MRS/MSFI banke su obvezne umanjavanja vrijednosti imovine knjižiti kroz troškove formirajući ispravke vrijednosti za bilančne stavke i rezerviranja za rizične izvanbilančne stavke (ranije troškovi RKG).

Pregled ukupnih stavki aktive (bilanca i izvanbilanca) i stavki u statusu neizmirenja obveza (default), kao i pripadajuće ispravke vrijednosti i rezerviranja (utvrđenih sukladno internim metodologijama banaka čiji je minimum elemenata propisan regulativom FBA) dani su u sljedećoj tablici.

²⁵ Prema Odluci o minimalnim standardima za upravljanjem kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, banke su dužne obračunavati rezerve za kreditne gubitke po kategorijama klasifikacije u sljedećim postotcima: A-2%, B 5-15%, C 16-40%, D 41-60% i E 100%.

Tablica 25: Procjena i vrednovanje rizičnih stavki po MRS-u 39 i MRS-u 37

Opis	IZNOS (u 000 KM) I UDJEL (u%)				INDEKS 6 (4/2)
	31.12.2015.		30.6.2016.		
	Iznos	Udjel	Iznos	Udjel	
1	2	3	4	5	
1. RIZIČNA AKTIVA (a+b)	14.850.813	100,0%	15.296.598	100,0%	103
a) Stavke u statusu neizmirenja obveza (default)	1.681.006	11,3%	1.613.107	10,5%	96
a.1. bilančne stavke u defaultu	1.662.958		1.592.147		96
a.2. izvanbilančne stavke u defaultu	18.048		20.960		116
b) Stavke u statusu izmirenja obveza (performing assets)	13.169.807	88,7%	13.683.491	89,5%	104
1.1 UKUPNE ISPRAVKE VRIJEDNOSTI RIZIČNE AKTIVE (a+b)	1.269.548	100,0%	1.257.228	100,0%	99
a) Ispravke vrijednosti za default	1.117.269	88,0%	1.097.218	87,3%	98
a.1. Ispravke vrijednosti bilančnih stavki u defaultu	1.110.757		1.084.726		98
a.2. Rezerve za izvanbilanci u defaultu	6.512		12.492		192
b) Ispravke vrijednosti za performing assets (IBNR ²⁶)	152.279	12,0%	160.010	12,7%	105
2. UKUPNI KREDITI (a+b)	11.610.744	100,0%	11.971.301		103
a) Krediti u defaultu (non-performing loans)	1.605.754	13,8%	1.535.093	12,8%	96
b) Krediti u statusu izmirenja obveza (performing loans)	10.004.990	86,2%	10.436.208	87,2%	104
2.1. ISPRAVKA VRIJEDNOSTI KREDITA (a+b)	1.181.736	100,0%	1.160.348	100,0%	98
a) Ispravka vrijednosti kredita u defaultu	1.061.476	89,8%	1.026.740	88,5%	97
b) Ispravka vrijednosti performing kredita (IBNR kredita)	120.260	10,2%	133.608	11,5%	111
Pokrivenost stavki u statusu neizmirenja obveza (default)	66,5%		68,0%		
Pokrivenost stavki u statusu izmirenja obveza (performing assets)	1,2%		1,2%		
Pokrivenost rizične aktive ukupnim ispravicima vrijednosti	8,5%		8,2%		

Kreditni u statusu neizmirenja obveza (default) u prvoj polovici 2016. godine su smanjeni za 4% ili 71 milijun KM (u 2015. godini smanjeni za 7% ili 115 milijuna KM), s napomenom da su nekvalitetni krediti smanjeni za 4% ili 63 milijuna KM. Udjel kredita u defaultu u ukupnim kreditima je smanjen za jedan postotni bod i iznosi 12,8%, a nekvalitetnih kredita 12%. Udjel svih stavki u defaultu u ukupnoj rizičnoj aktivi je smanjen za 0,8 postotnih bodova i iznosi 10,5%.

Pokrivenost stavki u defaultu ispravicima vrijednosti je povećana i iznosi 68% (na kraju 2015. godine 66,5%) zbog većeg pada defaulta (4%), u odnosu na pad ispravaka vrijednosti za default (2%). Pokrivenost nekvalitetne aktive rezervama za kreditne gubitke je neznatno povećana i iznosi 76,7% (na kraju 2015. godine: 74,8%).

Pokrivenost stavki u statusu izmirenja obveza (performing assets) je na istoj razini i iznosi 1,2%, dok je pokrivenost rizične aktive ukupnim ispravicima vrijednosti blago smanjena i iznosi 8,2% (na kraju 2015. godine 8,5%). Pokazatelj pokrivenosti rizične aktive ukupnim obračunatim regulatornim rezervama za kreditne gubitke (rezervama za opći kreditni rizik i posebnim rezervama za kreditne gubitke) je smanjen sa 10,2% na 9,8%.

U cilju ublažavanja negativnih efekata elementarne nepogode, FBA je 30. 6. 2014. donijela Odluku o privremenim mjerama za tretman kreditnih obveza klijenata banaka koji su pogođeni elementarnim nepogodama²⁷.

Postupajući po navedenoj Odluci, banke u Federaciji BiH su u drugoj polovici 2014. godine, od ukupno primljenih 296 zahtjeva za moratorij na kreditne obveze, odobrile 207 zahtjeva u ukupnom iznosu od 34 milijuna KM ili 70% od ukupnog broja upućenih zahtjeva za moratorij. Sa 30. 6. 2016. stanje navedenih kredita iznosi sedam milijuna KM, od čega se na pravne osobe odnosi četiri milijuna KM, a na fizičke osobe tri milijuna KM.

²⁶ IBNR (identified but not reported)-latentni gubici.

²⁷ "Službene novine F BiH", br.55/14.

Također, u skladu s navedenom Odlukom, banke su u drugoj polovici 2014. godine, od ukupno primljenih 285 zahtjeva za restrukturiranje kreditnih obveza, odobrile 190 zahtjeva u ukupnom iznosu od 39 milijuna KM ili 67% od ukupnog broja upućenih zahtjeva za restrukturiranje kreditnih obveza. Sa 30. 6. 2016. stanje restrukturiranih kredita iznosi 41 milijun KM, od čega se na pravne osobe odnosi 40 milijuna KM, a na fizičke osobe jedan milijun KM. Restrukturirani krediti obuhvaćaju i kredite s moratorijem nakon isteka moratorija.

Kreditni odobreni u skladu s navedenom Odlukom u odnosu na ukupne kredite sa 30. 6. 2016. imaju veoma nizak udjel: moratorij 0,05% i restrukturiranje 0,34%.

Zbog trenda rasta nenaplativih potraživanja, odnosno kašnjenja klijenata u plaćanju dospjelih kreditnih obveza došlo je do aktiviranja jamstava kod jednog broja kredita u kašnjenju, koji su imali ovakvu vrstu osiguranja. FBA je od 31. 12. 2009. propisala izvješće o otplati kredita na teret jamaca, s ciljem prikupljanja, praćenja i analize podataka o kreditima koje otplaćuju jamci. Prema izvješćima banaka u F BiH sa 30. 6. 2016., od ukupnog broja kreditnih partija koji iznosi 1.165.030, 1.115 kreditnih partija su otplaćivali jamci (1.269 jamaca). Udjel iznosa kredita i broja kreditnih partija koje otplaćuju jamci u odnosu na podatke za ukupan sustav je nizak i iznosi svega 0,24% i 0,1%.

Analiza kvalitete aktive, odnosno kreditnog portfelja pojedinačnih banaka, kao i on site kontrole u samim bankama, ukazuju da je kreditni rizik dominantni rizik kod najvećeg broja banaka, a zabrinjava činjenica da jedan broj banaka ima neadekvatne prakse upravljanja, odnosno ocjene, mjerenja, praćenja i kontrole kreditnog rizika i klasifikaciju aktive, što se u on site kontrolama utvrdilo kroz značajne iznose nedostajućih rezervi za kreditne gubitke, koje su zatim banke formirale po nalogu FBA. Također, analizirajući kvalitetu aktive u bankama grupiranim prema vlasničkoj strukturi, evidentno je da su pokazatelji kod banaka u većinskom vlasništvu rezidenata (šest „domaćih“ privatnih banaka) lošiji nego kod banaka u većinskom stranom vlasništvu (10 banaka).

Udjel nekvalitetnih kredita kod banaka u većinskom stranom vlasništvu iznosi 11% (12/15: 11,7%), a kod „domaćih banaka“ 27% (12/15: 30,4%), što je posljedica neadekvatnih i slabih sustava upravljanja kreditnim rizikom, posebno u ključnoj fazi kod odobravanja kredita, kao i nerazvijene risk funkcije. Značajne slabosti i neefikasne prakse utvrđene su i u fazi preventivnog djelovanja kroz rano prepoznavanje problema u servisiranju (otplati) kredita, kao i u radu s nekvalitetnom aktivom u cilju njenog smanjenja putem naplate ili kvalitetnog restrukturiranja.

FBA je bankama, kod kojih je kontrolom ocijenjena slaba kvaliteta aktive i slabe prakse upravljanja kreditnim rizikom i/ili koje imaju negativne trendove, odnosno pad kvalitete aktive, naložila korektivne mjere u smislu izrade operativnog programa upravljanja nekvalitetnom aktivom, koji mora sadržavati plan aktivnosti na poboljšanju postojećih praksi upravljanja kreditnim rizikom, odnosno kvalitete aktive, smanjenje postojećih koncentracija, te rješavanje problema nekvalitetne aktive i sprječavanje njenog daljnjeg pogoršanja, kao i jačanje risk funkcije, odnosno njenog značaja i kvalitete rada. Izvršavanje naloga FBA se kontinuirano nadzire kroz pojačan postkontrolni postupak na temelju izvješća i ostale dokumentacije dostavljene od strane banaka, kao i provjere istog u ciljanim on site kontrolama. Nadzor ovog segmenta poslovanja je pojačan zbog evidentnih negativnih trendova, što značajno utječe i na pogoršanje profitabilnosti banaka i slabljenje kapitalne osnove kod nekih banaka, zbog čega banke moraju pravovremeno poduzeti aktivnosti na pribavljanju kapitala iz eksternih izvora.

Transakcije s povezanim osobama

U svom poslovanju banke su izložene raznim vrstama rizika, od kojih poseban značaj ima rizik vezan za transakcije s osobama povezanim s bankom.

FBA je, u skladu sa Bazelskim standardima, uspostavila određena opreznosna načela i zahtjeve vezane za transakcije s osobama povezanim s bankom, što je regulirano Odlukom o minimalnim

standardima za poslovanje banaka s osobama povezanim s bankom, u kojoj su propisani uvjeti i način poslovanja banaka s povezanim osobama. Na temelju te Odluke i Zakona o bankama Nadzorni odbor banke, a na prijedlog direktora, dužan je donijeti posebne politike banke za poslovanje s povezanim osobama i pratiti njihovu primjenu.

Odlukama FBA propisan je i poseban set izvješća koji obuhvaćaju transakcije s jednim dijelom povezanih osoba, i to kredite i potencijalne i preuzete izvanbilančne obveze (garancije, akreditivi, preuzete kreditne obveze) kao najčešći i najrizičniji vid transakcija između banaka i povezanih osoba.

Set propisanih izvješća uključuje podatke o kreditima danim sljedećim kategorijama povezanih osoba:

- dioničarima banke s više od 5% glasačkih prava,
- članovima Nadzornog odbora i uprave banke i
- supsidijarnim osobama i drugim poduzećima povezanim s bankom.

-000 KM-

Tablica 26: Transakcije s povezanim osobama					
Opis	DANI KREDITI ²⁸			INDEKS	
	31.12.2014.	31.12.2015.	30.6.2016.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Dioničarima s više od 5% glasačkih prava, sups. i drugim povezanim pred.	160.135	89.014	115.081	56	129
Članovima Nadzornog odbora i Odbora za reviziju	409	446	579	109	130
Upravi banke	1.994	3.023	3.313	152	110
UKUPNO	162.538	92.483	118.973	57	129
Potencijalne i preuzete izvanbil. obveze	21.826	9.326	8.241	43	88

U promatranom razdoblju kreditne izloženosti prema osobama povezanim s bankom su povećane za 4%, dok su potencijalne obveze smanjene za 12%, zbog smanjenja izloženosti kod jedne banke. Iz prezentiranih podataka može se zaključiti da se i dalje radi o malom iznosu kreditno-garancijskih poslova s povezanim osobama i da je razina rizika na razini sustava niska. Međutim, evidentno je da je ovaj rizik značajno viši u bankama koje imaju disperziju u vlasničkoj strukturi, odnosno u „domaćim bankama“ u vlasništvu rezidenata. FBA posebnu pažnju (u on site kontrolama) usmjerava na poslovanje banaka s povezanim osobama, naročito ocjeni sustava identifikacije i monitoringa izloženosti riziku poslovanja s povezanim osobama. Kontrolori FBA na licu mjesta daju naloge za otklanjanje uočenih propusta u određenim rokovima i pokreću prekršajne postupke, a sastavni dio tih aktivnosti je i praćenje i nadzor provođenja danih naloga u postkontrolnom postupku. To se pozitivno odrazilo na ovaj segment poslovanja, jer je u bankama značajno poboljšana kvaliteta upravljanja ovim rizikom.

2.2. Profitabilnost

Prema podacima iz računa dobiti i gubitka, na razini bankovnog sustava u Federaciji BiH, u prvoj polovici 2016. godine ostvaren je pozitivan financijski rezultat - dobit u iznosu od 139 milijuna KM, što je za 7% ili devet milijuna KM više u odnosu na isto razdoblje prošle godine, a za 22 milijuna KM više od ostvarene dobiti u 2015. godini²⁹. Pozitivan efekt na financijski rezultat sustava uglavnom je imalo ostvarenje veće dobiti kod dvanaest banaka koje su pozitivno poslovale i u istom razdoblju prošle godine (efekt 22 milijuna KM). S druge strane, negativan efekt od 13 milijuna KM je prvenstveno rezultat ostvarenja većeg gubitka kod jedne banke, manje dobiti kod tri banke, te ostvarenog gubitka kod jedne banke, koja je u istom razdoblju prošle godine poslovala pozitivno.

²⁸ Pored kredita, uključena i ostala potraživanja, deponirana sredstva i plasmani dioničarima (financijskim institucijama) sa više od 5% glasačkih prava.

²⁹ Nakon završene revizije financijskih izvještaja za 2015. godinu, na razini bankovnog sustava ostvaren je u 2015. godini financijski rezultat-dobit (nakon poreza) od 117 milijuna KM.

Najveći utjecaj na poboljšanje profitabilnosti većine banaka i dalje je prvenstveno rezultat primijenjenog novog metodološkog pristupa (implementacija MRS 37/39 od 31. 12. 2011.), što posljedično ima utjecaj na manju razinu troškova ispravaka vrijednosti. Smanjenje kamatnog prihoda se i dalje kompenzira znatno većim smanjenjem kamatnih rashoda, što rezultira rastom neto kamatnog prihoda, a što je, uz i dalje dobru operativnu profitabilnost (rast operativnih prihoda po osnovi naknada i efikasno upravljanje operativnim rashodima), utjecalo na ostvarenje veće dobiti u odnosu na isto razdoblje prošle godine.

Pozitivan financijski rezultat od 147 milijuna KM ostvarilo je 15 banaka i isti je veći za 12% ili 15 milijuna KM u odnosu na isto razdoblje prošle godine. Istovremeno, gubitak u poslovanju u iznosu od osam milijuna KM iskazan je kod dvije banke i isti je veći (672%) u odnosu na isto razdoblje prošle godine.

Detaljniji podaci dani su u sljedećoj tablici.

-000 KM-

Tablica 27: Ostvareni financijski rezultat: dobit/gubitak						
Opis	30.6.2014.		30.6.2015.		30.6.2016.	
	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka
1	2	3	4	5	6	7
Gubitak	-9.362	1	-1.028	1	-7.942	2
Dobit	94.701	16	131.940	16	147.430	15
Ukupno	85.339	17	130.912	17	139.488	17

Kao i u ostalim segmentima, i u ovom su prisutne koncentracije: od ukupno ostvarene dobiti (147 milijuna KM) 62% ili 92 milijuna KM se odnosi na dvije najveće banke u sustavu, čiji je udio aktive u bankarskom sektoru 47%, dok se gubitak od osam milijuna KM najvećim dijelom (95%) odnosi na jednu banku s udjelom aktive u sustavu od 4,9%. Analitički podaci pokazuju da ukupno dvanaest banaka ima bolji financijski rezultat (za 22 milijuna KM), dok pet banaka imaju lošiji rezultat (za 13 milijuna KM).

Na temelju analitičkih podataka, kao i pokazatelja za ocjenu kvalitete profitabilnosti (visina ostvarenog financijskog rezultata-dobit/gubitak i koeficijenta koji se koriste za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti poslovanja, te drugih parametara vezanih za ocjenu uspješnosti poslovanja), evidentno je da je ukupna profitabilnost sustava poboljšana, posebno kod većih banaka, koje su ostvarile veću dobit nego u istom razdoblju prošle godine, što je prvenstveno rezultat primijenjenog novog metodološkog pristupa, a kod najvećih banaka i povećanja prihoda iz osnove naknada za izvršene usluge. Međutim, cijeniti profitabilnost samo kroz nivo ostvarenog financijskog rezultata nije adekvatno, jer treba uzeti u obzir i druge bitne faktore koji utječu na održivost i kvalitetu zarade, odnosno profita. Tu je svakako najvažnije istaknuti kreditni rizik i negativne trendove u kvaliteti aktive u posljednjih nekoliko godina, što se vidi kroz rast loših i nenaplativih plasmana (s napomenom da je krajem 2015. godine došlo do smanjenja nekvalitetnih kredita prvenstveno kao rezultat značajnog iznosa trajnog otpisa, s prisutnim blagim trendom smanjenja i u prvoj polovici 2016. godine), a što nije u korelaciji sa smanjenjem troškova ispravaka vrijednosti (nakon implementacije MRS-a 39 i 37), što je najvažniji faktor koji je utjecao na poboljšanje financijskog rezultata u većini banaka u zadnje četiri godine. Navedeno upućuje na zaključak i sumnju da su ispravke vrijednosti kod jednog broja banaka podcijenjene i nisu na adekvatnoj razini.

Na razini sustava ostvaren je ukupan prihod u iznosu od 475 milijuna KM, što je povećanje u odnosu na isto razdoblje prošle godine od 6% ili 26 milijuna KM, većim dijelom kao rezultat rasta operativnih prihoda. Ukupni nekamatni rashodi iznose 336 milijuna KM, sa stopom rasta od 5% ili 17 milijuna KM u odnosu na isto razdoblje prošle godine.

I pored rasta prosječnih kamatonosnih kredita (kod većine banaka) za 3,3%, kao i činjenice da je rast loših kredita zaustavljen, s blagim padom u prvoj polovici 2016. godine, smanjenje prosječne kamatne stope na kredite, kao rezultat pada aktivnih kamatnih stopa, imalo je za posljedicu blagi pad

kamatnih prihoda. Iako je jedan broj banaka zabilježio povećanje kamatnih prihoda u odnosu na isto razdoblje prošle godine, kao rezultat intenziviranja kreditnih aktivnosti, znatno niži kamatni prihodi kod dvije veće banke, najvećim dijelom utjecali su na smanjenje na razini sustava. Kamatni prihodi iznose 377 milijuna KM, što je na približno istoj razini u odnosu na prošlu godinu (- 0,8% ili tri milijuna KM), sa smanjenjem udjela u strukturi ukupnog prihoda sa 84,6% na 79,4%. Najveći udjel imaju prihodi od kamata po kreditima koji su na razini od 337 milijuna KM i zabilježili su pad od 2% ili šest milijuna KM i udjela u ukupnom prihodu sa 76,3% na 71%, a što je djelomično amortizirano rastom ostalih prihoda od kamata, najvećim dijelom od vladinih institucija po osnovi ulaganja u vrijednosne papire.

Već dulje razdoblje prisutan trend pada kamatnih rashoda nastavljen je i u prvoj polovici 2016. godine. Kamatni rashodi su u odnosu na isto razdoblje prethodne godine imali znatno veću stopu pada (-15%) u odnosu na stopu smanjenja kamatnih prihoda (-1%), a nominalno kamatni rashodi smanjeni su za 15 milijuna KM, a kamatni prihodi za tri milijuna KM. Kamatni rashodi iznose 86 milijuna KM, a njihov udjel u strukturi ukupnog prihoda smanjen je sa 22,4% na 18,1%. U strukturi kamatnih rashoda treba istaknuti kako su kamatni rashodi po depozitima u iznosu od 75 milijuna KM, i pored rasta prosječnih kamatonosnih depozita za 6%, smanjeni za 15% ili 13 milijuna KM, što je rezultat strukture depozitne osnove, odnosno većeg udjela depozita koji nose nižu kamatnu stopu, ali i politike kamatnih stopa banaka i kontinuiranog smanjenja kamatnih stopa na depozite, što je u konačnici rezultiralo smanjenjem prosječnih kamatnih stopa na depozite za usporedno razdoblje sa 1,91% na 1,54%. Kamatni rashodi po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama, u odnosu na isto razdoblje prošle godine, smanjeni su 20% ili dva milijuna KM, sa smanjenjem udjela u ukupnom prihodu sa 1,7% na 1,3%.

Kao rezultat znatno većeg pada kamatnih rashoda (-15%) od pada kamatnih prihoda (-1%), neto kamatni prihod povećan je za 4% ili 12 milijuna KM i iznosi 291 milijun KM, sa smanjenim udjelom u strukturi ukupnog prihoda sa 62,2% na 61,3%.

Operativni prihodi iznose 184 milijuna KM i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine veći su za 8% ili 14 milijuna KM, a njihov udjel u strukturi ukupnog prihoda povećan je sa 37,8% na 38,7%. U okviru operativnih prihoda najveći udjel imaju naknade za izvršene usluge koje imaju rast od 14% ili 15 milijuna KM. Može se zaključiti da banke smanjenje kamatnih prihoda kompenziraju kontinuiranim rastom naknada za izvršene usluge.

Ukupni nekamatni rashodi iznose 336 milijuna KM i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine povećani su za 5% ili 17 milijuna KM, kao rezultat povećanih i poslovnih i izravnih troškova i operativnih rashoda. Istovremeno, njihov udjel u strukturi ukupnog prihoda neznatno je smanjen sa 70,9% na 70,7%, zbog približno istog rasta i ukupnog prihoda. Troškovi ispravke vrijednosti iznose 41 milijun KM i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine veći su za 8% ili tri milijuna KM (na što je najveći utjecaj imalo povećanje kod jedne velike banke za sedam milijuna KM), dok je udjel u strukturi ukupnog prihoda blago povećan sa 8,4% na 8,6%.

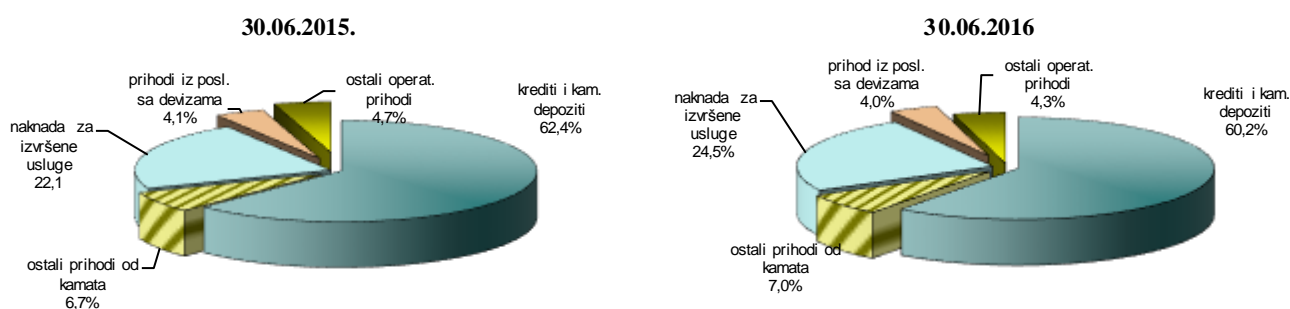
S druge strane, operativni rashodi s iznosom od 250 milijuna KM i udjelom od 52,6% u ukupnom prihodu, bilježe rast od 3% ili osam milijuna KM, najvećim dijelom po osnovi rasta ostalih operativnih troškova koji su povećani za 8% ili četiri milijuna KM (što je najvećim dijelom posljedica rasta kod jedne banke od šest milijuna KM). Troškovi plaća i doprinosa, kao najveća stavka operativnih rashoda, neznatno su povećani za 0,5% i iznose 121 milijun KM ili 25,5% ukupnog prihoda, dok su troškovi fiksne aktive povećani 4%, iznose 75 milijuna KM, što je udjel u ukupnom prihodu od 15,7%. Banke su u razdoblju nakon izbivanja krize poduzele brojne mjere na racionalizaciji troškova poslovanja, prije svega na smanjenju operativnih rashoda, što je jednim dijelom ublažilo negativan utjecaj pada kamatnih prihoda zbog smanjenog opsega kreditnih aktivnosti i pada kvalitete kreditnog portfelja.

Trend i struktura ukupnih prihoda i rashoda daje se u sljedećim tablicama i grafikonima.

- u 000 KM-

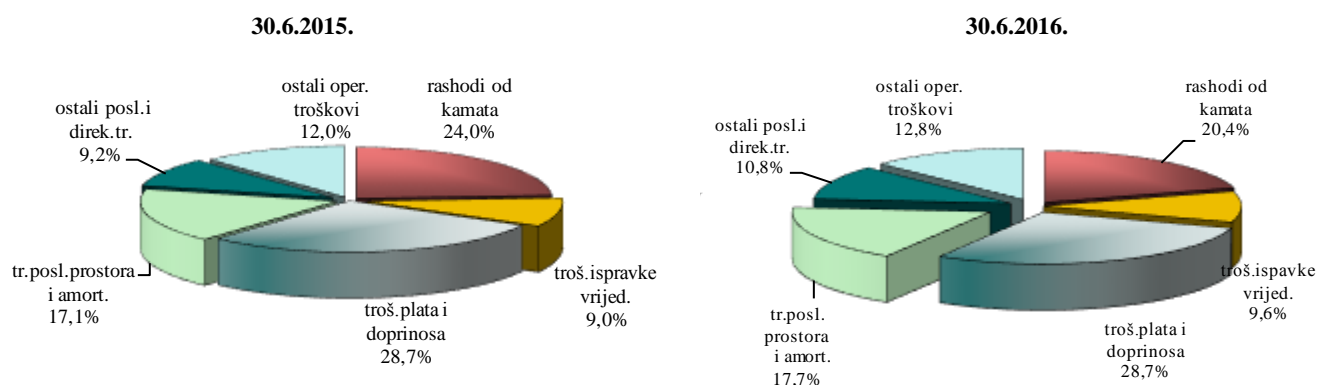
Tablica 28: Struktura ukupnih prihoda								
Struktura ukupnih prihoda	30.6.2014.		30.6.2015.		30.6.2016.		INDEKS	
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
I. Prihodi od kamata i slični prihodi								
Kamatonosni rač. depozita kod depoz.inst.	2.489	0,5	647	0,1	1.063	0,2	26	164
Kreditni i poslovi leasinga	346.714	63,7	342.837	62,3	337.240	60,0	99	98
Ostali prihodi od kamata	37.272	6,8	36.912	6,7	39.041	7,0	99	106
UKUPNO	386.475	71,0	380.396	69,1	377.344	67,2	98	99
II. Operativni prihodi								
Naknade za izvršene usluge	114.775	21,1	121.549	22,1	137.444	24,5	106	113
Prihodi iz posl. sa devizama	19.405	3,6	22.390	4,1	22.168	4,0	115	99
Ostali operativni prihodi	23.408	4,3	25.854	4,7	24.310	4,3	110	94
UKUPNO	157.588	29,0	169.793	30,9	183.922	32,8	108	108
UKUPNI PRIHODI (I + II)	544.063	100,0	550.189	100,0	561.266	100,0	101	102

Grafikon 20: Struktura ukupnih prihoda

Tablica 29: Struktura ukupnih rashoda								
Struktura ukupnih rashoda	30.6.2014.		30.6.2015.		30.6.2016.		INDEKS	
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
I. Rashodi od kamata i slični rashodi								
Depoziti	98.178	21,4	87.946	21,0	75.042	17,8	90	85
Obveze po uzetim kredit. i ostalim pozajm.	10.183	2,2	7.721	1,8	6.160	1,5	76	80
Ostali rashodi od kamata	7.045	1,6	5.089	1,2	4.769	1,1	72	94
UKUPNO	115.406	25,2	100.756	24,0	85.971	20,4	87	85
II. Ukupni nekamatni rashodi								
Troškovi ispravke vrijed. rizične akt. rezerviranja za poten.ob i ostala vrijed.usklađenje	66.088	14,4	37.696	9,0	40.639	9,6	57	108
Troškovi plaća i doprinosa	122.503	26,7	120.517	28,7	121.099	28,7	98	100
Troškovi posl. prostora i amortizacija	72.377	15,8	71.614	17,1	74.706	17,7	99	104
Ostali poslovni i direktni troškovi	37.371	8,1	38.757	9,2	45.376	10,8	104	117
Ostali operativni troškovi	44.979	9,8	49.898	12,0	53.987	12,8	111	108
UKUPNO	343.318	74,8	318.482	76,0	335.807	79,6	93	105
UKUPNI RASHODI (I + II)	458.724	100,0	419.238	100,0	421.778	100,0	91	101

Grafikon 21: Struktura ukupnih rashoda

U sljedećoj tablici dani su najznačajniji koeficijenti za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti banaka.

- u %-

Tablica 30: Koeficijenti profitabilnost, produktivnosti i efikasnosti po razdobljima			
KOEFICIJENTI	30.6.2014.	30.6.2015.	30.6.2016.
Dobit na prosječnu aktivnu	0,6	0,8	0,8
Dobit na prosječni ukupni kapital	3,6	5,2	5,3
Dobit na prosječni dionički kapital	7,0	10,5	11,9
Neto prihod od kamata/ prosječna aktiva	1,8	1,7	1,7
Operativni prihodi/ prosječna aktiva	1,0	1,1	1,1
Ukupan prihod/ prosječna aktiva	2,8	2,8	2,8
Poslovni i direktni rashodi ³⁰ /prosječna aktiva	0,7	0,5	0,5
Operativni rashodi/ prosječna aktiva	1,6	1,5	1,5
Ukupni nekamatni rashodi/ prosječna aktiva	2,2	2,0	2,0

Analizom osnovnih parametara za ocjenu kvalitete profitabilnosti, i pored većeg iznosa ostvarene dobiti u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, zbog istog rasta i prosječne aktive, ROAA (zarada na prosječnu aktivnu) je zadržana na razini od 0,8%, dok ROAE (zarada na prosječni dionički kapital) bilježi povećanje sa 10,5% na 11,9%, zbog smanjenja prosječnog dioničkog kapitala (najvećim dijelom zbog značajnog pokrića gubitka kod jedne banke). Produktivnost banaka, mjerena odnosom ukupnog prihoda i prosječne aktive (2,8%), zadržana je na skoro istoj razini zbog približno istog rasta i ukupnog prihoda i prosječne aktive.

U pogoršanim uvjetima poslovanja banaka i zbog posljedica ekonomske i financijske krize na bankarski sektor u F BiH, profitabilnost banaka će i u narednom razdoblju najviše biti pod utjecajem i zavisit će od dva ključna faktora: a) dalje kretanje i trend u kvaliteti aktive, odnosno razina kreditnih gubitaka i kreditnog rizika i b) efikasnost upravljanja i kontrola operativnih prihoda i troškova. S druge strane, za povećanje profitabilnosti banaka, nužno je zadržati pozitivan trend kreditnog rasta, uz primjenu i striktno poštivanje opreznih kreditnih standarda kod odobravanja kredita. Također, dobit banaka, odnosno financijski rezultat bit će u velikoj mjeri pod utjecajem cjenovnog i kamatnog rizika, kako na strani izvora i kretanja cijena izvora financiranja banaka, tako i mogućnosti ostvarivanja kamatne marže koja će biti dovoljna da pokrije sve nekamatne rashode i na kraju, osigura i zadovoljavajuću dobit na uloženi kapital za vlasnike banaka. Stoga je ključni faktor efikasnosti i profitabilnosti svake banke kvaliteta menadžmenta i poslovna politika koju vodi, kao i kvaliteta i efikasnost uspostavljenih sustava upravljanja rizicima, jer se time izravno utječe na njene performanse.

2.3. Ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope

U cilju veće transparentnosti i lakše usporedivosti uvjeta banaka za odobravanje kredita i primanje depozita i zaštite klijenata kroz uvođenje transparentnog prikaza troškova kredita odnosno prihoda depozita, a u skladu s međunarodnim standardima, kriterijima i praksama u drugim zemljama, FBA je od 1. 7. 2007. propisala jedinstven način obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope³¹ za sve banke sa sjedištem u Federaciji BiH i njihove organizacijske dijelove koji posluju na teritoriju F BiH, kao i na organizacijske dijelove banaka koji posluju u Federaciji BiH. Efektivna kamatna stopa predstavlja stvarnu cijenu kredita, odnosno prihoda na depozit, izraženu kao postotak na godišnjoj razini.

³⁰ U rashode su uključeni troškovi ispravke vrijednosti.

³¹ Odluka o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite ("Službene novine F BiH", br. 48/12-pročišćeni tekst i 23/14).

Efektivnom kamatnom stopom se smatra dekurzivna kamatna stopa koja se obračunava na godišnjoj razini, i to primjenom složenog kamatnog računa, na način da se diskontirana novčana primanja izjednačavaju s diskontiranim novčanim izdacima odobrenih kredita, odnosno primljenih depozita.

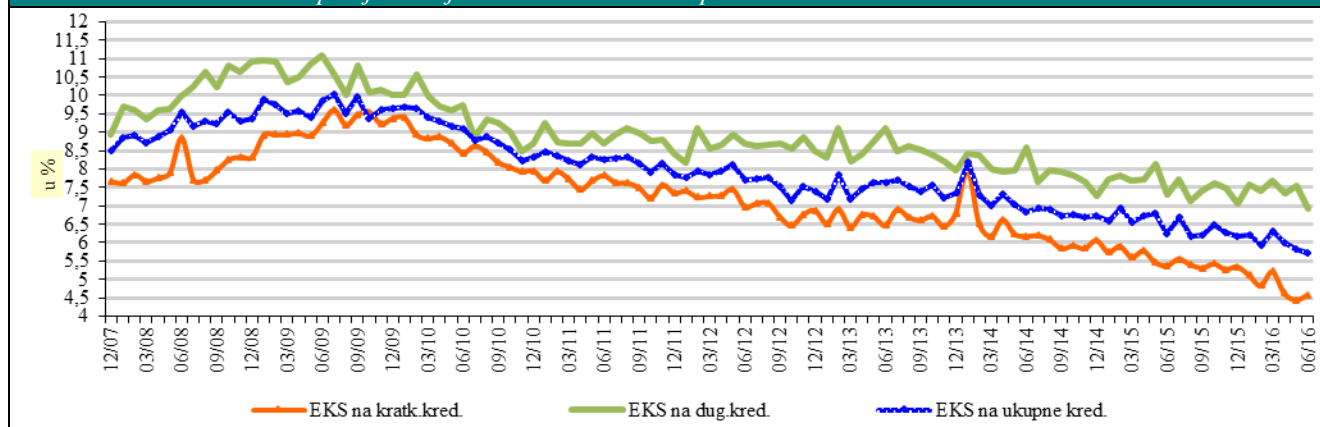
Banke su obvezne mjesečno izvještavati FBA o ponderiranim nominalnim i efektivnim kamatnim stopama na kredite i depozite odobrene odnosno primljene u izvještajnom mjesecu, u skladu s propisanom metodologijom³².

U sljedećoj tablici daje se pregled ponderiranih nominalnih i efektivnih kamatnih stopa (dalje: NKS i EKS) na kredite na razini bankovnog sustava i za dva najznačajnija sektora (gospodarstvo i stanovništvo) za prosinac 2014. godine, ožujak, lipanj i prosinac 2015. godine, te ožujak i lipanj 2016. godine.

Tablica 31: Ponderirane prosječne NKS i EKS na kredite												
OPIS	12/2014.		3/2015.		6/2015.		12/2015.		3/2016.		6/2016.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Ponderirane kam. stope na kratkoročne kredite	5,58	6,07	5,23	4,89	5,35	5,35	4,89	5,35	4,49	5,22	4,15	4,58
1.1. Gospodarstvu	5,55	5,99	5,19	4,84	5,25	5,26	4,84	5,25	4,43	5,10	4,08	4,42
1.2. Stanovništvu	6,57	8,90	8,09	8,21	11,74	11,47	8,21	11,74	7,92	13,40	8,05	14,68
2. Ponderirane kam. stope na dugoročne kredite	6,00	7,28	6,85	6,18	7,06	7,24	6,18	7,06	6,52	7,68	5,93	6,93
2.1. Gospodarstvu	5,29	6,76	6,31	5,31	5,67	5,84	5,31	5,67	5,24	5,61	4,66	4,97
2.2. Stanovništvu	7,50	8,60	7,38	7,10	8,55	8,44	7,10	8,55	7,33	8,99	7,15	8,82
3. Ukupno ponderirane kam. stope na kredite	5,80	6,72	5,98	5,51	6,17	6,21	5,51	6,17	5,40	6,32	5,01	5,72
3.1. Gospodarstvu	5,43	6,32	5,45	4,99	5,38	5,43	4,99	5,38	4,63	5,22	4,26	4,59
3.2. Stanovništvu	7,44	8,62	7,40	7,13	8,64	8,53	7,13	8,64	7,35	9,12	7,17	8,98

³² Uputa za primjenu Odluke o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite i Uputa za izračunavanje ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope.

Grafikon 22: Ponderirane prosječne mjesečne EKS na kredite po ročnosti

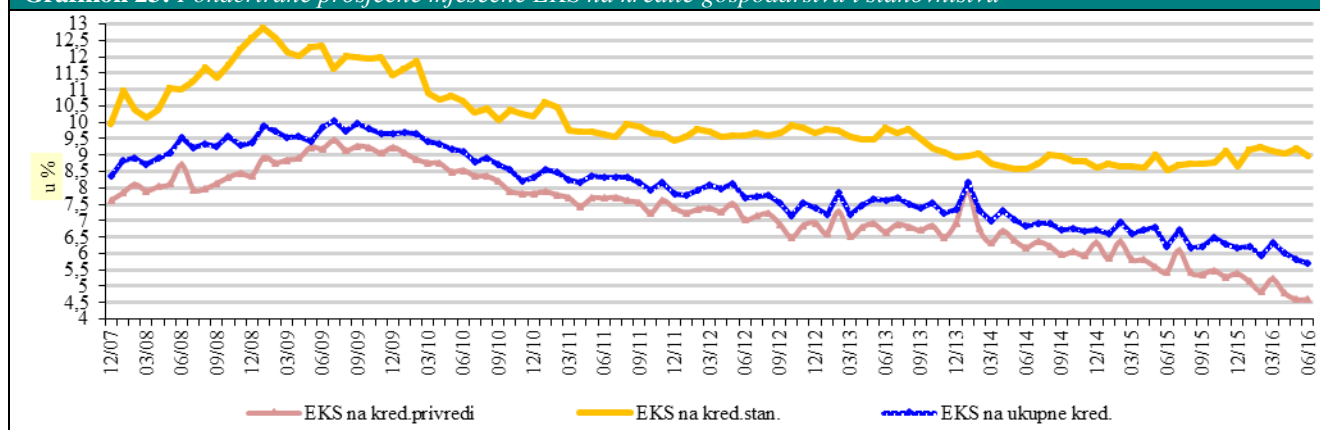
Kod analize trenda kamatnih stopa relevantno je pratiti kretanje ponderirane EKS, a razlika u odnosu na ponderiranu NKS je rezultat naknada i provizija koji se plaćaju banci za odobreni kredit i koji ulaze u obračun cijene kredita. Zato EKS predstavlja stvarnu cijenu kredita.

U prvoj polovici 2016. godine ponderirana EKS na kredite bilježi oscilacije unutar 0,38 postotnih bodova, s najvišom stopom zabilježenom u ožujku od 6,32%, a najnižom u veljači od 5,94%. Ponderirane kamatne stope na kratkoročne kredite bilježe oscilacije unutar 0,77 postotnih bodova, a na dugoročne kredite se kreću unutar raspona od 0,75 postotnih bodova.

Ponderirana EKS na kratkoročne kredite u lipnju 2016. godine iznosila je 4,58%, što je za 0,77 postotnih bodova niže u odnosu na prosinac 2015. godine, dok je ponderirana EKS na dugoročne kredite iznosila 6,93%, što je za 0,13 postotnih bodova niže u odnosu na prosinac 2015. godine.

Kamatne stope na kredite plasirane u dva najvažnija sektora: gospodarstvu i stanovništvu³³, u promatranom razdoblju 2016. godine su se kretale u suprotnom smjeru. Kamatne stope gospodarstvu su zabilježile trend daljnjeg blagog smanjenja, dok su ponderirane EKS stanovništvu generalno bile na nešto višoj razini u odnosu na prethodnu godinu, što je prezentirano u sljedećem grafikonu.

Grafikon 23: Ponderirane prosječne mjesečne EKS na kredite gospodarstvu i stanovništvu

Ponderirana EKS na kredite odobrene gospodarstvu je i dalje znatno niža od EKS na kredite odobrene stanovništvu i u lipnju 2016. godine je iznosila 4,59% (12/2015: 5,38%). Kod dugoročnih kredita

³³ Po metodologiji razvrstavanja u sektore, obrtnici se uključuju u sektor stanovništva.

gospodarstva zabilježeno je smanjenje EKS sa 5,67% na 4,97%, dok su EKS na kratkoročne kredite imale smanjenje od 0,83 postotnih bodova (sa 5,25% na 4,42%).

EKS na kredite plasirane stanovništvu u lipnju 2016. godine iznosila je 8,98%, što je bilo za 0,34 postotna boda više u odnosu na razinu iz prosinca 2015. godine. EKS na kratkoročne kredite plasirane ovom sektoru je, sa razine iz prosinca 2015. godine od 11,74% povećana na 14,68%, s napomenom da se, na mjesečnoj razini, ovako visoka razina efektivne kamatne stope bilježi od ožujka 2016. godine, dok je u siječnju i veljači 2016. godine EKS bila ispod 11%. EKS na dugoročne kredite stanovništva bilježi blaži rast, te je u lipnju 2016. godine iznosila 8,82% što je za 0,27 postotnih bodova više u odnosu na prosinac 2015. godine.

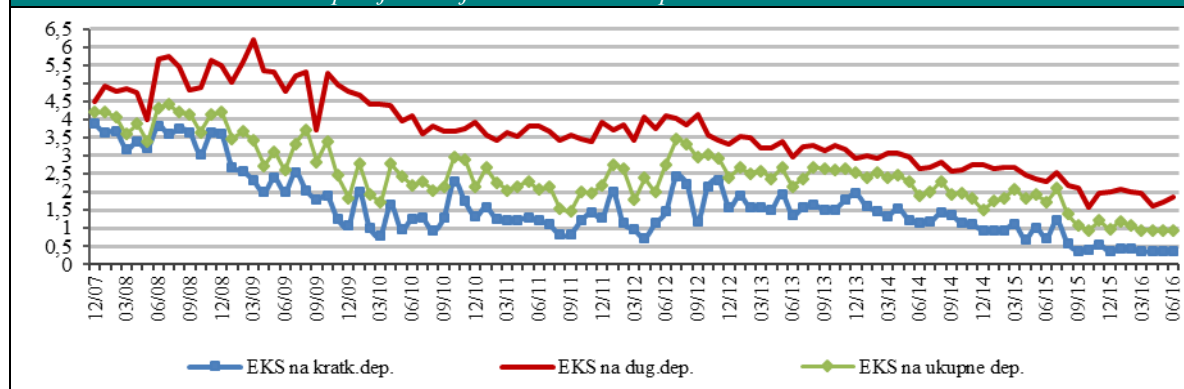
Promatrano u razdoblju od zadnjih pet godina, evidentan je umjeren, ali kontinuiran pad ponderiranih prosječnih EKS na kredite izračunate na godišnjoj razini, primarno kod gospodarstva, dok je kod stanovništva kontinuiran pad iz ranijih godina u 2015. godini zaustavljen, nakon čega je zabilježen blagi rast u prvoj polovici 2016. godine (iako su nominalne kamatne stope na kredite stanovništvu u blagom padu, EKS raste zbog povećanih naknada i drugih povezanih troškova kredita), a što se vidi u sljedećoj tablici.

Tablica 32: Ponderirane prosječne NKS i EKS na kredite na godišnjoj razini za I. polovicu 2016.										
OPIS	2012.		2013.		2014.		2015.		I. polovica 2016.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Ponderirane kam. stope na kratkoročne kredite	6,45	7,01	6,17	6,66	5,72	6,25	5,10	5,50	4,22	4,67
1.1. Gospodarstvu	6,43	6,94	6,22	6,66	5,70	6,17	5,07	5,42	4,15	4,52
1.2. Stanovništvu	8,41	11,52	8,09	11,08	7,98	11,39	7,84	11,37	7,87	13,38
2. Ponderirane kam. stope na dugoročne kredite	7,78	8,70	7,66	8,48	6,98	7,80	6,60	7,57	6,26	7,36
2.1. Gospodarstvu	6,86	7,51	6,65	7,12	6,19	6,81	5,63	6,20	4,93	5,24
2.2. Stanovništvu	8,44	9,57	8,35	9,40	7,66	8,66	7,36	8,65	7,32	9,04
3. Ukupno ponderirane kam. stope na kredite	6,99	7,70	6,82	7,46	6,32	6,98	5,81	6,48	5,15	5,90
3.1. Gospodarstvu	6,52	7,07	6,33	6,78	5,84	6,35	5,23	5,64	4,37	4,72
3.2. Stanovništvu	8,44	9,68	8,33	9,48	7,68	8,77	7,37	8,74	7,33	9,18

Ponderirane NKS i EKS na oročene depozite, izračunate na temelju mjesečnih izvješća, za bankarski sektor prikazane su u sljedećoj tablici.

Tablica 33: Ponderirane prosječne NKS i EKS na depozite												
OPIS	12/2014.		03/2015.		06/2015.		12/2015.		03/2016.		06/2016.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Ponderirane kam. stope na kratkoročne depozite	0,92	0,93	1,10	1,11	0,72	0,73	0,34	0,35	0,34	0,35	0,36	0,36
1.1. do tri mjeseca	0,42	0,42	0,27	0,27	0,27	0,27	0,21	0,21	0,25	0,25	0,25	0,25
1.2. do jedne godine	1,94	1,97	1,38	1,40	1,26	1,28	1,18	1,25	0,86	0,87	0,72	0,76
2. Ponderirane kam. stope na dugoročne depozite	2,67	2,74	2,63	2,66	2,25	2,29	1,92	2,01	1,97	1,98	1,81	1,85
2.1. do tri godine	2,40	2,48	2,42	2,45	2,21	2,26	1,67	1,68	1,88	1,89	1,65	1,70
2.2. preko tri godine	3,41	3,43	3,23	3,25	2,33	2,33	2,46	2,72	2,29	2,32	2,23	2,21
3. Ukupno ponderirane kam. stope na depozite	1,47	1,50	2,06	2,08	1,69	1,72	0,92	0,96	0,94	0,95	0,90	0,92

Grafikon 24: Ponderirane prosječne mjesečne EKS na depozite

Za razliku od kredita, kod kojih utjecaj na stvarnu cijenu imaju troškovi povezani s odobravanjem i servisiranjem kredita (pod uvjetom da su poznati kod odobravanja), kod depozita gotovo da nema razlike između nominalne i efektivne kamatne stope.

U odnosu na prosinac 2015. godine, ponderirane EKS na kratkoročne, dugoročne i ukupne oročene depozite bilježe samo neznatne promjene, odnosno, nastavljen je trend njihovog vrlo blagog smanjenja. Ponderirana EKS na ukupne oročene depozite iznosi 0,92%, što je za 0,04 postotna boda niže u odnosu na prosinac 2015. godine.

Ponderirana EKS na kratkoročne depozite je u lipnju 2016. godine iznosila 0,36%, što je bilo neznatno više od razine iz prosinca 2015. godine. Najviša je zabilježena u siječnju 2016. godine kada je iznosila 0,44%. Ponderirana EKS na dugoročne depozite bilježi oscilacije unutar 0,46 postotnih bodova i iznosi 1,85% (prosinac 2015. godine 2,01%).

Ako se analizira kretanje kamatnih stopa na kratkoročne depozite po razdobljima ročnosti, EKS na depozite oročene do tri mjeseca bilježi blagi rast od 0,04 postotna boda i iznosi 0,25%. S druge strane, kamatna stopa na depozite oročene do jedne godine bilježi nešto veći pad i iznosi 0,76% (12/2015: 1,25%).

Ponderirana EKS na dugoročne depozite oročene do tri godine iznosi 1,70% što je neznatno više u odnosu na razinu iz prosinca 2015. godine. EKS na depozite oročene preko tri godine u lipnju 2016. godine iznosi 2,21% što je smanjenje od 0,51 postotni bod promatrano u odnosu na prosinac 2015. godine kada je ista iznosila 2,72%.

Prosječna EKS na depozite stanovništva je niža za 0,28 postotnih bodova u odnosu na prosinac 2015. godine i iznosi 1,46%. Kod gospodarstva, prosječna EKS u lipnju 2016. godine je iznosila 1,54% (prosinac 2015. godine 1,81%).

Ukoliko se analizira kretanje ponderiranih prosječnih kamatnih stopa na depozite na godišnjoj razini, u zadnjih pet godina evidentan je kontinuiran pad kamatnih stopa na dugoročne depozite, dok su kamatne stope na kratkoročne depozite, uz prisutne oscilacije, također na najnižoj razini u posljednjih pet godina, a što se može vidjeti u tablici u nastavku.

Tablica 34: Ponderirane prosječne NKS i EKS na depozite na godišnjoj razini i za I. polovicu 2016.

OPIS	2012.		2013.		2014.		2015.		I. polovica 2016.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Ponderirane kam. stope na kratkoročne depozite	1,45	1,47	1,65	1,67	1,20	1,23	0,60	0,61	0,38	0,38
1.1. do tri mjeseca	0,86	0,88	1,47	1,47	0,79	0,80	0,27	0,28	0,27	0,27
1.2. do jedne godine	2,55	2,57	1,85	1,87	1,72	1,76	1,25	1,28	0,76	0,78
2. Ponderirane kam. stope na dugoročne depozite	3,78	3,81	3,20	3,23	2,79	2,82	2,20	2,23	1,82	1,84
2.1. do tri godine	3,69	3,71	2,97	3,00	2,61	2,64	2,08	2,10	1,65	1,69
2.2. preko tri godine	4,44	4,50	4,15	4,18	3,32	3,34	2,48	2,52	2,33	2,33
3. Ukupno ponderirane kam. stope na depozite	2,61	2,64	2,51	2,53	2,04	2,07	1,41	1,43	0,99	1,00

Ponderirane kamatne stope na kredite koji se odnose na ugovoreno prekoračenje po računima i na depozite po viđenju, izračunate na temelju mjesečnih izvješća, daju se u sljedećoj tablici.

Tablica 35: Ponderirane prosječne NKS i EKS kredite-prekoračenja po računima i na depozite po viđenju

OPIS	31.12.2014.		31.3.2015.		30.6.2015.		31.12.2015.		31.3.2016.		30.6.2016.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Ponderirane kam. stope na kredite-prekoračenja po računima	8,05	8,22	7,90	8,07	7,91	8,08	7,81	8,01	7,65	7,85	7,26	7,45
2. Ponderirane kam. stope na depozite po viđenju	0,13	0,13	0,12	0,12	0,11	0,11	0,09	0,09	0,08	0,08	0,08	0,08

Ponderirana EKS na ukupne kredite po prekoračenjima računa za bankarski sektor u lipnju 2016. godine iznosila je 7,45% (smanjenje za 0,56 postotnih bodova u odnosu na prosinac 2015. godine), a na depozite po viđenju 0,08%, što je neznatno manje od razine iz prosinca 2015. godine. Na ove stavke pasive EKS je u pravilu jednaka nominalnoj kamatnoj stopi.

2.4. Likvidnost

Upravljanje rizikom likvidnosti je, uz upravljanje kreditnim rizikom, jedan od najvažnijih i najsloženijih segmenata bankarskog poslovanja. Održavanje likvidnosti u tržišnoj ekonomiji je permanentna obveza banke i osnovna pretpostavka za njenu održivost na financijskom tržištu, te jedan od ključnih preduvjeta za uspostavljanje i očuvanje povjerenja u bankovni sustav u svakoj zemlji, njegovu stabilnost i sigurnost.

Do izbijanja globalne financijske i ekonomske krize, u normalnim uvjetima poslovanja banaka i stabilnom okruženju, rizik likvidnosti je za banke imao sekundaran značaj, odnosno kreditni rizik je bio u prvom planu i uspostavljeni sustavi upravljanja, odnosno identificiranja, mjerenja i kontrole ovog rizika bili su pod kontinuiranim nadzorom u cilju njihovog unapređenja i poboljšanja.

Kada je došlo do poremećaja na financijskim tržištima zbog utjecaja globalne krize, rizik likvidnosti je naglo dobio na značaju i upravljanje ovim rizikom postalo je ključni faktor za neometano poslovanje, blagovremeno izvršavanje dospjelih obveza i očuvanje dugoročne pozicije banke, u smislu njene solventnosti i kapitalne osnove. Pored toga, treba istaknuti i kako je međuzavisnost svih rizika kojima banka jeste ili može biti izložena u svom poslovanju također došla do izražaja s izbijanjem krize.

U posljednjem kvartalu 2008. godine, nakon širenja globalne krize i njenog negativnog utjecaja na financijski i ekonomski sustav u BiH, došlo je do porasta rizika likvidnosti u bankama u F BiH. Iako je došlo do povlačenja dijela štednih depozita i narušavanja povjerenja u banke, ocijenjeno je da

nijednog trenutka likvidnost bankovnog sustava nije bila ugrožena, jer su banke u F BiH, zbog regulatornih zahtjeva i propisanih limita, koji se temelje na konzervativnom pristupu, imale značajna likvidna sredstva i dobru poziciju likvidnosti.

I narednih godina bankarski sektor u F BiH zadržao je dobre performanse u segmentu likvidnosnog rizika, osnovni pokazatelji likvidnosti, zahvaljujući najvećim dijelom smanjenoj kreditnoj aktivnosti, su poboljšani, a najveće promjene dešavale su se u ročnoj strukturi izvora, prije svega depozita, zbog kontinuiranog smanjenja izloženosti prema matičnim grupacijama, čiji su depoziti kod nekoliko banaka u većinskom stranom vlasništvu bili osnovni izvor financiranja za agresivni kreditni rast ostvaren u godinama do izbijanja krize. Također, prisutan je kontinuirani trend smanjenja obveza prema stranim financijskim institucijama-kreditorima, što je također dio procesa razduživanja i strateške orijentacije banaka na domaće depozite, kao osnovni izvor financiranja kreditnog rasta.

Likvidnost bankovnog sustava u Federaciji BiH i dalje se ocjenjuje dobrom, sa zadovoljavajućim udjelom likvidnih sredstava u ukupnoj aktivni, te dobrom ročnom usklađenošću financijske aktive i obveza. Ipak, zbog još uvijek prisutnog utjecaja i djelovanja ekonomske krize, ocjena je da rizik likvidnosti i dalje treba biti pod pojačanim nadzorom. Također, treba imati u vidu činjenicu da je utjecaj krize na realni sektor još uvijek izražen, čije se negativne posljedice reflektiraju na ukupno privredno i ekonomsko okruženje u kojem banke u BiH posluju, što rezultira kašnjenjem dužnika u otplati dospjelih kreditnih obveza i rastom nenaplativih potraživanja, odnosno do smanjenja priljeva likvidnih sredstava u bankama i konverzije kreditnog rizika u rizik likvidnosti. U tom smislu, jedan od najvažnijih utjecaja na poziciju likvidnosti banaka u narednom razdoblju će imati sposobnost banaka da adekvatno upravljaju svojom aktivom, što podrazumijeva osiguranje aktive koja ima dobre performanse i čija kvaliteta osigurava da se bankarski krediti zajedno s kamatama vraćaju sukladno rokovima dospeljeća.

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti propisani su minimalni standardi koje je banka dužna osigurati i održavati u procesu upravljanja ovim rizikom, odnosno minimalni standardi za kreiranje i provođenje politike likvidnosti koja osigurava sposobnost banke da potpuno i bez odlaganja izvršava svoje obveze na dan dospeljeća.

Navedeni propis predstavlja okvir za upravljanje rizikom likvidnosti i sadrži kvalitativne i kvantitativne odredbe i zahtjeve prema bankama. Propisani su limiti koje banke trebaju ispunjavati vezano za prosječni dekadni minimum i dnevni minimum novčanih sredstava u odnosu na kratkoročne izvore, kao i minimalni limiti ročne usklađenosti dospeljeća instrumenata financijske aktive i obveza do 180 dana.

U strukturi izvora financiranja banaka u Federaciji BiH na dan 30. 6. 2016. najveći udjel od 76% i dalje imaju depoziti, zatim slijede uzeti krediti (uključujući subordinirane dugove³⁴) s udjelom od 5,6%. Uzeti krediti su s dužim razdobljima ročnosti i predstavljaju kvalitetan izvor za dugoročne plasmane, te poboljšavaju ročnu usklađenost stavki aktive i obveza, iako je već duže vrijeme prisutan trend njihovog smanjenja.

S druge strane, ročna struktura depozita je znatno nepovoljnija³⁵, s prisutnim promjenama u smjeru trenda u posljednjih nekoliko godina. Nakon poboljšanja i rasta udjela dugoročnih depozita u razdoblju 2011.-2013. godina, u 2014. godini dolazi do stagnacije, dok je u 2015. godini zabilježeno blago pogoršanje, koje je nastavljeno i u prvoj polovici 2016. godine.

³⁴ Subordinirani dugovi: uzeti krediti i stavke trajnog karaktera.

³⁵ Prema preostalom dospeljeću.

Tablica 36: Ročna struktura depozita po ugovorenom dospijeću								
DEPOZITI	31.12.2014.		31.12.2015.		30.6.2016.		INDEKS	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Štednja i dep. po viđenju	5.771.888	47,6	6.645.840	50,8	6.954.772	52,2	115	105
Do 3 mjeseca	279.332	2,3	266.464	2,0	197.116	1,5	95	74
Do 1 godine	701.041	5,8	679.876	5,2	667.299	5,0	97	98
1. Ukupno kratkoročni	6.752.261	55,7	7.592.180	58,0	7.819.187	58,7	112	103
Do 3 godine	3.437.563	28,3	3.502.798	26,7	3.475.128	26,1	102	99
Preko 3 godine	1.940.922	16,0	2.004.005	15,3	2.025.702	15,2	103	101
2. Ukupno dugoročni	5.378.485	44,3	5.506.803	42,0	5.500.830	41,3	102	100
UKUPNO (1 + 2)	12.130.746	100,0	13.098.983	100,0	13.320.017	100,0	108	102

Ukupni depoziti su u odnosu na kraj 2015. godine povećani za 2% ili 221 milijun KM, s promjenama u sektorskoj strukturi, što je najvećim dijelom rezultat rasta depozita stanovništva za 4% ili 276 milijuna KM, javnih poduzeća za 4% ili 33 milijuna KM, nebankarskih financijskih institucija za 4% ili 22 milijuna KM i vladinih institucija za 2% ili 21 milijun KM, a s druge strane, smanjenja depozita bankarskih institucija za 12% ili 93 milijuna i privatnih poduzeća za 2% ili 35 milijuna KM. Depoziti stanovništva, s udjelom od 58,1%, su najveći sektorski izvor financiranja banaka u F BiH.

Ročna struktura depozita po ugovorenom dospijeću od 2012. godine ima kontinuirani trend blagog pogoršanja, u prvoj polovici 2016. godine udjel kratkoročnih depozita je blago povećan sa 58,0% na 58,7%, a udjel dugoročnih depozita smanjen sa 42% na 41,3%.

Promjene u ročnoj strukturi rezultat su rasta kratkoročnih depozita za 3% ili 227 milijuna KM, kao posljedica rasta depozita stanovništva za 250 milijuna KM, javnih poduzeća za 36 milijuna KM, dok je kod bankarskih institucija zabilježen pad od 77 milijuna KM. Dugoročni depoziti su blago smanjeni za šest milijuna KM, kao posljedica smanjenja depozita do tri godine za 1% ili 27 milijuna KM, najviše sektora nebankarskih financijskih institucija i privatnih poduzeća, dok su depoziti preko tri godine blago povećani za 1% ili 21 milijun KM, najvećim dijelom po osnovi rasta depozita stanovništva i nebankarskih financijskih organizacija. Treba istaknuti da je kod dugoročnih depozita dominantan udjel dva sektora, i to: stanovništva s povećanjem udjela sa 68,4% na 69% i javnih poduzeća sa nepromijenjenim udjelom od 9%. U depozitima oročenim od jedne do tri godine najveći udjel od 71,9% (+0,3 postotna boda) imaju depoziti stanovništva, zatim depoziti javnih poduzeća 12,7%, uz povećanje udjela za 0,1 postotni bod. U razdoblju preko tri godine najveći udjel od 64% imaju depoziti stanovništva uz povećanje udjela za 1,0 postotni bod, a depoziti bankarskih institucija, s već duže vrijeme prisutnim trendom smanjenja, koji je nešto usporeniji, imaju udjel od 15,1% (na kraju 2015. godine 15,9%).

Iako je ročna struktura depozita po ugovorenom dospijeću relativno dobra, za analizu rizika likvidnosti relevantnija je ročnost depozita po preostalom dospijeću, jer uključuje stanje depozita za razdoblje od izvještajnog datuma do datuma dospijeća, što je prezentirano u narednoj tablici.

Tablica 37: Ročna struktura depozita po preostalom dospijeću								
DEPOZITI	31.12.2014.		31.12.2015.		30.6.2016.		INDEKS	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Štednja i dep. po viđenju (do 7 dana)	5.874.183	48,4	6.852.863	52,3	7.079.887	53,1	117	103
7- 90 dana	898.335	7,4	770.687	5,9	768.626	5,8	86	100
91 dan do jedne godine	2.054.981	17,0	2.080.342	15,9	2.078.500	15,6	101	100
1. Ukupno kratkoročni	8.827.499	72,8	9.703.892	74,1	9.927.013	74,5	110	102
Do 5 godina	3.150.040	26,0	3.190.290	24,3	3.198.394	24,0	101	100
Preko 5 godina	153.207	1,2	204.801	1,6	194.610	1,5	134	95
2. Ukupno dugoročni	3.303.247	27,2	3.395.091	25,9	3.393.004	25,5	103	100
UKUPNO (1 + 2)	12.130.746	100,0	13.098.983	100,0	13.320.017	100,0	108	102

Iz podataka se može zaključiti da je ročna struktura depozita po preostalom dospijeću znatno lošija zbog visokog udjela kratkoročnih depozita od 74,5%, s prisutnim trendom blagog pogoršanja u prvoj polovici 2016. godine. U odnosu na kraj 2015. godine, kratkoročni depoziti su imali rast od 2% ili 223 milijuna KM, s povećanjem udjela za 0,4 postotna boda, dok je kod dugoročnih depozita prisutan trend stagnacije, uz smanjenje udjela u ukupnim depozitima sa 25,9% na 25,5%. Ako se pogleda struktura dugoročnih depozita, vidljivo je da dominiraju depoziti s preostalom ročnošću do pet godina (94,3% dugoročnih depozita i 24% ukupnih depozita). Iako je smanjenje depozita s preostalom ročnošću preko pet godina zaustavljeno u 2014. godini, kada je zabilježeno umjereno povećanje od 17% ili 23 milijuna KM, uz prisutan porast u 2015. godini od 34% ili 52 milijuna KM, u prvoj polovici 2016. godine dolazi do smanjenja za 5% ili 10 milijuna KM. Ako se usporede podaci o ročnosti depozita po ugovorenom i preostalom dospijeću, može se zaključiti da je od 5,5 milijardi KM dugoročno ugovorenih depozita, sa 30. 6. 2016. godine 2,1 milijarda KM, odnosno 38% dugoročno ugovorenih depozita, imalo preostalo dospijeće manje od jedne godine.

Polazeći od činjenice da postojeća ročna struktura depozita, kao najvećeg izvora financiranja banaka u F BiH, kod većeg broja banaka postaje sve više limitirajući faktor kreditnog rasta, s obzirom da je najveća potreba banaka za plasiranjem dugoročnih kredita, te da se banke suočavaju s problemom kako osigurati kvalitetnije izvore u smislu ročnosti, posebno zbog činjenice da je značajno smanjen priljev financijskih sredstava (zaduživanje) iz inozemstva, kako od matičnih grupacija, tako i od financijskih institucija-kreditora, a domaći izvori su najvećim dijelom kratkoročnog karaktera, FBA je u lipnju 2014. godine izmijenila i dopunila postojeće propise o likvidnosti³⁶. Uz prethodno ispunjavanje propisanih uvjeta i suglasnost FBA, banke imaju mogućnost da određeni iznos (tzv. korektivni iznos) depozita stanovništva po viđenju koriste za kreditiranje s dužim rokovima dospijeća. Sa 30. 6. 2016. pet banaka, nakon dobivene suglasnosti FBA, koriste korektivni iznos (372 milijuna KM), s napomenom da su još dvije banke aplicirale za korištenje korektivnog iznosa. Cilj izmjene propisa primarno je u funkciji poticanja kreditnog rasta, prije svega kreditiranja realnog sektora, a već su evidentni pozitivni efekti.

Međutim, supervizorska zabrinutost je također prisutna zbog činjenice da banke, u nedostatku kvalitetnih dugoročnih izvora, u cilju osiguranja poštivanja zakonom propisanih ograničenja vezano za ročnu usklađenost, odobravaju kratkoročne kredite koji se obnavljaju, odnosno zatvaraju novim kratkoročnim plasmanima, što suštinski znači dugoročno kreditiranje iz kratkoročnih izvora. Na taj način se prikriva prava ročnost kredita i usklađenost s izvorima, što može predstavljati ozbiljan problem u narednom razdoblju i potencijalnu opasnost za likvidnosnu poziciju banke.

U funkciji planiranja potrebne razine likvidnih resursa, banke trebaju planirati izvore i strukturu adekvatnog likvidnog potencijala, i u vezi s tim planirati i kreditnu politiku. Ročnost plasmana, odnosno kreditnog portfelj je determinirana upravo ročnošću izvora. S obzirom da je ročna transformacija sredstava kod banaka inherentno povezana s funkcionalnim karakteristikama bankarskog poslovanja, banke kontinuirano kontroliraju i drže ročne debalanse između izvora i plasmana u okviru propisanih minimalnih limita.

³⁶Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o minimalnim standardima upravljanja rizikom likvidnosti banaka („Službene novine Federacije BiH“, br. 46 /14).

-u 000 KM-

Tablica 38: Ročna struktura kredita								
KREDITI	31.12.2014.		31.12.2015.		30.6.2016.		INDEKS	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Dospjela potraživanja i plaćene izvanbil.obveze	1.210.806	10,8	1.186.501	10,2	1.179.874	9,9	98	99
Kratkoročni krediti	2.256.837	20,2	2.283.316	19,7	2.409.878	20,1	101	106
Dugoročni krediti	7.702.634	69,0	8.140.927	70,1	8.381.549	70,0	106	103
UKUPNO KREDITI	11.170.277	100,0	11.610.744	100,0	11.971.301	100,0	104	103

U prvoj polovici 2016. godine dugoročni krediti su povećani za 3% ili 241 milijun KM, kratkoročni krediti su veći za 6% ili 127 milijuna KM, iznosili su 2,4 milijarde KM, dok su dospjela potraživanja iznosila 1,2 milijarde KM, nakon smanjena od 1% ili sedam milijuna KM, najviše kao rezultat trajnog otpisa u iznosu od 31 milijun KM, što je još jedan pokazatelj pogoršanja naplativosti dospjelih kreditnih potraživanja i problema koje dužnici banaka imaju u servisiranju svojih dugova zbog djelovanja ekonomske krize. U strukturi dospjelih potraživanja 64% se odnosi na privatna poduzeća, 34% stanovništvo i 2% na ostale sektore.

Sektorska analiza po ročnosti za dva najznačajnija sektora pokazuje da su krediti plasirani stanovništvu 86% dugoročni, a od ukupno odobrenih kredita privatnim poduzećima na dugoročne se odnosi 52%.

U strukturi aktive krediti, kao najznačajnija kategorija, imaju i dalje najveći udjel od 68,5% što je za 0,8 postotnih bodova više u odnosu na kraj 2015. godine, a u prvoj polovici 2016. godine imali su blagi rast od 3%. Novčana sredstva su niža za 6% ili 270 milijuna KM, a njihov udjel, u odnosu na kraj 2015. godine, je smanjen sa 28,3% na 26,2%.

Pregled osnovnih pokazatelja likvidnosti je prikazan u sljedećoj tablici.

- u % -

Tablica 39: Koeficijenti likvidnosti			
Koeficijenti	31.12.2014.	31.12.2015.	30.6.2016.
1	2	3	4
Likvidna sredstva ³⁷ / ukupna aktiva	28,5	28,4	26,6
Likvidna sredstva / kratkoročne financ.obveze	49,1	48,4	44,8
Kratkoročne financ.obveze/ ukupne financ.obveze	69,3	70,0	70,7
Kreditni / depoziti i uzeti krediti ³⁸	84,9	82,9	84,4
Kreditni / depoziti, uzeti krediti i subordinirani dugovi ³⁹	83,9	82,2	83,7

U prvoj polovici 2016. godine pokazatelji su blago pogoršani, zbog smanjenja novčanih sredstava, većeg rasta kredita u odnosu na rast depozita i smanjenja uzetih kredita.

Pokazatelj krediti u odnosu na depozite i uzete kredite je u 2013. godini, nakon pogoršanja u 2012. godini, poboljšan (sa 88,1% na 86,4%), a isti trend je nastavljen i u 2014. i 2015. godini. Međutim, sa 30. 6. 2016. pokazatelj je blago pogoršan na 84,4% (+1,5 postotnih bodova), kao rezultat većeg rasta kredita od rasta depozita. Kod deset banaka pokazatelj je viši od 85% (kritična razina). S jedne strane, kod ovih banaka to je rezultat strukture pasive (relativno značajan udjel kapitala), a s druge strane, visokog udjela kredita u aktivi. FBA posebnu pažnju, u on site kontrolama, usmjerava na banke kod

³⁷ Likvidna sredstva u užem smislu: gotovina i depoziti i druga financijska sredstva s preostalim rokom dospijea manjim od tri mjeseca, isključujući međubankarske depozite.

³⁸ Iskustveni standardi su: manji od 70%-veoma solidan, 71%-75%-zadovoljavajući, 76%-80%-na granici zadovoljavajućeg, 81%-85%-nedovoljan, preko 85%-kritičan.

³⁹ Prethodni koeficijent je proširen, u izvore su uključeni i subordinirani dugovi, što je realniji pokazatelj.

kojih su utvrđene slabosti u ovom poslovnom segmentu, te nalaže bankama da poduzmu mjere i aktivnosti u cilju poboljšanja razine likvidnosti, te praksi upravljanja izvorima sredstava, kako bi se osigurala zadovoljavajuća pozicija likvidnosti.

Banke su u 2016. godini redovno ispunjavale obvezu održavanja propisane obvezne rezerve kod Centralne banke BiH⁴⁰. Obvezna rezerva, kao značajan instrument monetarne politike, u BiH, u uvjetima funkcioniranja valutnog odbora i finansijski nerazvijenog tržišta, jedini je instrument monetarne politike putem kojeg se ostvaruje monetarna kontrola, u smislu prevencije brzog rasta kredita i smanjenja multiplikacije, ali i povećanja likvidnosti banaka u uvjetima utjecaja krize i pojačanog odljeva sredstava iz banaka, kao što se to desilo nakon 1. 10. 2008. u BiH. S druge strane, primjena regulative o deviznom riziku i održavanje valutne usklađenosti s propisanim limitima, utječe također značajno na iznos koji banke drže na računu rezervi kod Centralne banke BiH u domaćoj valuti, čime se osigurava visoka likvidnost banaka pojedinačno i bankarskog sektora.

Sve banke kontinuirano ispunjavaju i to znatno iznad propisanog minimuma, obvezu dekadnog prosjeka od 10% u odnosu na kratkoročne izvore sredstava i dnevnog minimuma od 5% prema istoj osnovici, što se vidi iz sljedećeg pregleda.

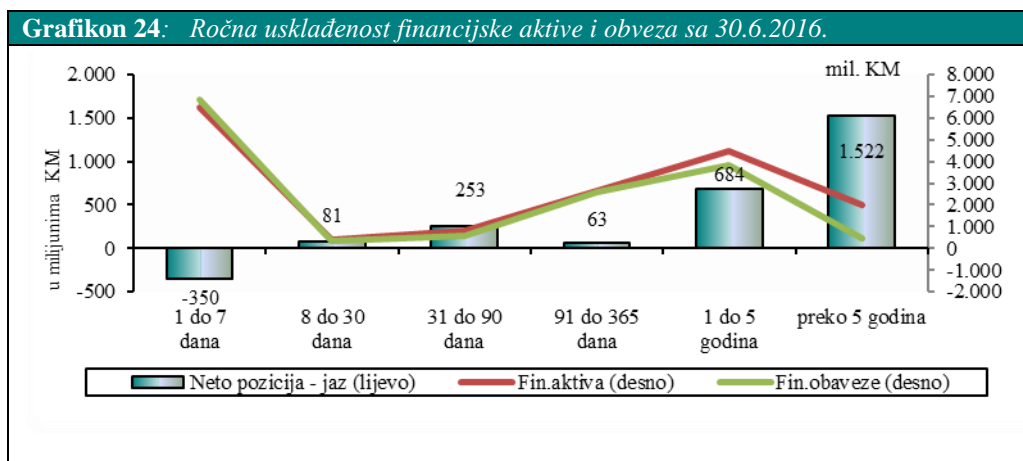
- u 000 KM-

Tablica 40: Pozicija likvidnosti - dekadni prosjek i dnevni minimum					
	31.12.2014.	31.12.2015.	30.6.2016.	INDEKS	
	Iznos	Iznos	Iznos	5(3/2)	6(4/3)
1	2	3	4		
1. Prosječno dnevno stanje novčanih sredstava	4.060.671	4.592.752	4.535.344	113	99
2. Najniže ukupno dnevno stanje novč.sredst.	3.797.970	4.310.524	4.346.162	114	101
3. Kratkoročni izvori sred.(osnovica za obračun)	6.351.607	7.358.839	7.769.260	116	106
4.Iznos obveze:					
4.1. dekadni prosjek 10% od iznosa red.br. 3	635.161	735.884	776.926	116	106
4.2. dnevni minimum 5% od iznosa red.br.3	317.580	367.942	388.463	116	106
5.Ispunjenje obveze : dekadni prosjek					
Višak = red.br.1 – red.br. 4.1.	3.425.510	3.856.868	3.758.418	113	97
6. Ispunjenje obveze : dnevni minimum					
Višak = red.br.2 – red.br. 4.2.	3.480.390	3.942.582	3.957.699	113	100

Ukoliko se promatra ročna usklađenost preostalih dospjeća ukupne finansijske aktive⁴¹ i obveza, može se zaključiti da je usklađenost dobra, iako nešto lošija u odnosu na 31. 12. 2015.

⁴⁰ U „Sl.glasniku BiH“, br. 30/16, objavljena Odluka o utvrđivanju i održavanju obveznih rezervi i utvrđivanju naknade CB BiH bankama na iznos rezerve, s primjenom od 1. lipnja 2016.

⁴¹ Finansijska aktiva iskazana je na neto osnovi (umanjena za ispravke vrijednosti).

Sa 30. 6. 2016. kratkoročna finansijska aktiva banaka u iznosu od 10,4 milijarde KM bila je veća za 47 milijuna KM od kratkoročnih obveza. U odnosu na kraj 2015. godine, kada je pozitivni jaz iznosio 234 milijuna KM, to je smanjenje od 187 milijuna KM ili 79,9%, koje je dovelo do pogoršanja koeficijenta pokrivenosti kratkoročnih obveza sa 102,3% na 100,5%

Kratkoročna finansijska aktiva je povećana za 1%, a kratkoročne finansijske obveze za 2,9%. U okviru kratkoročne finansijske aktive najveće povećanje od 4,1% ili 177 milijuna KM zabilježeno je kod neto kredita, kod novčanih pozajmica danih drugim bankama 142,5% ili 89 milijuna KM, kod aktive za trgovinu 15,5% ili 137 milijuna KM, dok je smanjenje od 5,5% ili 269 milijuna KM zabilježeno kod novčanih sredstava, 32,3% ili 23 milijuna KM kod vrijednosnih papira koji se drže do dospijea i 2,6% ili četiri milijuna KM kod ostale finansijske aktive. Finansijska aktiva preostalog roka dospijea preko jedne godine je povećana za 3,2% ili 199 milijuna KM, najviše kao posljedica povećanje kredita za 3,3% ili 205 milijuna KM.

Obveze s rokom dospijea do jedne godine (10,4 milijarde KM) su povećane (+ 2,9%), s promjenama u sljedećim stavkama: povećanje depozita za 2,3% ili 223 milijuna KM i ostalih finansijskih obveza za 34,8% ili 72 milijuna KM, te smanjenje obveza po uzetim kreditima za 1,8% ili tri milijuna KM. Obveze s rokom dospijea preko jedne godine (4,3 milijarde KM) bilježe neznatno smanjenje od 0,9% ili 37 milijuna KM, najviše kao posljedica smanjenja obveza po uzetim kreditima za 5,2% ili 38 milijuna KM.

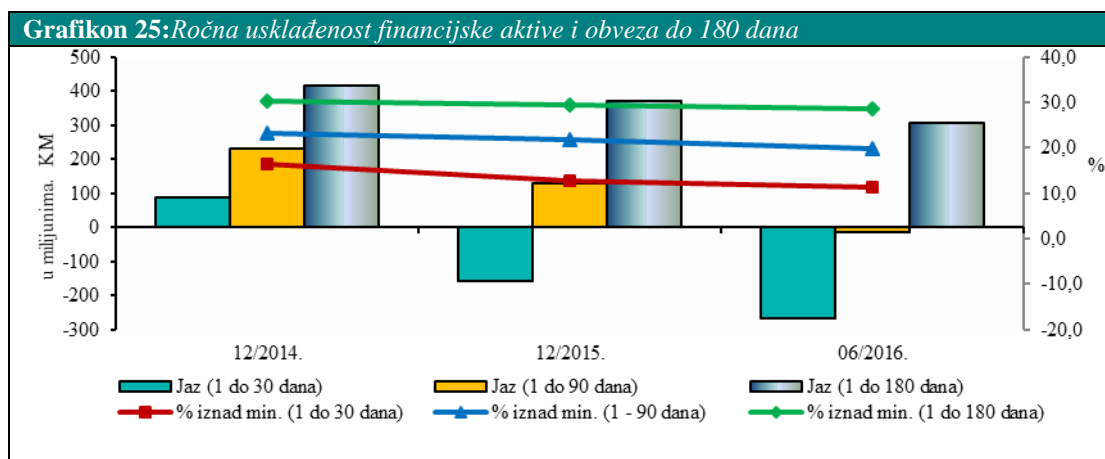
Pored navedenog propisanog minimalnog standarda, vrlo važan aspekt praćenja i analize pozicije likvidnosti je ročna usklađenost preostalih dospijea stavki finansijske aktive i obveza prema vremenskoj skali, koja je propisanim minimalnim limitima kreirana na vremenski horizont od 180 dana⁴².

⁴² Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti banaka propisani su postotci za ročnu usklađenost finansijske aktive i obveza: najmanje 85% izvora sredstava s rokom dospijea do 30 dana mora biti angažirano u plasmane s rokom dospijea do 30 dana, najmanje 80% izvora sredstava s rokom dospijea do 90 dana u plasmane s rokom dospijea do 90 dana, i najmanje 75% izvora sredstava s rokom dospijea do 180 dana u plasmane s rokom dospijea do 180 dana.

- u 000 KM -

Tablica 41: Ročna usklađenost financijske aktive i obveza do 180 dana					
Opis	31.12.2014.	31.12.2015.	30.6.2016.	INDEKS	
	Iznos	Iznos	Iznos	5 (3/2)	6(4/3)
1	2	3	4	5	6
I. 1-30 dana					
1. Iznos financijske aktive	6.303.761	6.878.280	6.914.496	109	101
2. iznos financijskih obveza	6.215.782	7.037.944	7.183.793	113	102
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	87.979	-159.664	-269.297	n/a	n/a
<i>Obračun izvršenja propisane obveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	101,4%	97,7%	96,3%		
b) Propisani minimum %	85,0%	85,0%	85,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	16,4%	12,7%	11,3%		
II. 1-90 dana					
1. Iznos financijske aktive	7.132.287	7.750.227	7.749.234	109	100
2. iznos financijskih obveza	6.901.893	7.621.496	7.765.228	110	102
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	230.394	128.731	-15.994	56	n/a
<i>Obračun izvršenja propisane obveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	103,3%	101,7%	99,8%		
b) Propisani minimum %	80,0%	80,0%	80,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	23,3%	21,7%	19,8%		
III. 1-180 dana					
1. Iznos financijske aktive	8.062.506	8.735.123	8.814.634	108	101
2. iznos financijskih obveza	7.647.885	8.365.780	8.509.880	109	102
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	414.621	369.343	304.754	89	83
<i>Obračun izvršenja propisane obveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	105,4%	104,4%	103,6%		
b) Propisani minimum %	75,0%	75,0%	75,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	30,4%	29,4%	28,6%		

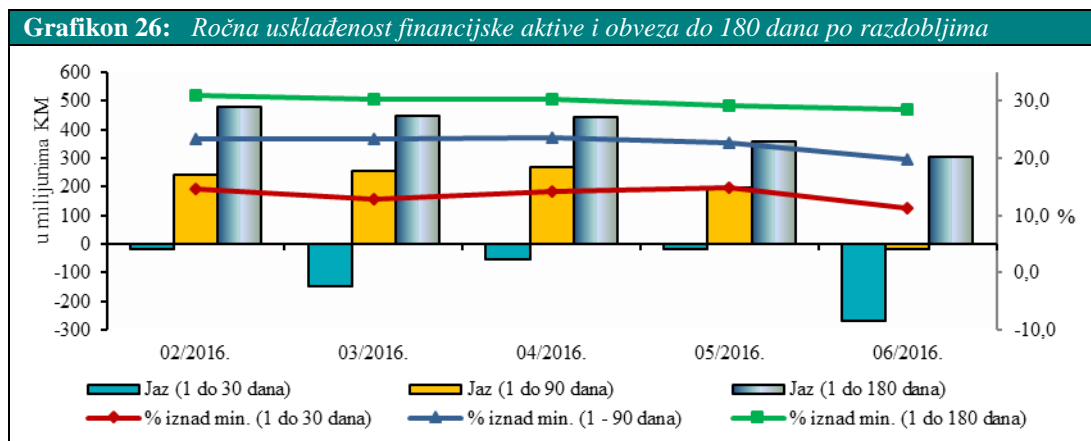
Iz prezentiranih podataka se zaključuje da su se banke na dan 30. 6. 2016. pridržavale propisanih ograničenja i ostvarile bolju ročnu usklađenost financijske aktive i obveza u odnosu na propisane limite.

Sa 30. 6. 2016. financijska aktiva u prvom i drugom intervalu bila je manja od financijskih obveza, zbog većeg povećanja financijskih obveza, prvenstveno depozita i ostalih financijskih obveza, od rasta financijske aktive (rast neto kredita, aktive za trgovinu, pozajmica danih drugim bankama, te smanjenje novčanih sredstava, vrijednosnih papira koji se drže do dospelja i ostale financijske aktive). I pored rasta financijskih obveza, u trećem intervalu financijska aktiva bila je veća od financijskih obveza, zbog rasta aktive, prvenstveno neto kredita, pozajmica danih drugim bankama i aktive za trgovinu.

Kao rezultat navedenog, ostvareni postotci ročne usklađenosti su u sva tri intervala nešto niži nego na kraju 2015. godine, ali i dalje su znatno iznad propisanog minimuma, i to u prvom intervalu za 11,3%, u drugom za 19,8% i u trećem intervalu za 28,6%.

U narednom grafikonu daje se trend ročne usklađenosti financijske aktive i obveza u razdoblju veljača - lipanj 2016. godine, po vremenskim intervalima i ostvarenim postotcima usklađenosti u odnosu na zakonom propisane minimalne standarde.

Na temelju svih iznesenih pokazatelja likvidnost bankovnog sustava u F BiH i dalje se ocjenjuje zadovoljavajućom. Međutim, kako je ovaj segment poslovanja i nivo izloženosti likvidnosnom riziku u korelaciji s kreditnim rizikom, a imajući u vidu i efekte financijske krize na BiH i utjecaj na bankarski sektor u F BiH, prvenstveno u kontekstu dodatnog pritiska na likvidnost banaka, s jedne strane, zbog loše ročne strukture depozita, te otplate dospjelih kreditnih obveza i znatno manjeg zaduživanja kod međunarodnih financijskih institucija, što je u proteklim godinama bio najkvalitetniji izvor financiranja banaka s aspekta ročnosti, a s druge strane, zbog slabijeg priljeva likvidnih sredstava uslijed pada naplativosti kredita, treba istaknuti da će u narednom razdoblju banke trebati još više pažnje posvetiti upravljanju rizikom likvidnosti, uspostavljanjem i provođenjem politika likvidnosti koje će osigurati izvršenje svih dospjelih obveza na vrijeme, a na temelju kontinuiranog planiranja budućih likvidnosnih potreba uzimajući u obzir promjene u operativnim, ekonomskim, regulativnim i ostalim uvjetima poslovnog okruženja banaka.

FBA će putem izvješća i on site kontrola u bankama pratiti i nadzirati kako banke upravljaju ovim rizikom i da li postupaju u skladu s usvojenim politikama i programima.

2.5. Devizni rizik-devizna usklađenost aktive i pasive bilance i izvanbilance

U svom poslovanju banke su izložene značajnim rizicima proizašlim iz mogućih gubitaka po bilančnim i izvanbilančnim stavkama nastalim uslijed promjene cijena na tržištu. Jedan od tih rizika je i devizni rizik (FX) koji nastaje kao rezultat promjena valutnih tečajeva i/ili neusklađenosti razine aktive, pasive i izvanbilančnih stavki u istoj valuti - individualna devizna pozicija ili svih valuta zajedno s kojima banka posluje - ukupna devizna pozicija banke.

U cilju osiguranja primjene i provođenja opreznosnih načela kod obavljanja deviznih aktivnosti banaka, te smanjenja utjecaja deviznog rizika na njihovu profitabilnost, likvidnost i kapital, FBA je donijela Odluku o minimalnim standardima za upravljanje deviznim rizikom banaka⁴³ kojom se reguliraju minimalni standardi za donošenje i provođenje programa, politika i procedura za

⁴³ "Službene novine F BiH", br. 48/12 – Pročišćeni tekst.

preuzimanje, praćenje, kontrolu i upravljanje deviznim rizikom, te propisana ograničenja za otvorenu individualnu i ukupnu deviznu poziciju (duga ili kratka), obračunata u odnosu na temeljni kapital banke⁴⁴.

Kako bi FBA pratila usklađenost banaka s propisanim ograničenjima i razinu izloženosti deviznom riziku, banke su dužne dnevno izvještavati FBA. Na temelju kontrole, praćenja i analize dostavljenih izvješća, može se zaključiti da se banke pridržavaju propisanih limita i da obavljaju svoje FX aktivnosti u okvirima istih.

S obzirom da Centralna banka BiH funkcioniše kao valutni odbor, gdje je EURO valuta sidro valutnog odbora, u praksi banke nisu izložene deviznom riziku kada je u pitanju najznačajnija valuta EURO.

Prema stanju na dan 30. 6. 2016. na razini bankovnog sustava u valutnoj strukturi aktive banaka udjel stavki u stranim valutama iznosilo je 10,7% ili 1,9 milijardi KM (na kraju 2015. godine 11,5% ili dvije milijarde KM). S druge strane, valutna struktura pasive bitno je drugačija, jer je udjel obveza u stranoj valuti znatno veći i iznosi 40,7% ili 7,1 milijarda KM (na kraju 2015. godine 41,6% ili 7,1 milijarda KM).

U sljedećoj tablici daje se struktura i trend financijske aktive i obveza i devizna pozicija za EURO kao najznačajniju valutu i ukupno.

-u milijunima KM-

Tablica 42: Devizna usklađenost financijske aktive i obveza (EURO i ukupno) ⁴⁵										
Opis	31.12.2015.				30.6.2016.				INDEKS	
	EURO		UKUPNO		EURO		UKUPNO		EURO	UKUPNO
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	6/2	8/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
<i>I. Financijska aktiva</i>										
1. Novčana sredstva	839	10,7	1.311	15,3	753	9,8	1.179	14,2	90	90
2. Krediti	29	0,4	31	0,4	27	0,4	28	0,3	93	90
3. Krediti s val. klauzulom	6.510	82,6	6.595	76,9	6.356	82,9	6.417	77,5	98	97
4. Ostalo	500	6,3	636	7,4	372	4,9	502	6,1	74	79
5. Ostala fin.akt. s val.kl. ⁴⁶	N/a	N/a	N/a	N/a	157	2,0	157	1,9	N/a	N/a
Ukupno (1+2+3+4)	7.878	100,0	8.573	100,0	7.665	100,0	8.283	100,0	97	97
<i>II. Financijske obveze</i>										
1. Depoziti	5.498	72,8	6.153	74,9	5.437	72,1	6.091	74,2	99	99
2. Uzeti krediti	810	10,7	812	9,9	766	10,2	766	9,4	94	94
3. Dep. i kred. s val.klauz.	1.076	14,2	1.076	13,1	1.095	14,5	1.095	13,3	102	102
4. ostalo	170	2,3	176	2,1	243	3,2	253	3,1	143	144
Ukupno (1+2+3+4)	7.554	100,0	8.217	100,0	7.541	100,0	8.205	100,0	100	100
<i>III. Izvanbilanca</i>										
1. Aktiva	37		48		30		102			
2. Pasiva	129		208		218		252			
<i>IV. Pozicija</i>										
Duga (iznos)	232		196							
%	12,7%		10,7%							
Kratka					65		71			
%					3,3%		3,6%			
Dozvoljena	30%		30%		30%		30%			
Manja od dozvoljene	17,3%		19,3%		26,7%		26,4%			

⁴⁴ Člankom 7. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje deviznim rizikom banaka propisana su ograničenja: za individualnu deviznu poziciju za EURO najviše do 30% temeljnog kapitala, za ostale valute do 20% i deviznu poziciju banke najviše do 30%.

⁴⁵ Izvor: Obrazac 5-Devizna pozicija.

⁴⁶ Stavke na ovoj poziciji sa 31.12.2015. iskazane su na poziciji 3. krediti s val. klauzulom.

Ako se analizira struktura stranih valuta, u financijskoj aktiviti⁴⁷ dominantan je udjel EURO od 70,2%, (31. 12. 2015. godine 69,2%), uz smanjenje nominalnog iznosa sa 1,4 milijarde KM na 1,3 milijarde KM. Udjel EURO u obvezama od 90,7% je na istoj razini, uz pad nominalnog iznosa za 32 milijuna KM.

Međutim, u obračun izloženosti FX riziku ulazi i iznos indeksiranih stavki aktive (kreditni) i obveza⁴⁸, koji je posebno značajan u aktivni (77,5% ili 6,4 milijarde KM), što je nominalno nešto manje nego na kraju 2015. godine (76,9% ili 6,6 milijardi KM). Na ostale devizne stavke aktive odnosi se 22,5% ili 1,9 milijardi KM sa strukturom: stavke u EURO 15,8% ili 1,3 milijarde KM i ostale valute 6,7% ili 0,6 milijardi KM (na kraju 2015. godine ostale stavke u EURO imali su udjel od 16,0% ili 1,4 milijarde KM). Od ukupnih neto kredita (10,8 milijardi KM), cca 59,4% je ugovoreno s valutnom klauzulom, uglavnom vezano za EURO (99,0%).

Na strani izvora, struktura financijskih obveza uvjetuje i determinira strukturu stavki financijske aktive, za svaku valutu pojedinačno. U deviznim obvezama (8,2 milijarde KM) najveći udjel od 78,6% ili 6,4 milijarde KM imaju stavke u EURO, najviše depoziti (na kraju 2015. godine udjel obveza u EURO bilo je 78,8% ili 6,5 milijardi KM). Udjel i iznos indeksiranih obveza u posljednjih pet godina (s iznimkom 2013. godine kada je ostvaren pad od 13% ili 117 milijuna KM) ima trend rasta, od 2011. godine kada su iznosile 661 milijun KM, što je bio udjel od 8%, na razinu od 1,1 milijarde KM i udjel od 13,3% sa 30. 6. 2016. Rast indeksiranih obveza (skoro sve se odnosi na depozite) uvjetovan je, s jedne strane, odljevom depozita i kreditnih obveza u stranim valutama, koji su bili izvor za kredite odobravane s valutnom klauzulom, a s druge strane, kontinuirano visokim iznosom kredita s valutnom klauzulom. U cilju održavanja devizne usklađenosti, banke povećavaju stavke indeksiranih obveza (depozita), s napomenom da većina banaka ima dugu deviznu poziciju.

Promatrano po bankama i ukupno na razini bankovnog sustava F BiH može se konstatirati da se izloženost banaka i sustava FX riziku u prvoj polovici 2016. godine kretala u okviru propisanih ograničenja. Sa 30. 6. 2016. dugu deviznu poziciju imalo je devet banaka, a kratku poziciju osam banaka. Na razini sustava iskazana je kratka devizna pozicija od 3,6% ukupnog temeljnog kapitala banaka, što je za 26,4 postotna boda manje od dozvoljene. Individualna devizna pozicija za EURO, kao i ukupna, iznosila je 3,3% što je za 26,7 postotnih bodova manje od dozvoljene, pri čemu su stavke financijske aktive bile manje od financijskih obveza (neto kratka pozicija).

Iako u uvjetima funkcioniranja valutnog odbora banke nisu izložene deviznom riziku za najznačajniju valutu EURO, dužne su se pridržavati propisanih ograničenja za svaku valutu, kao i za ukupnu deviznu poziciju, te dnevno upravljati ovim rizikom u skladu s usvojenim programima, politikama, procedurama i planovima.

⁴⁷ Izvor: Obrazac 5-Devizna pozicija: dio financijske aktive (u stranim valutama denominirana u KM). Prema metodologiji, financijska aktiva se do 31.12.2011. po neto principu, odnosno umanjena za rezerve za kreditne gubitke, dok se sa prelaskom na novu metodologiju izračuna umanjena stavki financijske aktive u skladu sa MRS, od 31.12.2011., iskazuje umanjena za ispravke vrijednosti i rezerve za potencijalne obveze.

⁴⁸ U cilju zaštite od promjena deviznog tečaja banke ugovaraju određene stavke aktive (kreditni) i obveza s valutnom klauzulom (propisom je dozvoljena samo dvosmjerna valutna klauzula).

III. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Bankarski sektor Federacije BiH u razdoblju provedbe reformi je dostigao zavidnu razinu i predstavlja najrazvijeniji i najsnažniji dio financijskog i ukupnog ekonomskog sustava F BiH. Naredne aktivnosti trebaju biti usmjerene na očuvanje njegove stabilnosti kao prioritetni zadatak u aktualnim stresnim uvjetima, te njegov daljnji napredak i razvoj. Ovi ciljevi su uvjetovani stalnim i budnim angažmanom svih dijelova sustava, zakonodavnih i izvršnih vlasti, a što je preduvjet za stvaranje povoljnijeg ukupnog ekonomskog ambijenta koji bi poticajno djelovao na banke i povratno na realni sektor gospodarstva i stanovništva.

Propise, njihovo poboljšanje i dogradnju, kao i operativne odluke iz svoje nadležnosti, FBA je donosila uz poduzimanje svih propisanih koraka čiji je osnovni cilj bio da banke u svom radu u najvećoj mjeri osiguraju zakonitost, punu primjenu propisa FBA i svih općeprihvaćenih načela i praksi za njihov, naročito u uvjetima sveprisutne recesije, oprezan i uspješan rad. Pored navedenog, insistiranje i ciljevi svih napora FBA bili su usmjereni na jačanje kapitala banaka, poboljšanje njihovih kreditnih politika i njihova dosljedna primjena u praksi, podizanje opreza na najvišu moguću razinu u upravljanju kreditnim rizikom, koji je još uvijek dominantan u našem okruženju, i rizikom likvidnosti, ali i na jačanje sposobnosti za upravljanje potencijalnom kriznom situacijom.

Agencija za bankarstvo F BiH u narednom razdoblju će:

- poduzimati mjere i aktivnosti u okviru svojih nadležnosti za sigurnije i stabilnije poslovanje banaka i bankovnog sustava u cjelini i njegovu podršku gospodarstvu i stanovništvu;
- nastaviti s provedbom aktivnosti u okvirima svoje nadležnosti na objedinjavanju supervizije na državnoj razini;
- poduzimati mjere i aktivnosti u okviru svoje nadležnosti u cilju realizacija mjera iz Reformske agende i Programa ekonomskih reformi koje se odnose na bankarski i financijski sektor;
- raditi na realizaciji preporuka FSAP misije u cilju unapređenja kvalitete supervizije bankarskog sektora;
- nastaviti s aktivnostima izgradnje regulatornog okvira (podzakonskih akata) u skladu s usvojenom Strategijom i godišnjim planom na izradi regulative, a u cilju implementacije Bazela II/III i EU direktiva i kao dio priprema za priključivanje BiH Europskoj uniji;
- nastaviti kontinuiran nadzor banaka kontrolama putem izvješća i kontrolama na licu mjesta s težištem na kontrolama dominantnih rizičnih segmenata bankarskog poslovanja, s ciljem da bi supervizija bila još efikasnija i u tom smislu:
 - i dalje insistirati na kapitalnom jačanju banaka, posebno onih koje bilježe nadprosječan rast aktive i smanjenje koeficijenta adekvatnosti kapitala,
 - kontinuirano nastaviti nadzirati banke prvenstveno od sistemskog značaja za razvoj kreditnih aktivnosti u kojima je koncentriran veliki iznos štednje i drugih depozita, a u cilju zaštite deponenata,
 - nastaviti sistemsko praćenje aktivnosti banaka na sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma i unapređivati suradnju s drugim nadzornim i kontrolnim institucijama,
 - pregledati i redovno ažurirati plan za izvanredne situacije u sklopu pripreme za krizu,
 - nastaviti s razvojem i primjenom „Sustav ranog upozorenja“ (SRU) u svrhu rane identifikacije financijskih i operativnih neefikasnosti i/ili negativnih trendova u poslovanju banaka,
 - nadzirati usklađenost banaka sa zakonima i podzakonskim aktima i primijenjene prakse u bankama u segmentu zaštite korisnika financijskih usluga i žiranata,
 - uspostavljati i širiti suradnju sa supervizorskim autoritetima u zemljama iz kojih su investitori prisutni u bankarskom sektoru F BiH, kao i s drugim zemljama u cilju što efikasnije

- supervizije,
- nastaviti suradnju sa ECB-om i EBA-om i razmjeniti informacije u nadzoru banaka, te za međunarodnim financijskim institucijama MMF, SB, EBRD-om i dr.
 - unapređivati suradnju s Udruženjem banaka BiH po svim segmentima bankarskog poslovanja (npr. uvođenje novih proizvoda, naplata potraživanja, funkcioniranje Centralnog registra kredita-pravnih i fizičkih osoba, s dnevnom ažurnosti podataka i sl.), organizirati savjetovanja i pružati stručnu pomoć u primjeni zakonske i podzakonske regulative za bankarstvo, unapređivati suradnju po pitanju stručnog osposobljavanja, prijedloga izmjene svih zakonskih propisa koji su postali ograničavajući faktor u razvoju banaka;
 - kontinuirano operativno usavršavati informacijski sustav, kao bitnog preduvjeta za efikasan i proaktivan nadzor banaka, odnosno informatičke podrške u funkciji što ranijeg upozoravanja i preventivnog djelovanja u otklanjanju slabosti u poslovanju banaka;
 - nastaviti permanentnu edukaciju i stručno osposobljavanje kadrova;
 - ubrzati okončanje postupaka likvidacije.

Također je potrebno i dalje snažnije angažiranje i drugih institucija i organa u Bosni i Hercegovini i Federaciji BiH na:

- realizaciji aktivnosti iz Reformske agende za Bosnu i Hercegovinu za razdoblje 2015.-2018. godina;
- realizaciji zaključka Parlamenta Federacije BiH o uspostavljanju bankarske supervizije na razini države;
- realizaciji Programa ekonomskih reformi za 2016.-2018. godinu (ERP BIH 2016.-2018.);
- kreiranju i dogradnji zakonske regulative za financijski i bankarski sektor, polazeći i od Bazelskih načela, Bazelskih okvira kapitala i Europskih bankarskih direktiva, a koja se odnosi na djelovanje, status i poslovanje banaka, a posebno na pripremi i usvajanju novog Zakona o bankama i zakonskog okvira za sanaciju banaka;
- ubrzanju provođenja ekonomskih reformi u realnom sektoru ekonomije kako bi se isti brže približavao razini ostvarenoj u monetarnom i bankarskom sektoru;
- pripremi i usvajanju Zakona o kompanijama za upravljanje imovinom;
- uspostavljanju posebnih sudskih odjela za gospodarstvo;
- uspostavljanju efikasnijih postupaka izvršenja zaloga;
- uspostavljanje mehanizma izvansudskog restrukturiranja dugova gospodarskih društava;
- kreiranje i donošenje mjera u cilju rješavanja ili ublažavanja problema prezaduženih osoba;
- donošenju zakona ili poboljšanju postojećih zakonskih propisa kojim se uređuje oblast sigurnosti i zaštite novca u banci i transportu, i sl.

Kao najbitniji dio sustava, banke bi svoje aktivnosti trebale koncentrirati na:

- povećanje opsega kreditne aktivnosti u cilju podrške gospodarstvu, uz potpunu posvećenost kvalitetnom i opreznom poslovanju, te obrani od utjecaja posljedica krize koja je u sadašnjim uvjetima najveća opasnost za banke i za realni sektor gospodarstva i stanovništva;
- unapređenju sustava upravljanja rizicima i sustava ranog prepoznavanja pogoršanja kreditnog portfelja i efikasnijim mjerama za rješavanje nekvalitetnih kredita;
- daljnje kapitalno jačanje i osiguranje razine solventnosti razmjerno rastu aktive i rizika, većoj profitabilnosti, jačanje sustava unutarnjih kontrola i funkcije unutarnje revizije kao potpuno neovisne u izvršavanju svojih obveza i uloge;
- dosljednijoj primjeni usvojenih politika i procedura u sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, i sigurnosti i zaštiti novca u banci i transportu, a u skladu sa zakonom i podzakonskim aktima;
- implementaciji zakona i podzakonskih akata u segmentu zaštite korisnika financijskih usluga i

- žiranata;
- aktivno sudjelovanje u implementaciji mjera na rješavanju problema prezaduženosti pojedinaca, finansijskoj konsolidaciji gospodarskih društava;
 - pripremi i ažuriranju svojih planova izvanrednih mjera;
 - redovito, ažurno i točno dostavljanje podataka Centralnom registru kredita i Jedinstvenom Centralnom registru računa kod Centralne banke BiH.

Broj: U.O.-87-2/16.
Sarajevo, 8. rujna 2016.

PRILOZI

PRILOG 1.....	Osnovni podaci o bankama u F BiH
PRILOG 2.....	Bilanca stanja banaka u F BiH po shemi FBA
PRILOG 3.....	Pregled aktive, kredita, depozita i finansijskog rezultata banaka u F BiH
PRILOG 4.....	Štednja stanovništva u bankama u F BiH
PRILOG 5.....	Izvešće o klasifikaciji aktive i izvanbilančnih rizičnih stavki u bankama u F BiH
PRILOG 6.....	Račun dobiti i gubitka banaka u F BiH po shemi FBA
PRILOG 7.....	Izvešće o stanju i adekvatnosti kapitala banaka u F BiH
PRILOG 8.....	Podaci o zaposlenim u bankama u F BiH

Banke u Federaciji Bosne i Hercegovine - 30. 6. 2016.

Br.	BANKA	Adresa		Telefon	Direktor
1.	BOR BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Obala Kulina bana 18	033/278-520, fax:278-550	HAMID PRŠEŠ
2.	BOSNA BANK INTERNATIONAL dd - SARAJEVO	Sarajevo	Trg djece Sarajeva bb	033/275-100, fax:203-122	AMER BUKVIĆ
3.	HYPO ALPE-ADRIA-BANK dd - MOSTAR	Mostar	Kneza Branimira 2b	070/340-341, fax:036/444- 235	SANELA PAŠIĆ
4.	INTESA SANPAOLO BANKA D.D. BOSNA I HERCEGOVINA	Sarajevo	Obala Kulina bana 9a.	033/497-555, fax:497-589	ALMIR KRKALIĆ
5.	INVESTICIONO-KOMERCIJALNA BANKA dd - ZENICA	Zenica	Trg B&H 1	032/448-400, fax:448-501	MIRZA HUREM
6.	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA DD V.KLADUŠA	V.Kladuša	Tone Hrovata bb	037/771-253, fax:772-416	HASAN PORČIĆ
7.	MOJA BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Trg međunarodnog prijateljstva br. 25.	033/586-870, fax:586-880	Privr. direktor SAMIR MUSTAFIĆ
8.	NLB BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Džidžikovac 1.	033/720-300, fax:035/302- 802	SENAD REDŽIĆ
9.	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO dd - SARAJEVO	Sarajevo	Alipašina 6	033/277-700, fax:664-175	ADNAN BOGUNIĆ
10.	PROCREDIT BANK dd - SARAJEVO	Sarajevo	Franca Lehara bb	033/250-950, fax:250-971	EDIN HRNJICA
11.	RAIFFEISEN BANK dd BiH - SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne bb.	033/755-010, fax: 213-851	KARLHEINZ DOBNIGG
12.	RAZVOJNA BANKA FEDERACIJE BIH	Sarajevo	Igmanska 1	033/724-930, fax: 668-952	SALKO SELMAN
13.	SBERBANK BH dd - SARAJEVO	Sarajevo	Fra Anđela Zvizdovića 1	033/295-601, fax:263-832	EDIN KARABEG
14.	SPARKASSE BANK dd BOSNA I HERCEGOVINA- SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne br. 7.	033/280-300, fax:280-230	SANEL KUSTURICA
15.	UNICREDIT BANK dd - MOSTAR	Mostar	Kardinala Stepinca bb	036/312-112, fax:312-121	IVAN VLAHO
16.	UNION BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Dubrovačka 6	033/561-000, fax: 201-567	VEDRAN HADŽIAHMETOVIĆ
17.	VAKUFСКА BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	M. Tita 13.	033/280-100, fax: 663-399	MIRZET RIBIĆ
18.	ZIRAATBANK BH dd - SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne 47c	033/252-230, fax: 252-245	ALI RIZA AKBAŞ

**BILANCA STANJA BANAKA U FBiH PO SHEMI FBA
AKTIVNA PO DBILANCA**

u 000 KM

R.br.	O P I S	31.12.2014.	31.12.2015.	30.6.2016.
	A K T I V A			
1.	Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	4.560.234	4.857.483	4.587.887
1a	Gotov novac i nekamatonski računi depozita	618.460	1.058.837	935.257
1b	Kamatonski računi depozita	3.941.774	3.798.646	3.652.630
2.	Vrijednosni papiri za trgovanje	586.704	882.829	1.019.646
3.	Plasmani drugim bankama	50.836	78.420	161.919
4.	Kreditni, potraživanja po poslovima leasinga i dospjela potraživanja	11.170.277	11.610.744	11.971.301
4a	Kreditni	9.959.429	10.424.207	10.791.395
4b	Potraživanja po poslovima leasinga	42	36	32
4c	Dospjela potraživanja po kreditima i poslovima leasinga	1.210.806	1.186.501	1.179.874
5.	Vrijednosni papiri koji se drže do dospijea	214.585	167.377	146.576
6.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	491.740	482.817	493.661
7.	Ostale nekretnine	34.120	34.077	35.763
8.	Investicije u nekonsolidirana povezana poduzeća	23.135	22.114	21.732
9.	Ostala aktiva	241.737	265.171	264.102
10.	MINUS: Ispravke vrijednosti	1.222.838	1.239.307	1.218.743
10a	Ispravke vrijednosti na stavke pozicije 4. Aktive	1.160.481	1.181.736	1.160.348
10b	Ispravke vrijednosti na pozicije Aktive osim pozicije 4.	62.357	57.571	58.395
11.	UKUPNA AKTIVA	16.150.530	17.161.725	17.483.844
	O B V E Z E			
12.	Depoziti	12.130.746	13.098.983	13.320.017
12a	Kamatonski depoziti	9.360.082	9.935.353	9.834.157
12b	Nekamatonski depoziti	2.770.664	3.163.630	3.485.860
13.	Uzete pozajmice - dospjele obveze	150	150	150
13a	Stanje dospjelih, a neisplaćenih obveza			
13b	Stanje neizmirenih - pozvanih za plaćanje izvanbilančnih obveza	150	150	150
14.	Uzete pozajmice od drugih banaka			
15.	Obveze prema vladi			
16.	Obveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	1.026.503	904.050	862.807
16a	s preostalim rokom dospijea do jedne godine	359.866	161.356	158.414
16b	s preostalim rokom dospijea preko jedne godine	666.637	742.694	704.393
17.	Subordinirani dugovi i subordinirane obveznice	156.233	119.835	119.755
18.	Ostale obveze	417.395	468.719	534.336
19.	UKUPNE OBVEZE	13.731.027	14.591.737	14.837.065
	K A P I T A L			
20.	Trajne prioritetne dionice	11.959	11.709	11.709
21.	Obične dionice	1.221.591	1.155.783	1.155.783
22.	Emisioni ažio	136.485	132.667	132.667
22a	na trajne prioritetne dionice	88	88	88
22b	na obične dionice	136.397	132.579	132.579
23.	Neraspoređena dobit i rezerve kapitala	618.214	836.609	891.398
24.	Tečajne razlike			
25.	Ostali kapital	115.520	117.486	139.488
26.	Rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti	315.734	315.734	315.734
27.	UKUPNI KAPITAL (20. do 25.)	2.419.503	2.569.988	2.646.779
28.	UKUPNE OBVEZE I KAPITAL (19 +26)	16.150.530	17.161.725	17.483.844
	PASIVNA I NEUTRALNA PO DBILANCA	638.913	713.765	716.753
	UKUPNA BILANČNA SUMA BANAKA	16.789.443	17.875.490	18.200.597

**PREGLED AKTIVE, KREDITA, DEPOZITA I FINANCIJSKOG REZULTATA
BANAKA U F BiH na dan 30. 6. 2016.**

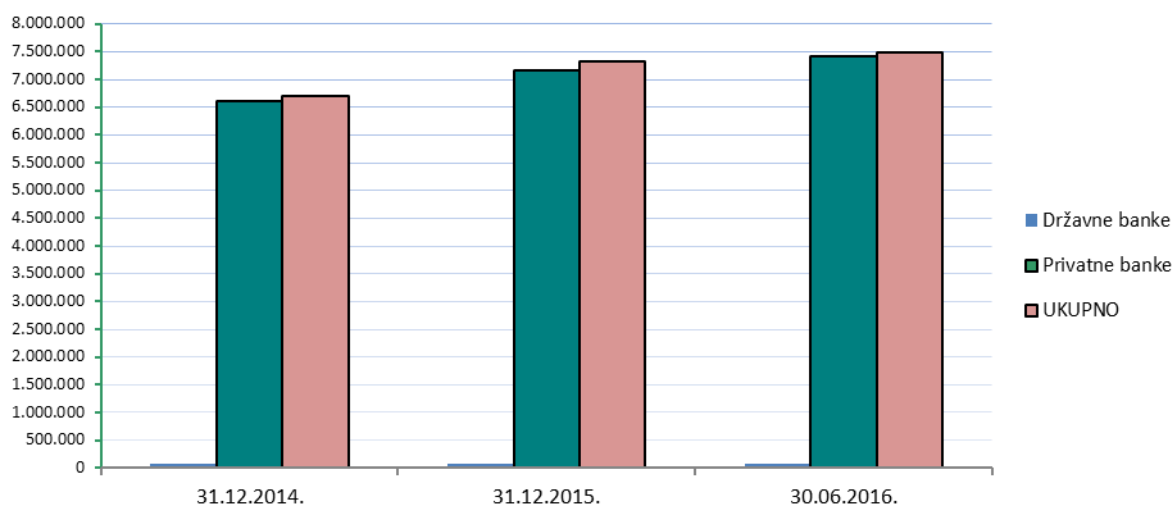
u 000 KM

R. br.	BANKA	Aktiva		Kredit		Depoziti		Financij ski rezultat
		Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	Iznos
1.	BOR Banka d.d. Sarajevo	258.411	1,48%	175.426	1,47%	152.910	1,15%	261
2.	Bosna Bank International d.d. Sarajevo	698.509	4,00%	528.206	4,41%	465.583	3,50%	3.181
3.	Hypo Alpe Adria Bank d.d. Mostar	851.155	4,87%	564.778	4,72%	640.091	4,81%	-7.559
4.	Intesa Sanpaolo banka d.d. Sarajevo	1.634.970	9,35%	1.257.801	10,51%	1.164.516	8,74%	16.021
5.	Investiciono Komercijalna banka d.d. Zenica	214.144	1,22%	135.776	1,13%	157.622	1,18%	1.074
6.	Komercijalno Investiciona banka d.d. Velika Kladuša	87.412	0,50%	49.614	0,41%	60.029	0,45%	810
7.	Moja banka d.d. Sarajevo	188.234	1,08%	125.650	1,05%	157.638	1,18%	-383
8.	NLB banka d.d. Sarajevo	950.651	5,44%	668.257	5,58%	774.523	5,81%	6.309
9.	Privredna Banka d.d. Sarajevo	148.714	0,85%	99.616	0,83%	127.122	0,95%	2.339
10.	ProCredit Bank d.d. Sarajevo	389.339	2,23%	315.337	2,63%	250.022	1,88%	11
11.	Raiffeisen Bank dd Bosna i Hercegovina	3.809.056	21,79%	2.248.398	18,78%	3.015.030	22,64%	47.483
12.	Sberbank BH d.d. Sarajevo	1.157.648	6,62%	947.180	7,91%	899.146	6,75%	7.016
13.	Sparkasse Bank d.d. Sarajevo	1.161.473	6,64%	923.658	7,72%	950.456	7,14%	13.366
14.	Union banka d.d. Sarajevo	415.766	2,38%	138.812	1,16%	346.843	2,60%	282
15.	UniCredit bank d.d. Mostar	4.447.878	25,44%	3.011.670	25,16%	3.431.378	25,76%	44.369
16.	Vakufska banka d.d. Sarajevo	280.277	1,60%	206.373	1,72%	237.489	1,78%	232
17.	Ziraatbank BH d.d. Sarajevo	790.207	4,52%	574.749	4,80%	489.619	3,68%	4.676
	UKUPNO	17.483.844	100 %	11.971.301	100 %	13.320.017	100 %	139.488

NOVA ŠTEDNJA STANOVNIŠTVA U BANKAMA U F BiH

u 000 KM

	31.12.2014.	31.12.2015.	30.06.2016.
Državne banke	73.072	78.771	86.057
Privatne banke	6.618.891	7.156.178	7.410.053
UKUPNO	6.691.963	7.234.949	7.496.110

**KLASIFIKACIJA AKTIVE BILANCE I IZVANBILANČNIH RIZIČNIH STAVKI
na dan 30. 6. 2016.**

- KLASIFIKACIJA STAVKI AKTIVE BILANCE -

u 000 KM

Red br.	STAVKE AKTIVE BILANCE	KLASIFIKACIJA					UKUPNO
		A	B	C	D	E	
1.	Kratkoročni krediti	2.218.736	170.580	13.303	4.201	1.017	2.407.837
2.	Dugoročni krediti	7.528.097	496.349	196.934	101.777	11.233	8.334.390
3.	Ostali plasmani	175.097	1.480	158	180	1.785	178.700
4.	Obračunata kamata i naknada	36.938	4.285	1.674	4.075	23.816	70.788
5.	Dospjela potraživanja	39.099	30.527	19.360	318.491	747.939	1.155.416
6.	Potraživanja po plaćenim garancijama	0	0	0	147	24.311	24.458
7.	Ostala bilančna aktiva koja se klasificira	551.406	3.857	1.024	2.362	34.959	593.608
8.	UKUPNA BILANČNA AKTIVA KOJA SE KLASIFICIRA (zbroj pozicija od 1. do 7. - osnovica za obračun regulatornih rezervi za kreditne gubitke)	10.549.373	707.078	232.453	431.233	845.060	12.765.197
9.	OBRAČUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI	207.171	60.139	59.142	259.506	845.060	1.431.018
10.	ISPRAVKA VRIJEDNOSTI BILANČNE AKTIVE	124.729	48.782	81.226	240.053	723.955	1.218.745
11.	POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI	119.084	39.102	18.030	63.206	138.744	378.166
12.	FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI	86.371	29.056	25.733	80.370	57.697	279.227
13.	NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULATORNIH REZERV IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI						197.316
14.	BILANČNA AKTIVA KOJA SE NE KLASIFICIRA (bruto knjigovod. vrijednost)						5.937.390
15.	UKUPNA BILANČNA AKTIVA (bruto knjigovodstvena vrijednost)						18.702.587

PREGLED AKTIVE BILANCE KOJA SE NE KLASIFICIRA I IZNOSA PLASMANA OSIGURANIH NOVČANIM DEPOZITOM

14.a	Gotovina u blagajni i trezoru i novčana sredstva na računu kod Centralne banke BiH, zlato i drugi plemeniti metali	3.606.679
14.b	Sredstva po viđenju i oročena sredstva do mjesec dana na računima kod banaka s utvrđenim investicijskim rejtingom	850.241
14.c	Materijalna i nematerijalna imovina	511.415
14.d	Stečena finansijska i materijalna aktiva u procesu naplate potraživanja tijekom godine dana od dana stjecanja	8.946
14.e	Vlastite (trezorske) dionice	
14.f	Potraživanja za više uplaćene porezne obveze	15.520
14.g	Vrijednosni papiri namijenjeni trgovanju	110.966
14.h	Potraživanja od Vlade BiH, Vlade FBiH i Vlade RS, vrijednosni papiri emitirani od strane Vlade BiH, Vlade FBiH i Vlade RS i potraživanja osigurana njihovim bezuvjetnim garancijama plativim na prvi poziv	833.623
	UKUPNO pozicija 14	5.937.390
8a.	Iznos plasmana osiguranih novčanim depozitima	190.865

PRILOG 5A

KLASIFIKACIJA AKTIVE BILANCE I IZVANBILANČNIH RIZIČNIH STAVKI
na dan 30. 6. 2016.

- KLASIFIKACIJA IZVANBILANČNIH STAVKI -

u 000 KM

Red br.	IZVANBILANČNE STAVKE	KLASIFIKACIJA					UKUPNO
		A	B	C	D	E	
1.	Plative garancije	412.255	32.752	6.802	970	3	452.782
2.	Činidbene garancije	578.252	105.707	3.170	4.645	18	691.792
3.	Nepokriveni akreditivi	44.205	298	108	0	0	44.611
4.	Neopozivo odobreni, a neiskorišteni krediti	1.469.887	84.118	797	422	186	1.555.410
5.	Ostale potencijalne obveze banke	13.188	153	0	1	145	13.487
6.	UKUPNE IZVANBILANČNE STAVKE KOJE SE KLASIFICIRAJU (zbroy pozicija od 1. do 5. - osnovica za obračun regulatornih rezervi za kreditne gubitke	2.517.787	223.028	10.877	6.038	352	2.758.082
7.	OBRAČUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE PO IZVANBILANČNIM STAVKAMA	49.640	13.358	3.822	3.593	352	70.765
8.	REZERVIRANJA PO GUBICIMA ZA IZVANBILANČNE STAVKE	24.881	2.038	6.255	5.019	290	38.483
9.	POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO IZVANBILANČNIM STAVKAMA	29.690	12.033	893	326	170	43.112
10.	FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO IZVANBIL. STAVKAMA	23.531	10.307	1.110	1.409	150	36.507
11.	NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULATORNIH REZERV IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO IZVANBILANČNIM STAVKAMA						11.789
12.	IZVANBILANČNE STAVKE KOJE SE NE KLASIFICIRAJU						400.912
13.	UKUPNE IZVANBILANČNE STAVKE						3.158.994
6a.	Iznos potencijalnih obveza osiguranih novčanim depozitom						35.816
6b.	Iznos odobrenih, a neiskorištenih kredita s klauzulom o bezuvjetnom otkazivanju						489.727

PRILOG 6

RAČUN DOBITI I GUBITKA BANAKA U FBiH PO SHEMI FBA

u 000 KM

R.br.	O P I S	30.6.2014.	30.6.2015.	30.6.2016.
1.	PRIHODI I RASHODI PO KAMATAMA			
a)	Prihodi od kamata i slični prihodi			
1)	Kamatonosni računi depozita kod depozitnih institucija	2.489	647	1.063
2)	Plasmani drugim bankama	1.217	945	870
3)	Kreditni i poslovi leasinga	346.714	342.837	337.240
4)	Vrijednosni papiri koji se drže do dospeljeća	3.644	3.371	2.482
5)	Vlasnički vrijednosni papiri	646	36	24
6)	Potraživanja po plaćenim izvanbilančnim obvezama	0	1	2
7)	Ostali prihodi od kamata i slični prihodi	31.765	32.559	35.663
8)	UKUPNI PRIHODI OD KAMATA I SLIČNI PRIHODI	386.475	380.396	377.344
b)	Rashodi po kamatama i slični rashodi			
1)	Depoziti	98.178	87.946	75.042
2)	Uzete pozajmice od drugih banaka	0	0	0
3)	Uzete pozajmice - dospjele obveze	0	0	0
4)	Obveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	10.183	7.721	6.160
5)	Subordinirani dugovi i subordinirane obveznice	5.683	4.268	3.812
6)	Ostali rashodi po kamatama i slični rashodi	1.362	821	957
7)	UKUPNI RASHODI PO KAMATAMA I SLIČNI RASHODI	115.406	100.756	85.971
c)	NETO KAMATA I SLIČNI PRIHODI	271.069	279.640	291.373
2.	OPERATIVNI PRIHODI			
a)	Prihodi iz poslovanja s devizama	19.405	22.390	22.168
b)	Naknade po kreditima	3.328	3.648	4.748
c)	Naknade po izvanbilančnim poslovima	12.351	11.921	12.144
d)	Naknade za izvršene usluge	99.096	105.980	120.552
e)	Prihod iz poslova trgovanja	445	112	187
f)	Ostali operativni prihodi	22.963	25.742	24.123
g)	UKUPNI OPERATIVNI PRIHODI a) do f)	157.588	169.793	183.922
3.	NEKAMATNI RASHODI			
a)	Poslovni i direktni rashodi			
1)	Trošk. ispr. vrijed. riz. aktive, rezerviranja za potenc. obveze i ost. vrijed. usklad	66.088	37.696	40.639
2)	Ostali poslovni i izravni troškovi	37.371	38.757	45.376
3)	UKUPNI POSLOVNI I IZRAVNI RASHODI 1) + 2)	103.459	76.453	86.015
b)	Operativni rashodi			
1)	Troškovi plaća i doprinosa	122.503	120.517	121.099
2)	Troškovi poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režija	72.377	71.614	74.706
3)	Ostali operativni troškovi	44.979	49.898	53.987
4)	UKUPNI OPERATIVNI RASHODI 1) do 3)	239.859	242.029	249.792
c)	UKUPNI NEKAMATNI RASHODI	343.318	318.482	335.807
4.	DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	94.701	131.979	147.430
5.	GUBITAK	9.362	1.028	7.942
6.	POREZI	0	39	0
7.	DOBIT PO OSNOVI POVEĆANJA ODLOŽENIH POREZNIH SREDSTAVA I SMANJENJE ODLOŽENIH POREZNIH OBVEZA	0	0	0
8.	GUBITAK PO OSNOVI SMANJENJA ODLOŽENIH POREZNIH SREDSTAVA I POVEĆANJE ODLOŽENIH POREZNIH OBVEZA	0	0	0
9.	NETO-DOBIT 4. - 6.	94.701	131.940	147.430
10.	NETO-GUBITAK 4. - 6.	9.362	1.028	7.942
11.	FINANCIJSKI REZULTAT 9.-10.	85.339	130.912	139.488

IZVJEŠĆE O STANJU I ADEKVATNOSTI KAPITALA BANAKA U FBiH - AKTIVNA BILANCA

u 000 KM

R.br	O P I S	31.12.2014.	31.12.2015.	30.6.2016.
	TEMELJNI KAPITAL BANKE			
1.a.	Dionički kapital, rezerve i dobit			
1.1.	Dionički kapital iz osnove nominalnog iznosa običnih i trajnih prioritetnih nekumulativnih dionica izdanih po osnovi novčanih uplata u dionički kapital	1.217.909	1.151.971	1.151.971
1.2.	Dionički kapital iz osnove nominalnog iznosa običnih i trajnih prioritetnih nekumulativnih dionica izdanih po osnovi uloženi stvari i prava u dionički kapital	12.550	12.431	12.431
1.3.	Iznos emisijonih ažia ostvarenih pri uplati dionica	136.485	132.667	132.667
1.4.	Opće zakonske rezerve (rezerve propisane zakonom)	106.051	163.794	181.381
1.5.	Ostale rezerve formirane iz dobiti nakon oporez. na temelju odluke skupštine banke	409.634	427.706	529.125
1.6.	Zadržana, neraspodijeljena dobit iz prethodnih godina i dobit tekuće godine	108.756	122.065	141.078
1.a.	UKUPNO (od 1.1 do 1.6)	1.991.385	2.010.634	2.148.653
1.b.	Odbitne stavke od 1.a			
1.7.	Nepokriveni gubici preneseni iz prethodnih godina	122.705	28.371	130.209
1.8.	Gubitak iz tekuće godine	50.868	102.108	7.942
1.9.	Knjigovodstvena vrijednost vlastitih (trezorskih) dionica u posjedu banke	81	102	102
1.10.	Iznos nematerijalne imovine u skladu s primjenjivim računovodstvenim okvirom	41.873	49.837	48.186
1.11.	Iznos odloženih poreznih sredstava	2.780	1.641	1.495
1.12.	Iznos negat. revalorizacijskih rezervi po osnovi efekata promj. fer vrijed. imovine	1.282	1.696	2.360
1.b.	UKUPNO (od 1.7. do 1.10)	219.589	183.755	190.294
1.	IZNOS TEMELJNOG KAPITALA: (1.a. - 1.b.)	1.771.796	1.826.879	1.958.359
	DOPUNSKI KAPITAL BANKE			
2.1.	Dionički kapital iz osnove nominalnog iznosa trajnih prioritet. kumul. dionica izdanih po osnovi novčanih uplata u dionički kapital	3.091	3.090	3.090
2.2.	Dionički kapital iz osnove nominalnog iznosa trajnih prioritet. kumul. dionica izdanih po osnovi uloženi stvari i prava u dionički kapital	0	0	0
2.3.	Iznos općih rezervi za pokriće kreditnih gubitaka za aktivu banke procijenjenu kao kategorija A - Dobra aktiva	229.895	208.619	215.164
2.4.	Iznos pozit. revalorizacijskih rezervi po osnovi efekata promj. fer vrijedn. imovine	23.703	9.735	10.178
2.5.	Iznos dobiti za koju je Agencija izdala rješenje o privremenoj obustavi raspodjele	0	0	0
2.6.	Iznos subordiniranih dugova	154.814	107.918	106.920
2.7.	Iznos hibridnih odnosno konvertibilnih stavki - instrumenata kapitala	0	0	0
2.8.	Iznos ostalih instrumenata kapitala	1.419	1.422	1.422
2.	IZNOS DOPUNSKOG KAPITALA: (od 2.1 do 2.8)	412.922	330.784	336.774
	ODBITNE STAVKE OD KAPITALA BANKE			
3.1.	Dio uloženi dioničkog kapitala koji po ocjeni FBA predstavlja primljenu, a precijenjenu vrijednost	0	0	0
3.2.	Ulozi (investicije) banke u kapital drugih pravnih osoba koji prelazi 5% visine Temeljnog kapitala banke	1.678	1.007	2.711
3.3.	Potraživanja od dionič. koji posjed. značajno glasačko pravo u banci odobrena od banke suprotno odredbama Zakona, propisa Agencije i poslovne politike banke	1.509	755	757
3.4.	Velika izlaganja banke kreditnom riziku prema dioničarima sa značajnim glasačkim pravom u banci izvršena bez prethodne suglasnosti Agencije	0	0	0
3.5.	Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu	199.890	204.559	207.023
3.	IZNOS ODBITNIH STAVKI OD KAPITALA BANKE: (od 3.1 do 3.5.)	203.077	206.321	210.491
A.	IZNOS NETO KAPITALA BANKE(1+2-3)	1.981.641	1.951.342	2.084.642
B.	RIZIK AKTIVE BILANCE I IZVANBILANCE	11.394.469	11.918.650	12.299.690
C.	POR (PONDERIRANI OPERATIVNI RIZIK)	982.250	976.734	1.001.018
D.	PTR (PONDERIRANI TRŽIŠNI RIZIK)	0	0	0
E.	UKUPAN RIZIK AKTIVE (B + C+D)	12.376.719	12.895.384	13.300.708
F.	STOPA NETO-KAPITALA (A/E) (% 1 dec.)	16,0%	15,1%	15,7%

PODACI O ZAPOSLENIM U BANKAMA F BiH

R.br.	BANKA	31.12.2014.	31.12.2015.	30.6.2016.
1	BOR Banka d.d. Sarajevo	64	66	64
2	Bosna Bank International d.d. Sarajevo	312	341	360
3	Hypo Alpe Adria Bank d.d. Mostar	513	490	457
4	Intesa Sanpaolo banka d.d. Sarajevo	521	537	545
5	Investiciono Komercijalna banka d.d. Zenica	164	125	121
6	Komercijalno Investiciona banka d.d. Velika Kladuša	75	77	77
7	Moja banka d.d.Sarajevo	142	133	105
8	NLB banka d.d. Sarajevo	430	424	440
9	Privredna Banka d.d Sarajevo	164	142	120
10	ProCredit Bank d.d. Sarajevo	291	248	220
11	Raiffeisen Bank dd Bosna i Hercegovina	1.478	1.355	1.331
12	Sberbank BH d.d. Sarajevo	435	420	429
13	Sparkasse Bank d.d. Sarajevo	475	471	502
14	Union banka d.d. Sarajevo	202	181	188
15	UniCredit bank d.d. Mostar	1.216	1.208	1.228
16	Vakufska banka d.d. Sarajevo	231	200	203
17	Ziraatbank BH d.d. Sarajevo	247	265	292
	UKUPNO	6.960	6.683	6.682